

ပုဂံကမ္ဘာ့ကလေးကုန်ကြေးမင်္ဂလာမဟာမုနိကလေး

PURANA PURA KAHYANGAN TIGA DESA ADAT TEJAKULA

ကလေးကလေး
ပုဂံကမ္ဘာ့ကလေးကုန်ကြေးမင်္ဂလာမဟာမုနိကလေး

၀ါး

Tim Penyusun IHDN Denpasar

ပုဂံကမ္ဘာ့ကလေးကုန်ကြေးမင်္ဂလာမဟာမုနိကလေး
ပုဂံကမ္ဘာ့ကလေးကုန်ကြေးမင်္ဂလာမဟာမုနိကလေး

INSTITUT HINDU DHARMA NEGERI DENPASAR

2020

**PURANA PURA KAHYANGAN TIGA
DESA ADAT TEJAKULA**

**Olih:
TIM PENYUSUN**

**Penerbit
IHDN Press
2020**

Judul: PURANA PURA KAHYANGAN TIGA DESA ADAT TEJAKULA

Tim Penyusun:

1. Prof. Dr. Drs. I Nengah Lestawi, M.Si.
2. Dr. Drs. Ida Bagus Gede Candrawan, M.Si.
3. I Nyoman Ranem, S.Pd.B., M.Pd.H.
4. I Gde Suryawan, S.Pd., M.Sn.

ISBN : 978-623-7294-22-1

Editor: Prof. Dr. Drs. I Nengah Lestawi, M.Si.

Desain Cover & Lay Out: Putu Kussa Laksana Utama, M.Kom.

Penerbit: IHDN PRESS

Redaksi:

Jalan Ratna No. 51 Denpasar

Kode Pos 80237

Telp/Fax: 0361 226656

Email: ihdnpress@gmail.com / ihdnpress@ihdn.ac.id

Web: ihdnpress.ihdn.ac.id / uhnpress.uhnsugiwa.ac.id

Cetakan Pertama, Juni 2020

Hak cipta dilindungi oleh undang-undang. Dilarang memperbanyak karya tulis ini dalam bentuk dan dengan cara apapun tanpa izin tertulis dari penerbit.

Pangaksama

Om Swastiastu!

Malarapan pasuécán Ida Sang Hyang Widhi Wasa, sesuratan Purana Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula prasida kapuputang.

Sesuratan purana puniki matetujon nyiagayang tuntutan sané patut kamargiang ring Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula, utaminipun indik lelintihan, wangun, miwah indik tata cara ngamargiang yadnya. Panyusunan sesuratan purana puniki akéh ngamolihang tuntunan saking Paduluan Désa Adat Téjakula, para pamangku miwah para panglingsir tiosan sané uning ring indik lelintihan Désa Tejakula miwah indik kawéntenan Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula.

Mugi-mugi sesuratan purana puniki mawiguna ri sajeroning ngupapira miwah ngrajegang kawéntenan widang budaya sané wénten ring Désa Adat Téjakula. Tios ring punika, titiang nénten lali nglungsur agung rena pangampura, manawi wénten kirang-kirang ipun. Maka wesananing atur, puputang titiang antuk parama santi.

Om, Santi, Santi, Santi, Om!

DESA ADAT TEJAKULA

KECAMATAN TEJAKULA, KABUPATEN BULELENG

Alamat : Jln. Pandawa, Jurusan Singaraja-Amlapura Kode Post 81173

SEMBRAMA BANDÉSA ADAT TÉJAKULA

Om Swastiastu!

Bandésa pinaka silih tunggil panglingsir sané mautama ring sajebag Désa Adat Téjakula, inggih punika madué gegawan miwah tanggungjawab ngupapira, nglimbakang, miwah nglestariang indik kawéntenan tetamian para panglingsir mangdané prasida nglimbak ring masarakat, pamekasnyané majeng ring para yowana mangda sayan éling tur kukuh ring tetamian-tetamian sané katamiang saking riin. Silih tunggil indik sané pinih mabuat inggih punika lelintihan désa, sampun manggihin makudang-kudang pauwahan parinama. Saking dumun para yowana ring Désa Adat Téjakula sampun mamanah jagi nyuratang indik lelintihan désa, nanging kirangnyané sasuratan-sasuratan mawinan durung prasida kasuratang.

Sangkaning asung kerta wara nugrahan Ida Sang Hyang Widhi Wasa, Ida Bhatara-bhatari sané malingga-malinggih ring pura sawewengkon Désa Adat Téjakula, cakepan lelintihan Désa Téjakula, lelintihan Pura Kahyangan Tiga, miwah pamargin yadnya ring Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula prasida puput kasuratang. Panyuratan cakepan purana puniki nganutin pamargin Désa Binaan saking Institut Hindu Dharma Negeri Dénpasar warsa 2018. Ri sajeronig parindikan Désa Binaan punika, krama désa ngaptiang mangda nyuratang indik lelintihan Désa Téjakula miwah Purana Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula.

Ring cakepan lelintihan Désa Tejakula miwah Purana Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula, ngawedarang indik pamargin kawéntenan désa mawit saking aab Bali Kuna, raris nglimbak nganutin pidabdab miwah pauwahan aab jagat. Ring cakepan purana puniki madaging kasuksman miwah kawigunan sané mapaiketan ring satmia Tri Hita Karana, inggih punika silih tunggil piranti sané

prasida kanggén sasuluh olih krama Désa Adat Téjakula mawastu sida trepti kerta raharja.

Majeng ring para panyusun cakepan puniki, inggih punika Jero Mangku Kahyangan Désa, Jero Mangku Dangka, para Paduluan Désa Adat Téjakula, para manggala, Dosén miwah Staf Institut Hindu Dharma Negeri Dénpasar, sampun akeh micayang wantuan sajeroning nyurat cakepan purana puniki. Punika taler majeng ring Bapak Prof. Dr. Drs. I Nengah Lestawi, M.Si. pinaka Wakil Rektor II (dua) ring IHDN Dénpasar taler pinaka silih tunggil Krama Désa Adat Téjakula, sané sampun akéh micayang wantuan miwah tuntunan, mawinan prasida puput cakepan lelintihan Désa Téjakula miwah Purana Pura Kahyangan Tiga Désa Adat Téjakula. Purana puniki patut pisan kauningin olih para yowana inggih punika pinaka silih tunggil désa Kuna sané madué cihna matiosan majeng ring désa-désa lianan sane wénten ring Bali. Ring galahé becik puniki, titiang ngaturang suksmaning manah majeng ring para narawakia, para panyurat, miwah sameton Désa Adat Téjakula sané sampun ngawantu mawinan cakepan purana puniki prasida kamedalang. Dumugi antuk ngwacén cakepan purana puniki, pamekasnyané krama Désa Adat Téjakula prasida nincapang rasa bakti majeng ring Ida Sang Hyang Widhi Wasa miwah leluhur sami.

Om, Santi, Santi, Santi, Om!

Tejakula, 13 Mei 2020

Endésa Adat Téjakula

[Handwritten signature]
Gedé Darmawan

KEMENTERIAN AGAMA REPUBLIK INDONESIA INSTITUT
 HINDI BHARMA NIGERI DENPASAR
 Jl. Nusantara, Kota Bangli Telp. (0366) 91720
 Jl. Raya No. 11 Tana Toraja Denpasar Telp. (0361) 228256
 Website: <http://www.iibhni.ac.id> Email: ibhnikem@postel.id.id

SAMUDRA DUKA TOR (INSTITUT HINDI BHARMA NIGERI DENPASAR)

(Om Swastita)

Dasa anggrahaga nitung many munging ring Ida Sang Hyang Widhi Wasa
 daning acintita Parwa Para Kabrayan Tiga Dasa Adat Tuluha posita panumuti
 ajerning nguring baik sampun pundi pundi. Dusing ngahing panumut
 samudra punda pundi. Tama Dasa Adat Tuluha pundi munging
 swalharmaning, panudanya nguring baik pundi munging ring Ida Bhata-
 Satrio sam waluga-waluguh bag Para Kabrayan Tiga Dasa Tuluha.

Pangepin nitung munging ring Kraja Dasa Adat Tuluha, manggah cibana
 punda pundi pundi kraja nguring baik pundi pundi panumut si nguring munging
 acintita nguring, baik nguring ring sam-sam pundi pundi, waluga Dasa Adat
 Tuluha munging pundi nguring baik nguring, sam laka nitung, nguring nguring
 Tuluha Kraja

Dusing nguring si munging munging munging ring para munging, munging
 panudanya ring Padihan Dasa, Jero Mangla Kabrayan Tiga Dasa Adat Tuluha
 sampun nguring nguring nguring nguring nguring nguring nguring nguring
 pundi. Munging ring para nguring, sam sampun nguring nguring nguring nguring
 pundi, munging nitung nguring nguring nguring nguring. Dusing panumut panumut
 nguring nguring, munging nitung nguring nguring nguring nguring nguring nguring.

Pundi laka munging ring panumut, munging nguring nguring nguring nguring,
 dusing nguring nguring nguring nguring

(Om Sana, Sana, Sana Om)

Denpasar, 13 Mei 2021
 Sakre MDN Denpasar

 M.P. Pratiwi, Wakil Ketua Majelis, M.N.
 MF 067121100017053

SANJUNJUK PANGGILAN HIMPUN MURAHAN KEMAHasiswaAN (HMKM) PAJ

Om Swastiastu!

Assalamualaikum dan salam sejahtera semoga Allah SWT senantiasa melindungi dan memelihara kita semua. Kita sebagai mahasiswa memiliki tanggung jawab yang besar terhadap bangsa dan negara. Kita sebagai mahasiswa memiliki peran yang sangat penting dalam pembangunan bangsa dan negara. Kita sebagai mahasiswa memiliki peran yang sangat penting dalam pembangunan bangsa dan negara. Kita sebagai mahasiswa memiliki peran yang sangat penting dalam pembangunan bangsa dan negara.

Untuk itu, kami sebagai HMKM PAJ mengajak seluruh mahasiswa UPI untuk bergabung dan berpartisipasi dalam kegiatan-kegiatan yang akan dilaksanakan. Kami berharap dengan adanya kegiatan ini, kita dapat meningkatkan kualitas diri kita sebagai mahasiswa UPI. Kami berharap dengan adanya kegiatan ini, kita dapat meningkatkan kualitas diri kita sebagai mahasiswa UPI. Kami berharap dengan adanya kegiatan ini, kita dapat meningkatkan kualitas diri kita sebagai mahasiswa UPI.

Demikian surat panggilan ini kami sampaikan. Semoga dengan adanya kegiatan ini, kita dapat meningkatkan kualitas diri kita sebagai mahasiswa UPI. Kami berharap dengan adanya kegiatan ini, kita dapat meningkatkan kualitas diri kita sebagai mahasiswa UPI. Kami berharap dengan adanya kegiatan ini, kita dapat meningkatkan kualitas diri kita sebagai mahasiswa UPI.

Om Swastiastu, Swastiastu, Swastiastu

Dumunung, 13 Mei 2024
Pimpinan Himpunan Mahasiswa
Pendidikan Jajawa

Dr. Irena Nurrahmi Sidiq, M.Pd.
NIP. 19471231 200403 1 025

ທົ່ວໄປທາງສາດສະໜາ

ຍຸດທະສາດ..... 171

ທິດສະດີທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາສູນກາງ..... 171

ບາດກ້າຍ..... 131

ສົມມຸດຕິຖານທາງສາດສະໜາ..... 171

ສົມມຸດຕິຖານທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

ສົມມຸດຕິຖານທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

ສ່ວນ 171 ທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ

ບາດກ້າຍ 171 ທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

ບາດກ້າຍ 171 ທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

ບາດກ້າຍ 171 ທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

171 ທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

171 ທາງສາດສະໜາທາງສາດສະໜາ..... 171

1ສ1	ປູກພຽງຊຸມປູກ	1 ກຸ່ມ 1
1ກ1	ປູກພຽງຊຸມຕີລີ	1 ກຸ່ມ 1
1ສ1	ປູກສາວກາ	1 ກຸ່ມ 1
1ທ1	ປູກກາງທຳຊື່	1 ກຸ່ມ 1
1ທ1	ປູກກາງທຳພູຍາມີຊື່	1 ກຸ່ມ 1
1ສ1	ປູກກາງຕີ	1 ກຸ່ມ 1
1ບ1	ປູກບັດວິຕາລີ	1 ກຸ່ມ 1
1ນ1	ປູກປຸງຊຸມ	1 ກຸ່ມ 1
1ຍ1	ປູກພຽງ	1 ກຸ່ມ 1
1ຕ1	ປູກສູງຕີ	1 ກຸ່ມ 1
ບາບາສີ 131	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1
1ບ1	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1
1ສ1	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1
1ສ1	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1
1ກ1	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1
1ສ1	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1
1ທ1	ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131 ບາບາສີ 131	1 ກຸ່ມ 1

ក្នុងមន្ទីរពេទ្យព្រះបាទសីហនុ ព្រះបរមរាជវាំង ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

នាង ហ៊ុន សែន ក្រសួងសុខាភិបាល រាជធានីភ្នំពេញ ។ ឈ្មោះ ហ៊ុន សែន ភេទ ស្រី កំណើត ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៦៧ ។

នាង ហ៊ុន សែន បាន ចុះ ប្រកាស លេខ ៧៧ អនក្រ.បក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

នាង ហ៊ុន សែន បាន ចុះ ប្រកាស លេខ ៧៧ អនក្រ.បក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

នាង ហ៊ុន សែន បាន ចុះ ប្រកាស លេខ ៧៧ អនក្រ.បក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

នាង ហ៊ុន សែន បាន ចុះ ប្រកាស លេខ ៧៧ អនក្រ.បក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

នាង ហ៊ុន សែន បាន ចុះ ប្រកាស លេខ ៧៧ អនក្រ.បក ថ្ងៃទី ១៧ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧ ។

ឥណ្ឌូត្រាញតូចតែងបំបែកអង្គការនីមួយៗ ឬប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងនិងប្រតិបត្តិការ
ហាណូរេសិបសំបុត្រិយស្ថាបនាសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រវិស័យការងារ
(សុំមើលវិគីភីឌា: កេសីលេខ៧ ២១)។

ទាំងនេះនឹងបង្កឱ្យមានការយល់ព្រមពីសហគ្រាស និងវិស័យឯកជន ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង
និងការងារសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រវិស័យការងារ ស្របតាមគោលការណ៍
នៃការងារសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រវិស័យការងារ ដែលបានកំណត់ឱ្យ
មានភាពស្របគ្នា។ ក្នុងករណីនេះ ការងារសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រ
វិស័យការងារ នឹងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និងមានតម្លៃសម្រាប់សង្គម។ ការងារ
សម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រវិស័យការងារ នឹងមានភាពស្របគ្នា
ជាមួយនឹងតម្រូវការរបស់សង្គម។ ការងារសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិង
ការគាំទ្រវិស័យការងារ នឹងមានភាពស្របគ្នាជាមួយនឹងតម្រូវការរបស់
សង្គម។ ការងារសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រវិស័យការងារ នឹង
មានភាពស្របគ្នាជាមួយនឹងតម្រូវការរបស់សង្គម។ ការងារសម្រាប់កិច្ច
ការសង្គមនិងការគាំទ្រវិស័យការងារ នឹងមានភាពស្របគ្នាជាមួយនឹង
តម្រូវការរបស់សង្គម។ ការងារសម្រាប់កិច្ចការសង្គមនិងការគាំទ្រ
វិស័យការងារ នឹងមានភាពស្របគ្នាជាមួយនឹងតម្រូវការរបស់សង្គម។

ក្រៅពីនេះ ពួកយើងក៏បានឃើញមានការប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជន ដែលបានប្រើប្រាស់សេវាសុខាភិបាល ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ក្នុងការសម្រេចចិត្តសម្រាប់ការងារសុខាភិបាល។

គ្រួសារម្នាក់ៗបានប្រើប្រាស់សេវាសុខាភិបាល ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ក្នុងការសម្រេចចិត្តសម្រាប់ការងារសុខាភិបាល។

១៧៧. គ្រួសារម្នាក់ៗបានប្រើប្រាស់សេវាសុខាភិបាល ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ក្នុងការសម្រេចចិត្តសម្រាប់ការងារសុខាភិបាល។

១៧៨. គ្រួសារម្នាក់ៗបានប្រើប្រាស់សេវាសុខាភិបាល ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ក្នុងការសម្រេចចិត្តសម្រាប់ការងារសុខាភិបាល។

សេវាសុខាភិបាលដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ដែលបានបង្កើនចំនួននៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ក្នុងការសម្រេចចិត្តសម្រាប់ការងារសុខាភិបាល។

១២១ រាជ្យបិតគន្សោយបិរង្គិបមិស្សន្តរ្យ្យ

១២២ សាពរាបន្តត្រងមកំប្បុយំរាគាធីនាទុត្តេនន្សលមកើតុកំរាពរាព្យត្រ្យ

១២៣ បងំរិតបដិបិសគន្សោយនាបន្តហានិ

១២៤ ប្រាសាទិសន្សលម្យប្តប្បវិបិសគន្សោយនាបន្តត្រងមរាគាព្យនន្សលមចិ
ម្យនតិសមិមិមេត្រមចិបំរាមរាគមកើតកំរាគយនិ ម្យត្រិហំរាហស្តម្តិហ្យមចិ
ម្យមរិសិស កំប្បុយំរាគាបន្តត្រងមរាគាព្យនន្សលមម្យរាសមិមិមេត្រ
មរាគមរាមាសនិ ម្យមកើតុកំរិបនិសាពរាបន្តត្រ្យ តាភិសិមេតមម្យរាម
ម្យរាគត្រត្រិប្បមចិមសិម្រានិ ហិរិប្បុរិស ហស្តិមិ ធីតុ ធីសិប្បិមិ
បព

១២៥ តើតុរាមត្រិបិដាភា

សាគ្យម្តម បមិរិតហរាគតធីនាទុត្តេនន្សល ប្រត្រិវិបិបិប្រាសិមមេតេត្រមរាគាព្យ
ហរាគតុប្បរាមត្រ្យរាព្យ បមិរិតម្តមរាគតុប្បមិ ប្រិប្បុរិស ៖

- មិសិរាម ៖ បប្បមហរាគតុប្បមិ
- មិសិមិម្យហិ ៖ បប្បមហរាគតុម្យម្យរាគ្យរាម
- មិសិម្យរាសនិ ៖ បប្បមហរាគតុមរាគតុប្បមិ
- មិសិរាស ៖ មិបិសិសាពរា

បិដិដាព្យគតធីនាទុត្តេនន្សលនាបន្តត្រងមរាគាព្យនន្សល ត្រិវិបិបិប្រាសិមិ ប្រិប្បុរិស ៖

១២៦ កត្រាវិសិស្សសិ

១២៧ កត្រាវិសិស្សនិ

១៧១ កាកិក្រដាស

១៧២ កាកិក្រដាស

១៧៣ កាកិក្រដាស

១៧៤ កាកិក្រដាស

១៧៥ កាកិក្រដាស

១៧៦ កាកិក្រដាស

១៧៧ កាកិក្រដាស

១៧៨ កាកិក្រដាស

១៧៩ កាកិក្រដាស

១៨០ កាកិក្រដាស

១៨១ កាកិក្រដាស

១៨២ កាកិក្រដាស

១៨៣ កាកិក្រដាស

១៨៤ កាកិក្រដាស

១៨៥ កាកិក្រដាស

១៨៦ កាកិក្រដាស

១៨៧ កាកិក្រដាស

ប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ អំពីការប្រើប្រាស់ប័ណ្ណប្រាក់

ប្រកាសរបស់ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ អំពីការប្រើប្រាស់ប័ណ្ណប្រាក់

1໙1 ປູກຕາກຸນບາດຶ່ງທຸງອາດີປູກກຸຂາຕາ

1໘1 ປູກບຸນິຸທຸງອາດີປູກບາດຶ່ງ

1໘1 ປູກພູສູງປຸງ

131 ປູກພູສູງຕີ່ລາ

1໑1 ປູກສາຕາກ

1໒1 ປູກກາງທຸງສູງ

1໙1 ປູກກາງທຸງພູສູງສູງ

1໕1 ປູກກາງຕີ່

1໖1 ປູກບາດີ່ຍວິຕາລາ

1໙໑1 ປູກປຸງຕາກຸຂາ

ບໍ່ທຸງຕາກຸອາດີປູກສາກສາລິ່ງທຸງທາດີຸກສາບໍ່ກສາບໍ່ກສາບໍ່ກສາບໍ່ກສາບໍ່ກສາ

ກສາບໍ່ກສາບໍ່ກສາບໍ່ກສາ

1໙1 ປູກຍາສາລາ

1໘1 ປູກທາດີ່ກສາກສາອາດີປູກບໍ່ທາກຸ

1໘1 ປູກທາກສາລາ

131 ປູກທາດີ່ກສາລາ

1໑1 ປູກສາລາ

1໒1 ປູກກາງທຸງທາດີ່ກສາລາ

1໙1 ປູກທາກສາ

151 ບຸກບິຕິທິນ

152 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

153 ບຸກສາຍຸຍາສິນ

154 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

155 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

156 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

157 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

158 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

159 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

160 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

161 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

162 ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

ບຸກກຸກຸກອາຍຸຕາບິນ

១២១ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មិនអាចដំណើរការក្នុងការដំណើរការបញ្ជី ឬដំណើរការបញ្ជី
នាគី។ មិនដំណើរការទៀតទេ។ កត្តាវិបល្លាសបុគ្គល។

១២២ ភ័យហត្ថលេខាពន្ធនាគារ

- វិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។

១៣ ភ័យហត្ថលេខាពន្ធនាគារ។ ភ័យហត្ថលេខាពន្ធនាគារ។ ភ័យហត្ថលេខាពន្ធនាគារ។ ភ័យហត្ថលេខាពន្ធនាគារ។
មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។
មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។

១៣១ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។

១៣២ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។
មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។ មតិវិបល្លាសបុគ្គល។

រូបបញ្ជីសាសនា ១ បញ្ជីរូបបញ្ជីសាសនា ២ រូបបញ្ជីសាសនា ៣ រូបបញ្ជីសាសនា ៤
បញ្ជីសាសនា ៥ រូបបញ្ជីសាសនា ៦ រូបបញ្ជីសាសនា ៧

១៣១ បញ្ជីសាសនា ៨ រូបបញ្ជីសាសនា ៩

រូបបញ្ជីសាសនា ១០ រូបបញ្ជីសាសនា ១១ រូបបញ្ជីសាសនា ១២ រូបបញ្ជីសាសនា ១៣
រូបបញ្ជីសាសនា ១៤ រូបបញ្ជីសាសនា ១៥ រូបបញ្ជីសាសនា ១៦ រូបបញ្ជីសាសនា ១៧
រូបបញ្ជីសាសនា ១៨ រូបបញ្ជីសាសនា ១៩ រូបបញ្ជីសាសនា ២០

DAGING WEWACÉN

MURDA.....	ii
TIM PENYUSUN PURANA PURA KAHYANGAN TIGA	
DÉSA ADAT TÉJAKULA.....	iii
PANGAKSAMA.....	iv
SEMBRAMA BENDÉSA ADAT TÉJAKULA.....	v
SEMBRAMA RÉKTOR IHDN DÉNPASAR.....	vii
SEMBRAMA KETUA PHDI PROVINSI BALI	viii
DAGING WEWACÉN	ix
SRGAH I ARAN PALEMAHAN LAN WEWIDANGAN	
Paos I Lelintihan Désa Téjakula.....	1
Paos II Aran lan Wewidangan	8
Ha Nyasa utawi Lambang Désa Adat Téjakula	8
Na Genah lan Wewidangan.....	9
Ca Indik Prajuru	9
Ra Indik Krama Désa Téjakula.....	10
Ka Indik Kasenian.....	11
Da Parhyangan	11
Paos III Pamargin Pujawali ring Soang-soang Parhyangan	13
Ha Pura Puseh utawi Pura Agung	13
Na Pura Balé Agung utawi Pura Désa	13
Ca Pura Dalem Kauh.....	13
Ra Pura Dalem Kangin	13

Ka	Pura Segara	13
Da	Pura Ratu Sakti	14
Ta	Pura Ratu Ayu Mas Bintang	14
Sa	Pura Béji	14
Wa	Pura Pangempingan	14
La	Pura Merajan Désa.....	14
Ma	Pura Dangka	14
Ga	Pura Swagina	15
Paos IV	Pangéling-éling ring Désa Adat Téjakula	15
Ha	Indik Pamargin Bakti Ngantukang Kawes	15
Na	Indik Pamargin Bakti Ngantukang Sengauk	15
Ca	Indik Pamargin Mamitang	16
Ra	Indik Genah Ngantukang.....	16
Ka	Indik Naur Bakti	17
Da	Pamargin Mungguh Makrama Désa	18

OM AWIGHAMASTU NAMA SIDEM

SARGAH I

ARAN PALEMAHAN LAN WEWIDANGAN

Paos I

Lelintihan Désa Tėjakula

Désa Adat Tėjakula pinaka silih tunggil désa adat ring Bali, madué lelintihan sané ngulangunin pisan yéning sehin saking kawéntenan lelintihan miwah goégrafisnyané. Ri sajeroning Piagam Raja Janasadhu Warmadéwa sané madeg ratu duk Içaka 897 utawi warsa 975 M, sané kasimpen ring Désa Sembiran, kasuratang indik “Hiliran”. Indiké punika prasida kacingak ring Prasasti Sembiran kaca V a, inggih punika:

“Kunang yan hana durbalan Sanghyang Paryyangan mapendem, Pancuran, Pasibuwan Prasada, Jalan raya, dénan lodan, Pahurupanga banwa di Julah, di Idrapura, Bhundalem, Hiliran, Kabéyanna, amin siwidharman, Sang Hyang paryyangan ditu”.

Tegesnyané:

Yéning wénten Pura, Pancoran, Permandian, Prasada utawi Candi, miwah margi sané kaon, sané wénten ring pasisi kalér miwah ring pasisi kidul, krama Désa Julah, Indrapura, Buwundalem miwah Hiliran magenti mecikang taler ngamedalang prabéa, duaning makasamian désa-désa puniki pinaka panyungsung pura utawi kahyangan (Goris dalam Ginarsa, 1974: xviii).

Manut pangwedat ring ajeng nyantenang sané kabaos “Hiliran” inggih punika wantah Désa Tėjakula sané mangkin. Wastané punika kasuratang ring sisi kangin Buwundalem utawi manut pawilangan watan-watan désa sané kaungahang ring prasasti ring ajeng. Kasuén-suén “Hiliran” punika mauwah dados “Paminggir”. Dadosnyané Désa Tėjakula pinaka désa tua, santukan sampun wénten duk abad X.

Ri sajeroning Prasasti Raja Jaya Pangus Içaka 1103 utawi warsa 1181 M, nénten kapanggih indik krana “Hiliran”, nanging kapanggih krana

“Paminggir”. Kruna “Paminggir” kasuratang ring kaca VIII b rauh ring kaca X a, inggih punika:

“Até-até Karamani banu buah, tan pawéha mangana irikang Wang Manasa, salwirani kawwangannya kawatekannya, pinakadi wadwa haji ring Paminggir”.

Tegesnyané:

Salanturnyané krama Désa Banyu Buah nénten kadadosang ngicénin utawi nyayagaang bhoga majeng ring krama Désa Manasa, yadiastun krama punika maderbé wangsa miwah tan maderbé wangsa, bilih-bilih majeng ring krama Désa Paminggir (Ginarsa, 1974: xv).

Ring prasasti punika nénten nlatarang sané kawastanin Désa Paminggir. Mangdané majanten indik Désa Téjakula duk riin polih mawasta Paminggir, prasida kacingak ring Prasasti Kintamani D, sané kamedalang olih Raja Eka Jaya Lancana Içaka 1122 utawi warsa 1200 M, inggih punika:

“Yapuan hana sakwéh wong ring wintang ranu adagang maring Les, Paminggir, Buhundalem, Julah, Purwasidhi, Bulihan, Manasa, yékasidha tan pamisinggih isarasaning, raja prasasti anugrahan nira Paduka Sri Maharaja ikaraning Cintamani”.

Tegesnyané:

Yéning wénten jadmá ring wewidangan Lintang Danu (désa sané wénten ring wewidangan danau Batur) madolan ring Désa Les, Paminggir, Buhundalem, Julah, Purwasidhi, Indrapura, Bulihan miwah Manasa, indiké punika sampun kasungkemin, nénten kanggén awig-awig sané munggah ring prasasti punika. Panugrahan saking Sri Paduka Maharaja kapicayang majeng ring krama Désa Cintamani (Goris dalam Ginarsa, 1974 xv).

Manut saking wastan-wastan désa sané kawedarang ring ajeng, pastika pisan “Paminggir” nénten wénten tios wantah Désa Téjakula sané mangkin. Manut daging prasasti punika, kapertama kawastanin Désa Les, désa puniki magenah ring sisi kangin Désa Téjakula. Raris ring sisi kauh kawastanin Désa Buhundalem, nglantur ring désa-désa sané tiosan, tur sané mangkin désa-désa punika ngranjing ring wewidangan Kecamatan Téjakula. Kruna “Paminggir” mawit saking kruna “pinggir” sané mateges wates utawi pinggir. Manut pikahyunan para panglingsir kruna “Paminggir” kaartosang pateh kasuksmannyané ring kruna “Hiliran”, mawinan wasta punika magentos-gentos

manggén ri sajeroning prasasti. Kruna “Hiliran” taler kapanggih ring Awig-awig Désa Tékakula sané puput kasurat duk warsa 1932. Nanging kruna “Hiliran” ring Awig-awig Désa Tékakula kacudetang dados “Liran”. Kasuén-suén para manggala désa mawali ngukuhang kruna “Paminggir” dados “Hiliran” sané kaloktah kawastanin “Liran”. Lontar sané madaging awig-awig Désa Tékakula masimpen ring Gedong Kirtya, No. 798, sampun kaartosang warsa 1994. Sajeroning awig-awig Désa Tékakula kasuratang wates désa sané wénten ring sisi kangin miwah sisi kauh Désa Liran. Wates ring sisi kangin inggih punika Désa Les, miwah wates ring sisi kauh inggih punika Désa Buhundalem sané mangkin kawastanin Désa Bondalem, nglantur Julah, Purwasidi, Indrapura (Depaa) miwah désa-désa sané tiosan.

Mapaiketan ring kruna “Paminggir”, wénten taler manggala Désa Tékakula maosang kruna “Paminggir” mawit saking basa Sansekerta, inggih punika kruna “Kula” nganggén Ū Dirga sané mateges tepi atau sisi. Nglantur kruna “Kula” ring ajengnyané kawewehin kruna “Téja” sané mateges sinar utawi endih. Kruna “Téja” sané mateges sinar punika, manut pangwedat panglingsir, kocap duk riin kacingak téja utawi endih angabar-abar saking langit, raris téja utawi endih punika runtuh ring sisi kangin Désa Liran. Mawit saking punika, kruna “Téja” kawewehin antuk kruna “Kula” ring pungkurnyané, mawinan dados “Tékakula” sané mateges sinar sané runtuh ring sisi utawi ring wates. Kasuén-suén kruna “Kula” olih krama Désa Tékakula kaartosang “krama”. Tios ring punika taler wénten sané ngartosang kruna “Tékakula” mawit saking kruna “Kulandih”. Kocap, duk riin ring tengahing wana wénten pagubugan sané mawasta Désa Kulandih. Ring Désa Kulandih punika, nyabran rahina wengi wénten sinar utawi endih masunaran rauh ring langit. Kasuén-suén raris rauh para krama ring Désa Kulandih. Raris kruna “Kulandih” kasengguhing Kuna, raris kacumponin tur kagentosin antuk “Tékakula”. Kruna “Kulandih” miwah kruna “Tékakula” madué teges sané pateh. Kalih pangwedat saking panglingsir punika madué teges miwah kasuksman sané pateh, inggih punika ring wewidangan punika sami-sami nyantenang wénten téja utawi endih”. Mangda éling ring indik téja utawi endih ring wewidangan Kulandih punika, raris sareng sami nyumponin kawewehin

antuk krana “Kula” sané mateges sisi utawi pinggir. Raris wénten pauwahan artos, krana “Kula” mateges krama. Raris kacumponin dados Désa Adat Tėjakula, sané mateges wewidangan sané sering ngametuang téja rauh ring langit sané prasida nyunarin krama désa.

Asapunika taler kawéntenan tanah miwah wewidangannyané sané asri, mawinan para krama sané wénten irika sami kertha raharja. Kawéntenan krama miwah wewidangan sakadi asapunika, ngicénin pamargi majeng ring krama tiosan madué manah ngrauhin tur ngawedarang kawagedan sané wénten ring wewidangannyané soang-soang, mawinan ngawetuang makudang-kudang karya seni pinaka panegep bakti majeng ring Ida Sang Hyang Widhi Wasa. Karya seni punika minakadi seni Gambuh, Parwa, Sang Hyang Dedari, Wayang Wong, makudang-kudang Tari Baris, miwah seni kerawitan. Makasamian punika kapingitang, suksmannyané makasamian kasenian punika jagi kasolahang ri tatkala wénten pujawali. Mangda prasida kasolahang kanggén tari balih-balihan, raris kakaryanang salinan seni sané pateh antuk ngwangun sekaa, minakadi sekaa gong, sekaa igel, sekaa gambuh, sekaa wayang wong, miwah sekaa-sekaa sané lianan. Sekaa wayang wong sampun kasolahang rauh ring dura negara tur sampun polih pamikukuh saking UNESCO. Makasamian punika prasida kaupapira becik tur prasida nglimbak rauh mangkin.

Prajuru Désa Adat Tėjakula nganggén sistem keturunan, tegesnyané makasamian prajuru minakadi Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Pamangku Kahyangan Désa, Krama Désa Negak, Kelihan Sampingan Kalér punika taler Kelihan Sampingan Kelod mawit saking saserodan panglingsir. Yéning pratiaksaang paiketan Désa Adat Tėjakula majeng ring Désa Adat Sukawana pinih rumaket pisan. Indiké punika prasida kacingak saking silih tunggil wewangunan sané kawastanin “Pura Utus”, inggih punika pinaka genah lelintihan Désa Sukawana miwah Désa Tėjakula. Wewidangan punika kanggén genah olih Prajuru Désa Setimaan Désa Sukawana ngawéntenang paparuman sané matetujon mligbagang kawéntenan wewidangan ring sisi kelod Désa Sukawana inggih punika wewidangan Paminggir utawi Hiliran (Désa Tėjakula sané mangkin). Wewidangan punika pinih becik kanggén matanduran, bilih-bilih ring

tepi segarannyané pinih ramé, kanggén genah madolan. Indiké punika prasida kacingak ring kawéntenan Pura Sekar, sané genahnyané nampek ring sisin segara, inggih punika silih tunggil Pura Dangka sané wénten ring wewidangan Désa Adat Tėjakula. Ring Pura Sekar wénten palinggih ngaturang bakti agama Kong Hu Chu (Cina) miwah agama Islam. Antuk punika, wewidangan punika kaprebutin olih jadma-jadma dura désa, mawinan karaharjaan wewidangan Paminggir utawi Hiliran manggihin gegodan. Wénten indik sakadi asapunika, mangdané kawéntenan wewidangan Désa Sukawana prasida trepti raris Prajuru Désa Sukawana sané akehnyane setimaan, nyumponin sakadi asapuniki:

1. Prajuru Désa Sukawana sané akehnyane setimaan ngepah angga ri sejeroning ngénterang wewidangannyané, inggih punika telu likur krama ngénterang ring wewidangan Désa Sukawana sisi kalér, miwah kalih likur krama ngénterang wewidangan sisi kelod sané kabaos Paminggir utawi Hiliran. Prajuru sané lunga ring Désa Tėjakula akéhnyané kalih likur diri, kasarengin olih Krama Cendek, sané nganggén busana nénten ketah utawi nénten kaloktah.
2. Makasamian prabéa pawangunan, aci miwah sané tiosan kasanggra olih krama Désa Tėjakula miwah krama Désa Sukawana.
3. Ring genah punika kawangun palinggih utama, taler kawangun kalih Balé Lantang sané kawigunannyané kanggén genah sangkepan Prajuru Désa Sukawana miwah Prajuru Désa Tėjakula.
4. Sajeroning mecikang piranti-piranti upakara minakadi tombak, pengawin, miwah makasamian piranti sané nganggén datu, yéning wénten sané sampun rusak kabecikang olih krama Désa Tėjakula.
5. Mangda éling ring indik lelintihan punika, kawangun palinggih pinaka genah ngaturang bakti majeng Ida Bhatara-bhatari. Mawit saking daging paparuman punika raris kawangun Pura Utus.

Cihna tios sané nyantenang paiketan Désa Tėjakula majeng ring Désa Sukawana prasida kacingak ring paninggalan-paninggalan wangunan marupa Cangapit ring Pura Balé Agung Désa Sukawana. Wangunan punika pinaka silih tunggil wangunan sané kawigunannyané pinaka genah ngamedalang miwah

ngranjingang Ida Bhatara ri tatkala ngamargiang piodalan ring Pura Balé Agung Désa Sukawana. Ring pungkur wangunan Cangapit kasuratang pangéling-éling krama désa, inggih punika indik prabéa ri tatkala ngwangun palinggih Cangapit, mungguing prabéa utawi ongkos tukang kasanggra olih Désa Adat Tėjakula. Indik piranti wangunan kasanggra olih Désa Adat Sukawana. Tios ring punika, taler wénten paiketan Désa Adat Tėjakula majeng ring Désa Adat Batur, prasida kacingak ring paninggalan-paninggalan wangunan marupa palinggih Méru Tumpang Tiga ring Pura Ulun Danu Batur, taler sampun kapastikayang ring purana sané wénten ring Batur. Paiketan ri sajeroning nglestariang wit toya, pinaka wit kahuripan krama Désa Adat Tėjakula utaminnyané kanggén sajeroning irigasi miwah kahuripan sarahina-rahina, wénten pidabdab ngamargiang upacara bakti pakelem miwah aci nyabran warsa ring Pura Ulun Danu Batur.

Manut daging pangéling-éling Pepaséhan Ida Bhatara Sakti ring Pura Ulun Danu Batur kasuratang indik Ida Bhatara ring Pura Ulun Danu Batur, micayang asung wara nugrahan Idané majeng ring panjak-panjak Idané sané wénten ring pasisi kangin Kabupatén Buléléng marupa Tirta Suci pinaka wit kasukertan miwah kahuripan krama désa. Nanging sadurung Ida micayang wara nugrahan, pinih riin Ida jagi nyuryanin tur ngaksi kasujatian miwah subaktin panjak Idané. Antuk pangubakti punika, Ida Bhatara mapawayangan dados anak istri lingsir, antuk angga sané ruyud, nyuun cecepan madaging toya. Raris Ida nyugugin toyannyané. Wénten crita pamargin Idané sakadi asapuniki:

“Kakawitin saking wewidangan Kanca Satak inggih punika wewidangan sisi kangin Kecamatan Tėjakula, ring wewidangan Pura Pagonjongan anak istri lingsir sané makta toya raris runtuh, mawinan toya sané kapundut punika mangléncok mabriok. Raris kalanturang pamarginé ngauhang, rauh ring Désa Les. Krama Désa Les numbas toya punika aji duang kéténg. Malih nglantur ngauhang lunga ring Hiliran, Désa Tėjakula sané mangkin. Krama Désa Hiliran numbas toya aji telung kéténg. Anak istri lingsir sané ngadol toya nglantur mamargi ngauhang tur pinih untat toya punika kabréokang ring wewidangan Air Sanih” (Duija, 2009: 23-24).

Saking crita punika, pastika pisan wénten paiketan nganutin pamargin niskala indik kawéntenan Désa Batur miwah Désa Sukawana pamekasnyané ngenénin indik kawéntenan toya sané wénten ring Désa Adat Tėjakula. Pinaka

wara nugrahan sané kapiayang olih Ida Bhatari ring Ulun Danu Batur miwah Ida Bhatara ring Sukawana sané marupa Tirta, mawinan krama Désa Tėjakula patut nglaksanaang tur naur upeti marupa aci. Tetegenan puniki kalaksanaang nglantur nyabran awarsa miwah nyabran ngadasa warsa.

Krama Désa Tėjakula ri sajeroning ngamargiang tetegenan minakadi ngaturang aci miwah tetegenan sané kawedarang ring ajeng, makasamian punika wantah indik naur upeti utawi aci pinaka cihna bakti majeng ring Ida Bhatara-bhatari ri sajeroning nunas karahayuan taler ngupapira kawéntenan toya mangdané prasida mawiguna tur membah rauh ring Désa Tėjakula. Manut daging pangwedat punika prasida kacutetang sakadi puniki:

1. Krama Désa Tėjakula ngaturang aci nyabran awarsa miwah ngadasa warsa sané pamarginnyané nglantur, taler ngaturang prabéa ri tatkala mecikang wangunan palinggih sané wénten ring Pura Ulun Danu Batur miwah ring Pura Balé Agung Désa Sukawana.
2. Krama Désa Tėjakula nyantenang indik toya sané rauh ring Désa Tėjakula nénten ja sangkaning pamargin ngupapira wana, nanging nénten prasida kapalasang saking subaktin krama désa ri sajeroning ngamargiang tetegenan nganutin pamargin niskala miwah sekala.

Manut patitis panglimbak lelintihan désa, sakadi sané sampun kawedarang ring ajeng, pangaruh raja pinaka sang angawa rat ring aab jagaté daweg punika madué lambang sané pinih mabuat pisan, pamekasnyané ngenénin indik pamargin lelintihan Désa Tėjakula. Punika taler wénten bukti-bukti paiketan lelintihan Désa Tėjakula majeng ring désa-désa sané tiosan, minakadi Désa Batur miwah Désa Sukawana ring Kecamatan Kintamani. Ri sajeroning struktur kelembagaan Pajuru ring Désa Adat Tėjakula nganutin sistem keturunan, punika taler wénten makudang-kudang sasuratan dados bukti minakadi prasasti, purana miwah bukti-bukti sané tiosan sané marupa palinggih. Paninggalan-paninggalan sané marupa palinggih punika taler wénten ring Pura Ulun Danu Batur marupa Méru Tumpang Tiga, Pura Utus miwah wangunan Cangapit ring Désa Sukawana. Punika taler kawéntenan Krama Désa Tėjakula saking makudang-kudang dadia antuk panyikian angga, nénten minayang wit, sané kadasarin antuk parinama asah

basa. Indik puniki kacihnayang antuk wéntenyané wangunan pura sané mawasta Pura Mrajan Désa, inggih punika palinggih Méru Tumpang Tiga pinaka genah panyungsungan olih Krama Désa Téjakula. Tegesnyané, palinggih Méru Tumpang Tiga nyihnayang makasamian krama Désa madué tetegenan sané pateh ri sajeroning ngwangun Désa Téjakula. Wéntenyané semboyan “Bhina Kula Tunggal Kapti” tegesnyané, krama Désa Téjakula mawit saking makudang-kudang dadia madué tetujon tunggil. Pangweweh saking kawéntenan sang murdaning jagat, para panglingsir prasida ngicén pangaruh nglimbaknyané Désa Téjakula.

Paos II

Aran lan Wewidangan

Ha. Nyasa utawi Lambang Désa Adat Téjakula

1. Segi lima pinaka nyasa Désa Adat Téjakula kadasarin antuk Pancasila miwah Panca Srada.
2. Padma Pranawa pinaka nyasa linggih utawi sthana Ida Sang Hyang Widhi Wasa.
3. Méru pinaka nyasa piranti pamikukuh.
4. Segara lan Gunung nyasa nyinahang Désa Adat Téjakula magenah nyegara gunung.
5. Padi lan Kapas pinaka nyasa kalanduhan.
6. Kruna Bhina Kula Tunggal Kapti pinaka nyasa kawéntenan krama Désa Téjakula mawiwit saking kamimitan utawi warga sané matios-tiosan. Mungguing artos lambang utawi nyasa punika, nyihnayang kawéntenan krama Désa Téjakula madué kamimitan sané matiosan tur magenah ring panepi segara lan gunung. Nanging, setata madué tetujon tunggil utawi masikian, inggih punika astiti bakti ring Ida Sang Hyang Widhi Wasa.

Na. Genah lan Wewidangan

Manut tata pamerintahan Désa Adat Tékakula ngranjing ring wewengkon Kecamatan Tékakula, Kabupatén Buléléng. Wates Désa Adat Tékakula inggih punika:

1. Sisi Wétan : palemahan Désa Les.
2. Sisi Kidul : palemahan Désa Kutuh lan Subaya.
3. Sisi Kulon : palemahan Désa Bondalem.
4. Sisi Lor : tepining segara.

Wewidangan Désa Adat Tékakula kapah dados dasa Banjar Dinas inggih punika:

1. Banjar Dinas Suci.
2. Banjar Dinas Kawanan.
3. Banjar Dinas Sila Dharma.
4. Banjar Dinas Antapura.
5. Banjar Dinas Tegal Sumaga.
6. Banjar Kanginan.
7. Banjar Dinas Kelodan.
8. Banjar Dinas Suka Dharma.
9. Banjar Dinas Tengah.
10. Banjar Dinas Kajanan.

Ca. Indik Prajuru

Undag-undagan utawi struktur Désa Adat Tékakula. Mungguing undag-undagan utawi struktur Prajuru Désa Adat Tékakula, manut piteket para panglingsir kawéntenan prajuru Désa Adat Tékakula mawiwit saking pahpahan Prajuru Désa Adat Sukawana. Santukan duk riin, wewidangan utawi palemahan Désa Adat Sukawana rauh ring pasisi Désa Liran. Kawéntenan Désa Liran utawi Paminggir kalintang mawibuh, akeh sané mamamah nguasain utawi ngawengkonin palemahan punika. Mangda nénten prasida kagoda utawi kajarah palemahan Désa Liran utawi Tékakula mangkin, Prajuru Désa Adat Sukawana sané akéhnyané setimaan diri, ngawéntenang paruman ring tengahing wana. Raris genah paruman punika

kadadosang genah suci sané kawastanin Pura Utus. Mungguing daging paparuman inggih punika:

1. Prajuru Désa Sukawana sané akéhnyané setimaan diri, kapah dados kalih inggih punika telu likur diri ngajegang Désa Adat Sukawana, kalih likur diri ngajegang Désa Liran utawi Paminggir. Prajuru sané kalih likur lunga ka Désa Liran kairing olih para prajurit sané kawastanin Cendek.
2. Makasamian prabéa wewangunan, aci piodalan ring Pura Utus, kamargiang sareng-sareng olih Désa Adat Sukawana lan Désa Adat Tėjakula rauh mangkin. Pamargin piodalan nangken purnama sasih katiga. Ring Pura Utus taler kawangun kalih Balé Panjang sané kanggén genah upacara ri tatkala piodalan olih désa adat soang-soang.
3. Ri tatkala mecikang piranti, minakadi tombak, pengawin, miwah piranti-piranti lianan sane ngaggén logam kakaryanin olih Désa Adat Tėjakula. Saluiring parindikan ring Désa Adat Tėjakula kaénter olih prajuru sané maundag-undagan, inggih punika: Désa Tėjakula kaénter olih Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, kawantu olih siangolas diri sané kabaos Désa Negak utawi Désa Dua Likur, akéhnyané kalih likur diri, miwah prajuru-prajuru ring soang-soang adat sané kabaos Kelihan Sampingan.

Ra. Indik Krama Désa Tėjakula

Krama Désa Adat Tėjakula akéhnyané 3.957 kuren. Krama désa punika kapah dados kalih soroh utawi pakraman, inggih punika soroh utawi Pakraman Kalér miwah soroh utawi Pakraman Kelod. Soang-soang soroh utawi pakraman kaénter olih Kelihan Sampingan.

Soroh utawi Pakraman Kalér inggih punika:

1. Krama Pangastulan.
2. Krama Umbul-umbul kaja.
3. Krama Maksan Kaja.
4. Krama Cendek.
5. Krama Gong Ait.
6. Krama Baris.

Soroh utawi Pakraman Kelod inggih punika:

1. Krama Maksan Kelod.
2. Krama Umbul-umbul Kelod.
3. Krama Pamijian.
4. Krama Mamas.
5. Krama Gong Ageng.
6. Sekaa Truna.

Ka. Indik Kasenian

Kawéntenan kasenian ring Désa Tėjakula kapah dados kakalih, inggih punika seni wali miwah seni balih-balihan. Sané ngranjing ring seni wali, inggih punika:

1. Baris Jojor.
2. Baris Blongsong.
3. Baris Bedil.
4. Baris Prisi.
5. Tari Rejang.
6. Tari Truna.
7. Wayang Wong.
8. Wayang Kulit.
9. Pasantian (kidung déwa yadnya).

Sané ngranjing seni balih-balihan inggih punika:

1. Cak.
2. Génjék.
3. Wayang Wong (duplikat).
4. Génggong.
5. Tari Kréasi.
6. Seni Tabuh.

Da. Parhyangan

Pura sane wénten ring Désa Adat Tėjakula, manut sang sané nyiwi utawi panyungsung. Pura sané kaempon olih Krama Désa Adat Tėjakula inggih punika:

1. Pura Désa (Balé Agung).
2. Pura Puseh (Pura Agung).
3. Pura Dalem Kauh.
4. Pura Dalem Kangin.
5. Pura Segara.
6. Pura Ratu Sakti.
7. Pura Ratu Ayu Mas Bintang.
8. Pura Béji.
9. Pura Pangempingan.
10. Pura Mrajan Désa.

Parhyangan utawi pura sané kasungsung olih soang-soang krama pamaksan sané kabaos Pura Dangka inggih punika:

1. Pura Maksan.
2. Pura Dangin Carik, Pura Petanu.
3. Pura Kutu Manak.
4. Pura Tegal Mas.
5. Pura Sekar.
6. Pura Ratu Gedé Sambangan.
7. Pura Suci.
8. Pura Pingit.
9. Pura Bétél Tingal.
10. Pura Kayu Mas.
11. Pura Yéh Lalang.
12. Pura Gedong.
13. Pura Koang.
14. Pura Ratu Bagus.
15. Pura Sang Buda.
16. Pura Sang Lé pang.

Pura sané kaempon manut swagina:

1. Pura Mlanting (Pasar).
2. Pura Empelan (Subak).

3. Pura Jati utawi Pura Ratu Ayu Mas Maketél.

Pura utawi parhyangan sané kaempon olih pratisentana sané kabaos Pura Dadia akéhnyané setimaan dadia.

Paos III

Pamargin Pujawali ring Soang-soang Parhyangan

Ha. Pura Puseh utawi Pura Agung

Nyabran ngadasa warsa nemonin sasih kanem katuran bakti ngenemang. Nyabran ngadasa warsa rah windu nemonin purnama kalima, katuran bakti dangsil tungguh. Dangsil tungguh punika nglantur katur ring Pura Balé Agung.

Na. Pura Balé Agung utawi Pura Désa

Nyabran tilem sasih kapitu ngamargiang aci pacaruan. Ring tilem sasih kasanga ngamargiang aci tawur kasanga. Nyabran warsa nemonin purnama kadasa, malasti ka Pura Ponjok Batu (Bhatara turun kabéh). Nyabran purnama kadasa ngaturang bija ratus ring Pura Batur, nglantur ring panglong ping dasa ngaturang bakti wajik cokor saking Pura Batur. Nyabran purnama kalima ngaturang bija ratus ring Pura Désa Adat Sukawana, nglantur ngamargiang bakti wajik cokor saking Pura Désa Sukawana. Nangken tilem sasih kanem ngamargiang bakti nangluk mrana. Nangken ngadasa warsa purnama sasih kanem ngamargiang bakti ngenemang. Nangken ngadasa warsa nemonin purnama kalima ngamargiang bakti dangsil pénjor akéhnyané dua likur pénjor nganutin linggih Désa Negak.

Ca. Pura Dalem Kauh

Nyabran tilem sasih kawulu ngamargiang pacaruan. Nyabran dasa warsa ngaturang bakti dangsil pénjor nemonin purnama kalima. Nyabran dasa warsa ngaturang bakti ngenemang nemonin purnama kanem.

Ra. Pura Dalem Kangin, nyabran dasa warsa nemonin purnama kapat.

Ka. Pura Segara, nyabran dasa warsa nemonin purnama kanem bakti ngenemang.

- Da. Pura Ratu Sakti (linggih Prasasti) nemonin rahina Saraswati.
- Ta. Pura Ratu Ayu Mas Bintang, nyabran awarsa nemonin purnama kapat.
- Sa. Pura Béji, nyabran ngadasa warsa nemonin purnama kalima upacara labuh gentuh.
- Wa. Pura Pangempingan. Makiis nangken jagi tawur kasanga. Makiis nangken ring désa usan mecikang palinggih.
- La. Pura Mrajan Désa, nyabran nem sasih nemonin Saniscara Watugunung (Saraswati).
- Ma. Pura Dangka. Pamargin piodalan utawi puja wali ring soang-soang parhyangan utawi pura sané kasungung olih soang-soang krama pamaksan sané kabaos Pura Dangka inggih punika:
1. Pura Maksan, nangken nem sasih Buda Kliwon Dungulan (Galungan).
 2. Pura Dangin Carik, Pura Petanu, nangken dasa warsa bakti dangsil nemonin purnama kalima. Nangken dasa warsa bakti ngenemang nemonin purnama kanem.
 3. Pura Kutu Manak, nangken nem sasih nemonin Saniscara Kuningan.
 4. Pura Tegal Mas, nangken awarsa nemonin Anggara Kasih.
 5. Pura Sekar, nangken Anggara Kasih Prangbakat ngawit pinanggal apisan rauh purnama sasih kapat.
 6. Pura Ratu Gedé Sambangan, nangken nem sasih nemonin Anggara Kasih Prangbakat.
 7. Pura Suci, nemonin Anggara Kasih Julungwangi ngawit pinanggal kalih rauh ka purnama.
 8. Pura Pingit, nangken nem sasih nemonin Buda Kliwon Paang.
 9. Pura Bétél Tinggal, nangken nem sasih nemonin Anggara Kasih Tambir.
 10. Pura Kayu Mas, nangken nem sasih nemonin Julungwangi.
 11. Pura Yéh Lalang, nemonin Anggara Kasih Julungwangi.
 12. Pura Gedong, nemonin Buda Wagé Klau.
 13. Pura Koang, nemonin Anggara Kasih Medangsia.
 14. Pura Ratu Bagus, nemonin Tumpek Krulut.
 15. Pura Sang Buda, nemonin Anggara Kasih Julungwangi.

16. Pura Sang Lé pang, nemonin Anggara Kasih sasih Kawulu.
- Ga. Pura Swagina. Pamargin piodalan utawi puja wali ring soang-soang pura sané kaempon manut swagina inggih punika:
1. Pura Mlanting (Pasar), nangken Buda Umanis Tambir.
 2. Pura Empelan (Subak), nangken awarsa nemonin purnama sasih kanem.
 3. Pura Jati utawi Pura Ratu Ayu Mas Maketél, nangken Tumpek Kuningan.

Paos IV

Pangéling-éling ring Désa Adat Téjakula

- Ha. Indik Pamargin Bakti Ngantukang Kawes
- Sadurung bakti ngantukang kawes kamargiang, patut nglaksanayang bakti mamitang. Pamarginé ri tatkala rahina tilem nemonin bakti sangkepan désa. Pabaktiannyané inggih punika paneduh, suci, prayunan, salaran, katur ring Kamulan Désa asiki, Balé Panjang asiki. Sané ngwekasang Jero Mangku Kahyangan Désa. Taler ngawéntenang uleman majeng ring Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang Désa miwah Kelihan Gong Gedé. Mungguing bakti ngantukang kawes kamargiang ri tatkala bakti ngenemang, pamekas sané patut ngamargiang bakti puniki inggih punika Jero Mangku Kahyangan Désa, Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang Désa, Prajuru Gong Gedé miwah Prajuru Gong Alit. Pabaktiannyané asoroh gedé, suci kalih soroh, salaran, tutuan, sayut agung, tadah, pabangkit, prayunan, galaan, tébog, maguling bawi miwah atos matah madaging bawi, ngamiletin bakti pileh.
- Na. Indik Pamargin Bakti Ngantukang Sengauk
- Sadurung bakti ngantukang sengauk kamargiang, patut nglaksanayang bakti mamitang dumun. Pamarginé ri tatkala rahina tilem nemonin bakti sangkepan désa. Pabaktiannyané inggih punika bakti paneduh, suci, prayunan, salaran, katur ring Kamulan Désa asiki, Balé Panjang asiki sané ngwekasang Jero Mangku Kahyangan Désa. Taler ngawéntenang uleman

majeng ring Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang Désa. Mungguing bakti ngantukang sengauk kamargiang ri tatkala bakti ngenemang, pamekas sameton Désa Negak, Panyarikan, Kelihan Sampingan Kalér Kelod. Pabaktiannyané asoroh gedé, suci asoroh, salaran, prayunan, sipatan, bija ratus, maguling, miwah atos matah ngamiletin bakti pileh.

Ca. Indik Pamargin Mamitang

1. Majeng ring sané dados Prajuru Kelihan Sampingan, minakadi wakil lan juru surat, Krama Gong Gedé miwah Krama Gong Alit, wantah ngamargiang bakti mamitang. Yéning sampun mantuk, nganggén bakti sorohan alit gedé, sané ngwekasang Jero Mangku Kahyangan Désa, saha kaupasaksiang olih Dulun Désa. Nanging, yéning pamarginé kari maurip, wantah nganggén peras pejati, sané kawekasang olih Jero Mangku Kahyangan Désa.
2. Majeng ring sané polih dados Kepala Désa, Kelihan rauhing angga Pacalang, Peradah, TPL Agama Hindu, Kelihan Sekaa Truna, yéning sampun usan dados prajuru, wantah mamitang nganggén peras pejati, yadiastun pamarginé kari nyeneng utawi sampun mantuk.

Ra. Indik Genah Ngantukang

1. Majeng ring Jero Mangku Kahyangan Désa ngantukang ring genah pura pamongmong soang-soang.
2. Majeng ring Paduluan Désa, minakadi Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan miwah Jero Tukang Désa ngantukang ring Pura Balé Agung.
3. Kelihan Sampingan sané ngantukang:
 - Ring Pura Balé Agung inggih punika Panyarikan Pamijian, Panyarikan Maksan Kelod, Panyarikan Gong Ageng, Panyarikan Gong Alit, Panyarikan Baris.
 - Ring Pura Puseh inggih punika Panyarikan Umbul-umbul Kelod, Panyarikan Mamas.
 - Ring Pura Dangin Carik inggih punika Panyarikan Pangastulan.
 - Ring Pura Maksan inggih punika Panyarikan Umbul-umbul Kalér, Panyarikan Maksan Kalér, miwah Panyarikan Cendek.

4. Kepala Désa, Kelihan rauhing angga Pacalang, Peradah, TPL Agama Hindu, Kelihan Sekaa Truna, yéning sampun usan dados prajuru wantah mamitang nganggén peras pejati, yadiastun pamarginé kari nyeneng utawi sampun mantuk, pamarginé ring Pura Balé Agung utawi Pura Désa nemonin rahina tilem.

Ka. Indik Naur Bakti

1. Bakti naur pasaksi inggih punika asoroh gedé, suci tigang soroh, suci gedé kalih soroh, suci alit asoroh, masuku pat, selean, prayunan. Kasaksinin olih Dulu Désa, Panyarikan, miwah Kelihan Sampingan. Kamargiang ring genah sang sané mapamit munggah makrama.
2. Bakti naur klaci pamarginé nemonin tilem sangkepan désa. Mungguing éédannyané nemonin prawani, ngatos (atos matah madaging bawi), maruntutan bakti panganyar kalih, katur ring Kamulan asiki ring Balé Panjang asiki. Kaénter olih Pamangku Kahyangan Désa, kasaksinin olih Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan Jero Tukang, miwah Panyarikan Gong Gedé. Bénjangnyané, pabaktiannyané asoroh gedé, prayunan, sipatan, suku pat, katur ring Kamulan.
3. Bakti Ngambil Sentana
 - Sadurung kamargiang ring Kamulan Désa, kamargiang dumun ring Mrajan Palinggih Kamulan sang sane ngambil sentana, kasaksinin olih Kelihan Dadia, kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Désa miwah Jero Mangku Dadia. Pabaktiannyané asoroh gedé, suci kalih soroh, suci alit asoroh, suci gedé asoroh, masuku pat.
 - Ri sampuné usan ring Mrajan Kamulan sang sané ngambil sentana, kalanturang ring Kamulam Désa, pabaktiannyané pateh sakadi ring Mrajan sang sané ngambil sentana, wantah karuntutin antuk pangoréngan, busana arangsukan nganutin sang sané kaambil dados sentana. Kasaksiang olih Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan lan Panyarikan Gong Gedé. Kaénter olih Pamangku Kahyangan Désa, nemonin tilem sangkepan désa.

Da. Pamargin Mungguh Makrama Désa

Matur piuning ring Kamulan Désa antuk bakti peras pejati. Pamarginé ri tatkala tilem nemonin sangkepan désa, purnama, miwah piodalan ring Pura Balé Agung.

ប្រកាសប្រកាសក្របខណ្ឌក្នុងការអនុវត្តប្រកាស

សម្រាប់
ទីស្នាក់ការកណ្តាលរាជធានីភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
រាជធានីភ្នំពេញ

ທາງປະຫວັດສາດ

ສ່ວນ 1 ຫຼື ປຸກທາງປະຫວັດສາດ

ປາສາດ 1 ຫຼື ຫຼຸ້ນສິນທາງປະຫວັດສາດ 1 ຫຼື

ປາສາດ 1 ຫຼື ປະຫວັດສາດປຸກທາງປະຫວັດສາດ 1 ຫຼື

ປາສາດ 1 ຫຼື ທາງປະຫວັດສາດຂັ້ນສູງສຸດທາງປະຫວັດສາດ

ທາງປະຫວັດສາດ 1 ຫຼື

1 ຫຼື ທາງປະຫວັດສາດ 1 ຫຼື

1៣១	ឯកសារបង្ហាញ	13៧១
1៣១	ឯកសារបញ្ជីកង	13៧១
1៣១	ឯកសារពាក់កណ្តាល	13៧១
1៣១	ឯកសារបញ្ជីកងមិនប្រក្រតី	13៧១
1៤១	ឯកសារឲ្យស្រាវជ្រាវ	13៧១
1៣១	ឯកសារបញ្ជីកង	13៧១
1៣១	ឯកសារឲ្យស្រាវជ្រាវ	13៧១
ប្រតិបត្តិ	13១ ប្រតិបត្តិ	13៧១

ບາບາສີໂຮງ
ບາບາສາລາລິຕິຍຸກຕາກບາກຸ່ງ

ບາບາ
ບາບາຕູກຸກສາລິຍາວິລິບາທາຍາວິລາຍາກາຍາວິລາຍາ

ທິນທາສິນທາຍາ
ບາບາຕູກຸກສາລິຍາວິລິບາທາຍາວິລາຍາກາຍາວິລາຍາ

ကကျွဲနီဟေရီ၊
ပလိဂျီဂျဗုဒ္ဓဆရာတရားကကျွဲနီရ။

တုရှ်ဟေရီ၊
ပလိဂျီဂျဗုဒ္ဓဆရာတရားတုရှ်ဟေရီ။

ព្យង្គ័សភិរ
បរិព្វិវុត្តនាមាភារិព្យង្គ័តាម្យ

ភិវង្គ័តាម្យភារិ
បរិព្វិវុត្តនាមាភារិព្យង្គ័តាម្យ

ဗုဒ္ဓိဗေဒသမ္မာနာကျောက်ခုံအိမ်၊
ပုလဲ၊ ဗိုလ်ချုပ်ဗိုလ်ချုပ်ဗိုလ်ချုပ်

ပုလဲ၊ ဗိုလ်ချုပ်ဗိုလ်ချုပ်ဗိုလ်ချုပ်

ဗျာမ၏။

မဏ္ဍာတရားပွဲ၊
ပင်ပိုင်တို့ကုသမဏ္ဍာတရားပွဲ၏။

၇၈၅၅၅၅၅၅၅၅၅
ပင်တိုကုသကဗျာပိဋက

ပင်တိုပျာဟူ၅၅၅၅

ပင်ပိုင်ပျာဘုရားအမွေအရပ်

ပင်ပိုင်ပျာဘုရားအမွေအရပ်

ບໍລິເວນກາງປາກຊຽງ

ບໍລິເວນກາງຕົ້ນຊຽງ

ບໍລິເວນກາງບໍລິເວນ

ບໍລິເວນກາງຕົວທາງ

ບໍລິເວນກາງທາງທາງເໜືອ

ຫ້ອງພິພິດພິດພິດພິດພິດພິດພິດພິດພິດພິດພິດພິດ

ហាសតត្រ្យាមិបត្តតាតិ។

បរិក្ខិរាវាហ្យតិរាហតាតាតិ។

បតិមនីត្យគ្គ្រាហាបិណ្ណគ្គ្រាហាបិណ្ណ

សន្តិវិប្បហ្មាមិបទ្បាតា

ຕາງນປຍາລາລາ

ປຍາງລາລາ

ពារពលបតិរាមនីត្តវត្តភ្នំព័រ្យា

ពារពលត្រង្គី

ព្រះបរមរាជវាំង

បរមរាជវាំង

បារាយណ៍វត្តភ្នំ

បារាយណ៍ភ្នំ

ស្រូវស្រូវ

ក្រុងស្រូវស្រូវ

បុរាណសាស្ត្រ

ព្យាបាលជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្តក្នុងវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ

១៧៧ គន្លឹះស្នាដៃ

សង្គ្រោះជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្តក្នុងវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ (សង្គ្រោះជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ក្នុងវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ) ប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រ គ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ដោយយោងទៅលើវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ ដើម្បីជួយដល់អ្នកជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ឱ្យមានជីវិតធម្មតា និងមានគុណភាពខ្ពស់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត។

១៧៨ ឱបសម្រាវ

១៧៩ សង្គ្រោះជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត

វិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត គឺជាវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលផ្តោតលើការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ដោយយោងទៅលើវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ ដើម្បីជួយដល់អ្នកជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ឱ្យមានជីវិតធម្មតា និងមានគុណភាពខ្ពស់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត។ វិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត គឺជាវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលផ្តោតលើការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ដោយយោងទៅលើវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ ដើម្បីជួយដល់អ្នកជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ឱ្យមានជីវិតធម្មតា និងមានគុណភាពខ្ពស់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត។ វិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត គឺជាវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលផ្តោតលើការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ដោយយោងទៅលើវិទ្យាសាស្ត្របុរាណសាស្ត្រ ដើម្បីជួយដល់អ្នកជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត ឱ្យមានជីវិតធម្មតា និងមានគុណភាពខ្ពស់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងជំងឺឆ្លងផ្លូវចិត្ត។

ឆ្នាំមជ្ឈមណ្ឌលមហាសមុទ្រកម្ពុជាការវាស់ស្ទង់ព្រំដែនសមុទ្រស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀង
ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសសិង្ហបុរី ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ប្រទេស
ថៃ និងប្រទេសវៀតណាម តាមរយៈការស្រាវជ្រាវ និងការប្រតិបត្តិការស្រាវជ្រាវ
ទាំងអស់នេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសន្យាស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀងសមុទ្រស្របតាមកិច្ច
ព្រមព្រៀងរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសសិង្ហបុរី ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី
ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម ដែលបានចុះហត្ថលេខា និងបានក្លាយជាច្បាប់
ហើយមានសម្រាប់ប្រើប្រាស់។ កិច្ចសន្យាស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀងសមុទ្រស្របតាម
កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសសិង្ហបុរី ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី
ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម គឺជាគ្រឹះសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងការប្រតិបត្តិការ
ស្រាវជ្រាវ និងការប្រតិបត្តិការស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀងសមុទ្រស្របតាមកិច្ចព្រមព្រៀង
រវាងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសសិង្ហបុរី ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ប្រទេស
ថៃ និងប្រទេសវៀតណាម ដែលបានចុះហត្ថលេខា និងបានក្លាយជាច្បាប់ហើយមានសម្រាប់
ប្រើប្រាស់។

ក្រសួងស្រាវជ្រាវ និងបច្ចេកទេស (ក្រសួងស្រាវជ្រាវ) បានចុះហត្ថលេខា និងបានក្លាយជា
ច្បាប់ហើយមានសម្រាប់ប្រើប្រាស់។ ក្រសួងស្រាវជ្រាវ និងបច្ចេកទេស (ក្រសួងស្រាវជ្រាវ)
បានចុះហត្ថលេខា និងបានក្លាយជាច្បាប់ហើយមានសម្រាប់ប្រើប្រាស់។ ក្រសួងស្រាវជ្រាវ
និងបច្ចេកទេស (ក្រសួងស្រាវជ្រាវ) បានចុះហត្ថលេខា និងបានក្លាយជាច្បាប់ហើយមានសម្រាប់
ប្រើប្រាស់។ ក្រសួងស្រាវជ្រាវ និងបច្ចេកទេស (ក្រសួងស្រាវជ្រាវ) បានចុះហត្ថលេខា និងបាន
ក្លាយជាច្បាប់ហើយមានសម្រាប់ប្រើប្រាស់។ ក្រសួងស្រាវជ្រាវ និងបច្ចេកទេស (ក្រសួង
ស្រាវជ្រាវ) បានចុះហត្ថលេខា និងបានក្លាយជាច្បាប់ហើយមានសម្រាប់ប្រើប្រាស់។

១២៩. ពាក្យឧបសគ្គលី(ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា
ន្តិម រាមីមន្តរកតិ) លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។

១៣០. វិញ្ញត្តិឧបសម្ព័ន្ធល្មើ(ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា
ន្តិម រាមីមន្តរកតិ) លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។

១៣១. វិញ្ញត្តិឧបសម្ព័ន្ធលើសាគី(ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា
ន្តិម រាមីមន្តរកតិ) លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។

១៣២. បលិកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា(ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា
ន្តិម រាមីមន្តរកតិ) ។

១៣២. ឧបសម្ព័ន្ធលើសាគី

បន្តិម រាមីមន្តរកតិ ឧបសម្ព័ន្ធលើសាគី ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀង
មេតិហសេនា លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។ បន្តិម រាមីមន្តរកតិ ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យ
ពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។ បន្តិម រាមីមន្តរកតិ
ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។

១៣២. ឧបសម្ព័ន្ធលើសាគី

១៣២. បន្តិម រាមីមន្តរកតិ ឲ្យពួកវាស៊ីពាក្យពេញសារៗសារៗភ្លៀងមេតិហសេនា
លីកុំកុក្កភាពាវេរីកុក្កយម្យា ។

PURANA PURA BALE AGUNG DESA ADAT TEJAKULA

**oleh:
Tim Penyusun
IHNDN Denpasar**

**INSTITUT HINDU DHARMA NEGERI DENPASAR
2020**

DAGING WEWACÉN

SARGAH II PURA BALÉ AGUNG

Paos I	Lelintihan Pura Balé Agung utawi Pura Désa	1
Paos II	Palinggih Pura Balé Agung.....	4
Paos III	Dudonan Pamargin Bakti Dangsil Pénjor Ring Pura Balé Agung	21
1.	Nanceb Taring	21
2.	Mungkah Karya	21
Ha	Caru Mungkah Karya	21
Na	Bakti Ngingsah.....	22
Ca	Nangiang Dangsil Pénjor	22
3.	Bakti Mungguh Canang	24
Ha	Bakti Panganyar miwah Panyeeb.....	24
Na	Mungkah Lawang.....	25
4.	Bakti Pangebek	28
Ha	Bakti Panganyar	28
Na	Bakti Sider.....	28
Ca	Bakti Sanggar Tiga.....	31
Ra	Bakti Panggungan	32
Ka	Bakti Mapayang	34
5.	Bakti Panglebar.....	34
Ha	Bakti Panganyar	34
Na	Bakti Panglebar miwah Pranian	34
6.	Bakti Pamutus.....	35
Ha	Bakti Pamlayag	35
Na	Bakti Pamutus	36
Paos IV	Pakéling.....	37

SARGAH II

PURA BALE AGUNG

Paos I

Lelintihan Pura Balé Agung utawi Pura Désa

Pura Balé Agung Désa Adat Téjakula magenah ring madianing désa, inggih punika ring wewidangan Banjar Tengah. Jimbar wewidangan Pura Balé Agung Désa Adat Desa Téjakula kirang langkung telung dasa meter persegi. Pura Balé Agung puniki kapah dados tigang mandala inggih punika utama mandala, madia mandala miwah nista mandala. Ring utama mandala wénten nem likur wangunan, inggih punika salikur wangunan palinggih, minakadi palinggih Méru Tumpang Lima pinaka palinggih Ida Bhatara ring Pura Puseh utawi Ida Ratu Gedé Mutering Jagat, palinggih Rong Tiga pinaka palinggih Ida Sang Hyang Tiga Sakti, Bebaturan pinaka palinggih Hyang Basukih, palinggih Padma pinaka palinggih Ida Luhuring Akasa, palinggih Gedong pinaka palinggih utama ring Pura Balé Agung inggih punika palinggih Ida Ratu Suhun Daksina utawi Ida Ratu Uning Daksina, Patakson pinaka palinggih I Ratu Ketut Petung, palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara Gunung Agung, palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara Gunung Batur, palinggih Lepitan utawi Rong Lima pinaka palinggih Panca Déwata, palinggih Gedong Bétél pinaka pangayatan Ida Bhatara ring Penulisan, palinggih Piasan pinaka palinggih Ida Ratu Gedé Panyarikan, Manjangan Saluang pinaka palinggih Ida Mas Pait, Piasan madué kawigunan pinaka genah Ida Bhatara mahias, palinggih Padma pinaka palinggih Ida Ratu Gedé Segara, palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara ring Pura Balé Agung Desa Adat Sukawana, palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara Ulun Danu Batur, palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara ring Pura Utus, palinggih Gedong pinaka palinggih Ratu Bendésa, palinggih Gedong pinaka palinggih Ratu Pandé, palinggih Gedong pinaka palinggih Ratu Pasek miwah Méru Tumpang Tiga pinaka palinggih Ratu Gedé Tangluk. Ring utama mandala taler wénten Balé Panggungan, Balé Pasantian, Balé Patandingan, Balé Panyimpenan, miwah Paduraksa. Ring madia mandala wénten wangunan Balé Panjang pinaka palinggih

Ida Bagawan Panyarikan, Pamaruman kawigunannyané pinaka pasamuhan Ida Bhatara Kabéh, Balé Sangkepan, Balé Parantenan, Balé Pébatan, Candi Bentar miwah Balé Kulkul. Ring nista mandala wénten wangunan Balé Pacalang miwah taman.

Lelintihan nanging Pura Balé Agung durung prasida antuk mastikayang. Indiké punika kaawinang olih kirangnyané sasuratan-sasuratan lontar, prasasti, miwah paninggalan-paninggalan kuna sané wénten ring Désa Adat Tėjakula. Punika taler indik pitutur sané katamiang saking panglingsir arang pisan kawéntenannyané. Ri sajeroning mecikang palinggih-palinggih salanturnyané kakeniang galar palinggih gedong sané marupa palinggih utama ring Pura Balé Agung madaging sasuratan angka tahun inggih punika Tahun 1722. Angka tahun punika kanton dados pabligbagan krama, napa ké angka tahun punika nyuratang ngawit nanging pura, napa ké mecikang pura sané sampun katangiang duk riin.

Yéning uratiang saking wangunan palinggih sané wénten ring Pura Balé Agung Desa Adat Tėjakula minakadi palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara ring Pura Balé Agung Desa Adat Sukawana, palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara ring Pura Ulun Danu Batur, miwah palinggih Gedong pangayatan Ida Bhatara Ring Pura Utus, sakadi sané sampun kaunggahang ring lontar Sima Désa Adat Tejkula. Ring Lontar punika kasuratang indik krama Désa Adat Tėjakula nyabran warsa ngaturang atos ring Pura Ulun Danu Batur, nemonin sasih kadasa, ring Pura Desa Sukawana nemonin sasih kalima miwah ring Pura Utus ngamargiang aci sareng-sareng ring Désa Sukawana. Ri sampuné krama désa ngaturang atos ring Pura Ulun Danu Batur miwah ring Pura Balé Agung Désa Adat Sukawana, ring rahina panyineban utawi Ida Bhatara ngaluur piodalan ring soang-soang pura punika. Krama désa kaangganin olih prajuru désa, nunas tirta wajik cokor. Sasampuné katunas, tirta wajik cokor kapundut olih prajuru désa, nénten kadadosang kalinggihang ring Pura Balé Agung pramangkin, nanging patut kasimpangang sarahina. Yéning nunas tirta wajik cokor ring Pura Ulun Danu Batur miwah ring Pura Balé Agung Sukawana, sasampuné usan nunas tirta nglintangin margi saking kangin, wenang kasimpangang ring Pura Béji, kakemitin olih prajuru Désa Adat Tėjakula. Yening rauhnyané ngalintangin margi saking

kauh, wenang kasimpangan ring Pura Dalem Kauh, kakemitin olih para prajuru sareng sami. Raris bénjangnyané kamargiang bakti pamendak tirtha duaning jagi kapundut ring Pura Balé Agung. Wengi katuran bakti pangebek, tur bénjangnyané sasampuné bakti panglebar katur, tirta wajik cokor kapah-pahang majeng ring krama désa mangdané kasiratang ring uma, tegal, miwah genah sané dados kanggén ngrereh pangupa jiwa. Saking pamarginé punika prasida ngicén pidabdab indik nanging Pura Balé Agung Désa Adat Téjakula kawéntenannyané nénten doh mabinayan majeng ring Pura Désa Sukawana miwah Pura Ulun Danu Batur.

Sadurungnyané ring Pura Balé Agung Désa Adat Téjakula nénten wénten palinggih Padmasana. Punika nyantenang ring Pura Balé Agung Désa Téjakula sampun kawangun riinan ring rauhnyané aab Majapahit. Palinggih Padmasana wawu kawangun nganutin panglimbakan aab jagat salanturnyané. Krama Désa Téjakula nyantenang sané malinggih ring Pura Balé Agung maparab Ida Ratu Suhun Daksina utawi Ida Ratu Uning Daksina. Antuk parab sané manut genah punika nyihnayang Pura Balé Agung Désa Adat Téjakula sampun katangiang duk riin. Taler wénten palinggih Gedong Ratu Bendésa, Ratu Pandé miwah Ratu Pasek sané nyantenang Krama Désa Téjakula sampun madué manah subakti majeng ring panglingsirnyané. Sasampuné ngranjing pangaruh Majapahit, inggih punika sapangrauh Pendéta Raja pinaka purohita Raja Bali sané mapaséngan Mpu Kuturan. Dané sané ngaryanin indik satmia Kahyangan Tiga pinaka pikolih saking paparuman ring Pura Samuan Tiga. Sangkaning satmia punika, raris sané malinggih ring Pura Balé Agung kaparabin Dewa Brahma, sané kawigunannyané pinaka uttpeti utawi sané ngardi.

Paos II
Palinggih Pura Balé Agung

Foto 1

Padma

Palinggih Ida Sang Hyang Widhi Wasa utawi Bhatara Luhuring Akasa

Foto 2

Tiga Sakti Kamulan

Palinggih Déwa Brahma, Déwa Iswara, miwah Déwa Wisnu

Foto 3

Palinggih Basukihan
Palinggih Ida Bhatara Naga Basukih

Foto 4

Palinggih Gunung Agung
Palinggih Ida Bhatara ring Gunung Agung

Foto 5

Palinggih Gunung Sari
Palinggih Ida Bhatara ring Gunung Batur

Foto 5

Palinggih Gedong Bétél
Palinggih Déwa Nawasanga

Foto 6

Lepitan utawi Pesarén Sari Rong Lima
Palinggih Panca Déwata

Foto 7

Palinggih Ratu Gedé Panyarikan

Foto 7

Palinggih Piasan

Foto 8

Saluang Maspait
Palinggih Ida Bhatara Mpu Kuturan

Foto 9

Palinggih Méru Tumpang Lima
Linggih Ida Bhatara Wisnu

Foto 10

Palinggih Pura Utus

Foto 11

Palinggih Pura Désa Sukawana

Foto 12

Palinggih Pura Ulun Danu Batur

Foto 13

Palinggih Ratu Pandé

Foto 14

Palinggih Ratu Bendésa

Foto 15

Palinggih Ratu Pasek

Foto 16

Palinggih Ratu Gedé Segara

Foto 17

Palinggih Ratu Ketut Petung

Foto 18

Gedong Palinggih Ida Bhatara Brahma

Foto 19

Asagan utawi Panggungan

Foto 20

Palingih Ratu Gedé Tangluk

Foto 21

Panyimpenan Gong Ageng lan Gong Alit

Foto 22

Candi Gelung utawi Bentar (Padu Raksa)

Foto 23

Balé Pamaksan

Foto 24

Paruman

Foto 25

Panyimpenan Gong Gedé

Foto 26

Balé Paruman Mamas

Foto 27

Balé Lintang

Foto 28

Parantenan miwah Balé Pébatan

Foto 29

Balé Gong Alit

Foto 30

Balé Kulkul

Foto 31

Candi Bentar

Foto 32

Balé Pacalang

Paos III

Dudonan Pamargin Bakti Dangsil Pénjor Ring Pura Balé Agung

1. Nanceb Taring

Sadurung makarya, ngamargiang piuning antuk bakti peras daksina (canang daksina, ajengan pingit, tipat kélanan, peras, tapakan tirta, canang asiki, sekar taman, salinan, pasepan utawi dupa, bija, miwah segehan). Usan punika krama désa makarya taring, asagan miwah mareresik.

2. Mungkah Karya

Ha. Caru Mungkah Karya

Rahina semeng, ngamargiang pacaruan éka sata nganggén ayam brumbun, cacahan telung dasa telu. Pabaktiannyané inggih punika ring sanggah cucuk malamak matatakan don tlujungan mungguh daksina, ajengan pingit, coblong genah tirta, gantung-gantungan, bungbung cangkling madaging tuak, arak. Bakti ring sor inggih punika caru ayam brumbun matatakan klakat taladen, cacahan caru manut urip, nasi cacahan manut urip, nasi wong-wongan manut warna, nasi bulan matanai, bangkal barong, tumpeng, pakeem manut warna, tipat dampulan, isin lis, suci laksana, maapit antuk bakti selean (ajengan pingit, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, canang, tipat kélanan, pangiring). Madaging tabuan (tuak, arak, berem utawi yéh gula) dados awadah madasar sengkui manut cacahan. Maruntutan bayuan matumpeng manut warna urip, madaging coblong masesirat buu. Pabersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang dados awadah), teenan, sekar taman, salinan, bija, pasepan. Ring sor sanggah cucuk madaging segehan manca warna lan api takep. Kajangkepin antuk prakpak, bangkrak, tulus, sampat, kulkul, sungu, panimpug manut urip madaging canang.

Ngamargiang bakti pangartian kakalih, ring ajeng Paruman asiki, ring Balé Panjang asiki. Pabaktiannyané inggih punika palinggih, ajengan pingit, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana (nasi daar), tipat kélanan, sekar taman, salinan, pangiring, bija, pasepan, bersihan

(biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang) nglantur ngoréng, nglantur ngraja bakti.

Na. Bakti Ngingsah

Rahina soré, krama désa ngamargiang bakti ngingsah. Sadurung mamargi, ngaturang piuning masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring, katur ring palinggih Gedong utawi Paruman katebéngin olih krama désa lanang istri, usan punika raris mamargi ka Pura Empelan. Pamarginé saking pamedal kauh, ring margi ageng nganginang, raris ngalérang nglantur ring Pura Empelan. Mungguing srana sané kaingsah inggih punika: beras mawadah katumpung madaging cawu petik akéhnyané solas katumpung. Soang-soang katumpung madaging beras akilo karuntutin antuk cawu mumbul, madaging ajengan pingit mawadah kukusan kagenahang ring jun. Sasampuné rauh ring Pura Empelan, ngaturang piuning antuk bakti peras daksina. Sasampuné bakti katur, raris Jero Mangku nunas tirta wasuh pada katatakin antuk kukusan sané madaging cawu mumbul kamargiang ring soang-soang galih. Usan punika, krama désa nglantur pamarginé ka ulun tukad kayoan. Rauh ring ulun tukad, ngaturang piuning antuk bakti ajengan pingit, coblong, pangiring. Tetujonnyané nunas pangening-ngening kasucian ring Ida Sang Hyang Manik Narmada. Usan punika raris ngingsah. Usan ngingsah mawali ka Pura Balé Agung, ngranjing ring pamedal kauh. Rauh saking ngingsah, galih miwah tirta wasuh pada kagenahang ring Balé Paruman. Galih kasahsahang, nangken rahina kaambil kanggén nyangkepin sarana upakara rauh puput.

Ca. Nangiang Dangsil Pénjor

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti panganyar, kamargiang ring Paruman rauh Balé Lantang. Mungguing pabaktiannyané pateh sakadi bakti pangartian sané sampun mungguh ring ajeng. Sadurung dangsil pénjor katangiang, ngamargiang bakti pacaruan ayat jagi nangiang dangsil pénjor nganggén ayam biing brahma, antuk cacahan sia tanding. Pabaktiannyané ring sanggah cucuk malamak matatakan don tlujungan, mungguh daksina, ajengan pingit, coblong genah tirta, gantung-gantungan,

bungbung cangkling madaging tuak, arak. Bakti ring sor inggih punika caru ayam biing brahma matatakan klakat taladen, cacahan caru manut urip, nasi cacahan manut urip, nasi wong-wongan manut warna, nasi bulan matanai, bangkal barong, tumpeng pakeem manut warna, tipat dampulan, isin lis, suci laksana, maapit antuk bakti selean (ajengan pingit, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, canang, tipat kélanan, pangiring). Madaging tabuan (tuak, arak, brem utawi yéh gula) dados awadah, madasar sengkui manut cacahan. Maruntutan bayuan matumpeng manut warna urip, madaging coblong masesirat buu. Pabersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang dados awadah), teenan, sekar taman, salinan, bija, pasepan. Ring sor sanggah cucuk madaging segehan manca warna lan api takep. Kajangkepin antuk prakpak, bangkrak, tulud, sampat, kulkul, sungu, panimpug manut urip madaging canang.

Usan punika raris dangsil pénjor katangiang. Akéh dangsil pénjor inggih punika telu likur dangsil pénjor. Mungguing bacakannyané inggih punika tumpang pitu asiki pénjor arepan Jero Bendésa, tumpang lima petang pénjor arepan Jero Panyarikan, Gedé Supadi (dadia Sidemen), Made Udayana (dadia Tangkas), Gedé Alit Rangga (dadia Jelantik). Sané tiosan sami tumpang tiga (sané matumpang tiga akéhnyané pitulas pénjor). Indik genah dangsil pénjor manut dudonan ring sangkepan. Asiki dangsil pénjor saking Krama Pangastulan matumpang sia.

Soang-soang dangsil pénjor mungguh bakti aselé, canang pajegan, daksina, suci laksana, punggu-punggu, mungguh kawisan karangan, ngawit mungguh canang lan pangebek. Mapagarayas sanganan suci, sanganan wayang déwa nawa sanga: Iswara ngagem senjata Bajra malinggih ring Purwa, Mahéswara ngagem senjata Dupa malinggih ring Gnéya, Brahma ngagem senjata Gada malinggih ring Daksina, Ludra ngagem senjata Moksala malinggih ring Nériti, Mahadéwa ngagem senjata Nagapasa malinggih ring Pacisma, Sangkara ngagem senjata Angkus malinggih ring Wayabia, Wisnu ngagem senjata Cakra malinggih ring Uttara, Sambu ngagem senjata Tri Sula malinggih ring Érsania, Siwa ngagem senjata Padma malinggih ring Madia.

Karuntutin sanganan kayonan, punakawan (malén, wana). Tapuk manggis solas, pudakan madaging sanganan satu, masanganan macem tiga inggih punika sanganan gina putih, sanganan gina barak gula bali, sanganan gina selem (injin). Ring bucu-bucu dangsil madaging pudakan, jrimpen pajegan miwah sampian gantung-gantungan. Ring pucak dangsil pénjor madaging sampian dangsil, soang-soang bongkol dangsil pénjor madaging akah majinah bolong solas kéténg. Ring soang-soang dangsil pénjor mungguh suci bébék asoroh. Tigang rahina sadurung bakti mungguh canang, krama désa nanging dangsil pénjor.

3. Bakti Mungguh Canang

Ha. Bakti Panganyar miwah Panyeeb

Rahina semeng, ngamargiang bakti panganyar kakalih, asiki katur ring ajeng, malih asiki katur ring Balé Panjang. Pabaktiannyané pateh sakadi bakti pangartian sané sampun mungguh ring ajeng. Usan katur bakti panganyar, para krama nglanturang nanging pénjor. Ri sampuné puput nanging pénjor, wau ngamargiang bakti panyeeb. Mungguing pabaktiannyané sorohan alit miwah sorohan gedé. Sorohan alit (pamungguh, ajengan pingit, canang panyacak tetiga, coblong genah tirta) palinggih alit, canang pajegan alit madaging canang pangraos, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan. Arepan perang-perang, parebuan, galaan linggian, kala sepetan, sayut pengalang-ngalang telung tanding, peras pandan madu matumpeng ijin kalih, maulam ayam samelulung asiki, masampian ayam don andong gadang, tumpeng barak masampian ayam maulam ayam magoréng, wakul madaging canang masambuk akupak macelek kwangén majinah solas kéténg, sampian panyungsung, paon-paonan, payuk madaging tumpeng barak. Pabersihan inggih punika biakaon masrana antuk don pucuk, don intaran, tingkih, kunyit, gamongan sami mairis, areng, nasi abu madaging taluh ayam bali matatakan don kamuugan miwah sabun. Toya tasik, toya tabah, toya klungah, toya perang-perang (coblong sané masaput don pisang madaging paketis basang-basang matatakan antuk beras, jinah, benang), parebuan (coblong sané

matatakan beras, jinah, benang paketis don kayu sugih). Sabet, bangkrak, tulud, sepit, ilih, linting, sibuh pepek (nyuh masibak makatik dadap madui), kukusan muncuknyané magantungan jinah bolong solas kéténg. Teenan, sekar taman, salinan alit, pasepan lan bija.

Sorohan gedé: pamungah ngantén (ajengan pingit matumpeng patpat maulam ayam asiki, maulam taluh asiki, matatakan kacang saur), tipat kélanan, canang panyacak lelima, coblong genah tirta, palinggih gedé, canang pajegan, canang mendak, laklak geti-geti, panerus, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, pangiring, tabuan (tuak, arak, yéh gula), pabersihan, teenan, sekar taman, salinan, pasepan, bija, nglantur ngamargiang pula-pali pabersihan. Mungguing éédannyané biakaon, tirta pabersihan, sabet, bangkrak, tulud, sepit, taluh, sabun, ilih, linting, ring soang-soang palinggih rauh ring palemahan pura.

Krama désa nglantur tedun maratengan. Ri sampun rateng ngamargiang unggah-unggahan katur ring ajeng, ring bakti Sang Tapini. Kalanturang bakti ka Pertiwi akéhnyané kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki, sané kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Pabaktiannyané selean, madaging kawisan karangan, sekar taman, salinan, pasepan miwah bija.

Na. Mungkah Lawang

Rahina soré, krama gong ageng, gong alit tedun jagi ngamargiang bakti mungkah lawang. Pabaktiannyané peras gong katur ring Panyimpenan, ajengan pingit katur ring Balé Lantang. Nglantur dué ka jaba, raris prajuru désa nguningang ring para krama désa lan pragina pacang ngamargiang bakti piuning ring ajeng ayat jagi makiis ka Pura Pangempingan, masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring. Usan punika, kelihan désa nguningang éédan pamargin melis inggih punika kobér suastika, umbul-umbul selem putih, gada, téblun (tamiang), pajeng pagut, senjata nawa sanga, dué gong kapiturun, baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujug, cecepan, canang sari, salinan, palinggih, bakti panuur, dué bajra,

rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten tegeh, prasasti, pratima sané kasungsung désa, jempana nganggén tetiga, jempana nomer siki linggih Ida Bhatara ring Pura Utus, nomer kalih linggih Ida Bhatara Ratu Sakti Madué Gama, nomer tiga linggih Bhatara Ratu Gedé Mutering Jagat, rejang, baris truna, baris bedil, umbul-umbul barak putih, kobér barak putih, baris kuning utawi jojor, gong alit, baris bedil, baris prisi, cendek, krama désa.

Mungguing marginé sané kalintangin, ngawit saking Pura Balé Agung, medal saking pamedal kauh, rauh ring margi ageng nganginang raris ngelodang ring margi Paya rauh ring pura Pangempingan. Ri sampun Ida Bhatara malinggih, krama désa ngamargiang bakti piuning ring ajeng jagi nunas tirta pasucian Ida Bhatara. Pabaktiannyané asoroh alit gedé maguling bébék, pamungguh kiwa tengen, palinggih gedé, pajegan, nganggén canang mendak, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, arepan perang-perang, ulun guling, lis gedé, suci bébék, tapakan tirta pasucian, pabersihan (biakaon, tirta tasik, tirta tabah, tirta klungah, tirta perang-perang), panerus, mungguing tirta pasucian masrana sekar macem solas madaging pérak mawadah gerning matatakan beras, benang, jinah, mungguh ring ajeng. Usan piuning ring ajeng, nglantur ngamargiang pasucian ring segara. Mungguing pabaktiannyané bakti panyeeb maguling suku pat. Ring soang-song jempana, ring soang-soang pratima, mungguh ajengan pingit maulam ayam. Raris dané Jero Mangku ngwekasang bakti pasucian Ida Bhatara rauh ngamargiang sasedep, raris Jero Mangku ngamargiang éteh-éteh pabersihan ring jempana rauh pratima, miwah gong kapiturun.

Mungguing pamargin éédan: biakaon, toya pabersihan, sabet, bangkrak, tulud, sepit, ilih, taluh, sabun, linting, tirta pasucian Ida Bhatara. Usan punika, Jero Mangku nglanturang ngaturang bakti rauh puput. Usan nunas tirta lan bija, ilén-ilén pragina baris makepuak apisan raris ngaturang parama santi. Madabdaban pacang mawali, ngiring Ida Bhatara mawali ka Pura Balé Agung. Pamarginé nganginang raris ngalérang ring margi ka Pura Sekar,

margi Paya nglantur rauh ring jaba Pura Balé Agung, kasanggra antuk suaran kulkul, raris Ida Bhatara katuran bakti panyambléh. Pabaktiannyané inggih punika selean (ajengan pingit, canang mendak, nasi wong-wongan selem, bulan matanai, pangkal barong, pakeem, nasi warna, isin lis, pangiring, teenan, salinan, sekar taman, panerus, pasepan, tabuan, kelapa makuping madaging kasuna, golok, ayam selem). Ri sampuné bakti panyambléh katur, krama désa ngranjing ka jeroan ngalinggihang Ida Bhatara.

Ri sampun Ida Batara malinggih, krama désa nabdabang bakti piuning masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring, jagi ngamargiang bakti pileh. Usan punika, kelihan désa nabdabang pamargin pileh. Mungguing pamarginnyané kobér swastika, umbul-umbul selem putih, gada, tamiang (téblun), dué gong kapiturun, pajeng pagut, senjata nawa sanga, baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujuk, bakti panuur, palinggih, selean, cecepan, canang sari, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten tegeh, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan, sayut agung, pulagémbal, pulakéti, padudusan, tutuan, galaan, tébog, tadah, pabangkit, salaran, atos matah, beras apikul, kacang, komak, undis, ketan, injin, kapas, lakar basa, lengis, nyuh ategen, don ategen, bawi, angka, danyuh apesel, biji ratus, saang ategen, suci asoroh, selean, gong matabuh, baris truna, rejang, umbul-umbul barak, kobér barak putih, baris kuning utawi jojor, gong alit, baris bedil, baris prisi, cendek, krama désa lanang istri. Pamargin pileh murwa daksina ping tiga. Nglantur ngranjing ka jeroan. Kelihan désa nguningang ring krama désa mangda gegawan sané kapundut mangda ngalinggihang ring linggih soang-soang. Nglantur pragina baris makepuak apisan.

Malih kelihan désa adat nguningang ring krama désa jagi ngamargiang bakti dapetan lan bakti munggah canang. Bakti dapetan pabaktiannyané (sorohan gedé), bakti munggah canang pabaktiannyané (pamunggah kiwa tengen kalih, tipat kalih, canang adasa, teenan kalih, sekar taman kalih, panerus kalih, pangiring, tabuan). Nglantur ngaturang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, nunas tirta lan bija, gamargiang tebus, ayaban teenan,

ngamargiang peras, dapetan, nglantur ayaban, pasepan. Ri sampun sami mamargi ngaturang parama santi.

4. Bakti Pangebek

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton désa miwah Kelihan Sampingan tedun nebengin bakti panganyar. Nglantur ngraja bakti, maratengan. Usan maratengan, ngaturang bakti ka Pertiwi kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki antuk bakti selean alit madaging kawisan karangan, sekar taman, teenan, salinan, pangiring. Kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Usan punika dané Jero Tukang nabdabang bakti sider sané jagi kamargiang.

Na. Bakti Sider

Nglantur nabdabang bakti sider sané pacang mamargi antuk bakti asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan. Pamargin sider ring pura-pura inggih punika:

1. Pura Ratu Ayu Mas Bintang: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
2. Pura Puseh: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang katur ring palinggih Méru. Selean, kawisan karangan katur ring Ratu Gedé Panyarikan.
3. Pura Dalem Kauh: sorohan, selean kalih katur ring Ratu Sedaan Pangénter utawi Sedaan Dabdab lan Ratu Gedé Panyarikan utawi Pakenca.
4. Pura Dalem Kangin: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
5. Pura Béji: asoroh alit gedé, munggah suci, kawisan karangan.
6. Pura Ratu Gedé: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan, katur ring palinggih Ratu Gedé Panyarikan.
7. Pura Dangin Carik: kalih soroh. Ratu Gedé Pangastulan lan Ratu Murah (selean asiki, peras pejati, canang mendak tampinan, katur ring Ratu Gedé Panyarikan).

8. Pura Segara: sorohan, selean kalih katur ring Ratu Gedé Segara lan Ratu Gedé Panyarikan.
9. Pura Mrajan Désa: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
10. Pura Jati: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, kawisan karangan, selean, pakeem.

Sami bakti piuning ring soang-soang pura madaging coblong tirta masrana sekar macem solas, pérak matatakan beras, jinah, benang.

Rahina sore, wayang wong masalah, nglantur rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jozor, baris bedil, baris prisi. Kalanturang ngamargiang bakti sider ring palinggih:

1. Palinggih Kamulan (asoroh alit gedé), munggah cadik buntut.
2. Palinggih Ratu Gedé Segara (asoroh alit gedé), munggah buntut.
3. Ring Ratu Gedé Tangluk (asoroh alit gedé) munggah kawisan karangan.
4. Ring Paruman (asoroh alit gedé) munggah cadik buntut.

Sasampuné bakti sider katur, Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti pangebek.

Unggah-unggahan bakti ring soang-soang palinggih (sampun kaungganghang usan ngraja bakti) inggih punika:

1. Palinggih Surya (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, pakeem) linggih Ida Sang Hyang Luhuring Akasa.
2. Palinggih Basukihan (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, pakeem) linggih Ida Sang Hyang Basukih.
3. Palinggih Kamulan (mungguh suci bébék kalih asoroh, suci sari asoroh, coblong madaging tapakan tirta, pakeem) linggih Ida Sang Hyang Tiga Sakti.
4. Palinggih Gedong (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) pangayatan ring Gunung Agung.
5. Palinggih Gedong (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) pangayatan ring Batur.

6. Palinggih Gedong Bétél (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, pakeem) linggih Ida Bhatara Puser Tasik.
7. Palinggih Pasarén (mungguh suci limang soroh, suci bébék tetiga, suci nyari kalih, tapakan tirta kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Panca Déwata.
8. Palinggih Saka Pat (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Ratu Gedé Panyarikan.
9. Palinggih Piasan (suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara mahias.
10. Palinggih Manjangan Saluang (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Maspait.
11. Palinggih Gedong (suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Ratu Pasek.
12. Palinggih Gedong (suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Bendésa Mas.
13. Palinggih Gedong (suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Ratu Pandé.
14. Palinggih Gedong (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) pangayatan Ida Bhatari ring Ulun Danu Batur.
15. Palinggih Gedong Pura Sukawana (mungguh suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) pangayatan ring Pura Sukawana.
16. Palinggih Gedong (mungguh suci asoroh, tapakan tirta kawisan karangan, pakeem) pangayatan Ida Bhatara ring Pura Utus.
17. Palinggih Méru Tumpang Lima (suci kalih soroh, suci bébék asoroh, suci nyari asoroh, mungguh cadik buntut, tapakan linggih Ida Bhatara, prayunan, jrimpen pajegan, coblong madaging tapakan tirta, jempana tetiga mungguh ajengan pingit maulam ayam, kawisan karangan, mungguh cadik buntut acakep, katur mungguh canang rauh pangebek. Pangayatan ring Pura Puseh, linggih Ida Ratu Gedé Mutering Jagat.

18. Palinggih Padmasari (mungah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Ratu Gedé Segara.
19. Palinggih Paruman utawi Gedong Paruman (suci bébék asoroh, suci nyari asoroh, coblong madaging tapakan tirta, cadik buntut, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Uning Daksina utawi Bhatara Brahma.
20. Palinggih Padmasari (mungah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih I Ratu Ketut Petung.
21. Palinggih Méru Tumpang Tiga (mungah suci asoroh, tapakan tirta kawisan karangan) linggih Ida Ratu Gedé Tangluk.
22. Paruman (suci bébék asoroh, suci nyari asoroh, coblong madaging tapakan tirta, cadik buntut, kawisan karangan) genah jempana.
23. Balé Panjang (suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Bhatara Bagawati.
24. Balé Kukul (suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan) linggih Ida Ratu Gedé Suara.
25. Ring Lebu Pamedal Kauh (mungah pénjor madaging asagan, madaging palinggih, bakti aselé, suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan).
26. Ring Lebu Pamedal Kelod (mungah pénjor madaging asagan, madaging palinggih, bakti aselé, suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta, kawisan karangan).
27. Palinggih Gedong Linggih Panyimpenan Gong (mungah bakti selean, kawisan karangan).

Ca. Bakti Sanggar Tiga

Pabaktiannyané: bakti asoroh alit gedé mungah suci bébék telung soroh, palinggih pamungah (malinggih ring rong tengah), tutuan, prayunan, gana, perang-perang, mungah ngantén ring rong tengah, ring rong kiwa tengen mungah ajengan pingit maulam taluh, masalaran bébék, peji lan pisang lalung ring luan, angdudu ring tebén. Ring sor Sanggar Tiga madaging bakti ka Pertiwi, mungah peras pejati.

Ra. Bakti Panggungan

1. Panggungan Dulang Sawu: munggah suci limang soroh (suci bébék telung soroh, suci sari duang soroh), sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran ayam asiki, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan kiwa tengen, munggah saté telung katih (saté sepit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman lan gedong sari. Pamungguh ngantén, palinggih, canang pajegan, munggah canang mendak, laklak geti-geti, panerus, canang panyacak lelima, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng surya, tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng jan, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit pitulas), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan. Tébog kiwa tengen munggah bakaran, bebangkit maguling bébék, pengideran lima munggah ayam asiki, selean, suci laksana, tadah munggah ayam asiki, galaan munggah ayam asiki, kawes putih selem munggah selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, sané putih saté asem, sané selem saté lambat), karuntutin sayut rah déwa, sayut manik sakecap, sayut bulan, sayut matanai, sayut sapuh, sayut nyumbah, sayut lumbang, sayut sudamala, sayut bangkal barong, sayut tumpeng méru, sayut panyapsap. Maulam dulang sawu, magenah ring tengah-tengah kawes, kaapit antuk saté pajegan kiwa tengen. Pénjor, gelar sanga, tapakan tirta miwah damar. Maruntutan catur kakalih, pulagémbal kakalih, pulakérti kakalih, madaging santun agung. Kalinggihang ring ajeng Méru kiwa tengen.
2. Panggungan Guling Suku Pat: munggah suci telung soroh (suci bébék duang soroh, suci sari asoroh), bija ratus, sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran asiki, jrimpen pajegan jepitan kiwa tengen, munggah saté telung katih (saté japit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman, lan gedong sari. Pamungguh

ngantén, palinggih pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit akutus), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan. Tébog kiwa tengen mungguh bakaran, bebangkit maguling bébék, pangideran lima mungguh ayam asiki, selean, suci laksana, tadah mungguh ayam asiki, galaan mungguh ayam asiki, kawes putih selem, mungguh selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, urab-uraban barak putih, jeruk, madaging urutan, maulam guling bawi, magenah ring tengah-tengah kawes), pénjor, gelar sanga, kawisan karangan, saté lambat saté asem lebeng asibak matah asibak. Paon-paonan madaging pangoréngan madaging don intaran, sinduk, sesantun, balung gegending, tulang kepet, gugung acakep.

Bakti pangebek kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Tiga lan Jero Mangku Dangka. Katebéngin olih Jero Mangku Dadia, Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang, Prajuru Désa, Cendek, Kelihan Sampingan Kalér Kelod, PHDI, Peradah, Kepala Désa, Sekaa Gong Gedé, Gong Alit, Pacalang, Pasantian, miwah krama désa lanang istri. Sausan Jero Mangku ngamargiang tetebus, nglantur ngamargiang pabersihan ring soang-soang palinggih.

Sasampuné punika, Jero Mangku Dadia ngayabang bakti ring soang-soang palinggih. Kapertama ngadegang Ida Bhatara ring banten suci, sanggar tiga, ka Pertiwi, Surya, palinggih sami, pulagémbal, pulakérti, padudusan, pénjor, dangsil pénjor, pungu-pungu, panggungan, gelar sanga, muktiang buta ngaksama buta, bakti piodalan, prayunan, pajaya-jaya, ngayabang peras, tipat, pangiring, panerus, nunas tirta wasuh pada. Sausan bakti katur, para pamangku ngamargiang pabersihan ring para pamedek. Nglantur ngamargiang Puja Trisandya lan Kramaning Sembah. Usan ngamargiang Puja

Tri Sandya lan Kramaning Sembah, para pamedek nunas tirta lan bija. Raris pamuput ngaturang parama santi.

Ka. Bakti Mapayang

Kalanturang ngamargiang bakti mapayang antuk bakti sorohan gedé, pangambéan, madaging guling gayah lebeng matah utawi bawi wadon, maruntutan cacahan putih selem dua likur, karuntutin nasi bluburan, kaapit antuk urab-uraban, madaging bersihan, lis, pasepan, coblong, sekar taman, salinan, suci.

Ri sampun bakti mapayang katur, raris nunas nasi bluburan, usan nunas nasi bluburan nglantur kataburang ka luhur (ngaturang rasa angayubagia majeng ring Ida Sang Hyang Widi Wasa), nglantur ngamargiang pasraman, kamiletin olih dané-dané Jero Mangku sami, Prajuru Désa Negak, lan Kelihan Sampingan Kalér Kelod. Usan masolah raris ngaturang parama santi. Usan punika, dané-dané Jero Mangku ngantukang dué prasasti, kamiliten sayan désa. Ri kala ngalinggihang prasasti, krama gong ageng, gong alit matabuh kasarengin suaran kulkul, sekaa santi. Nglantur ngamargiang sasolahan, sameton désa malinggih ring Balé Lantang, Jero Mangku malinggih ring Paruman.

5. Bakti Panglebar

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton Désa Negak, Kelihan Sampingan Kalér Kelod tedun nebengin bakti panganyar. Pabaktiannyané patch sakadi munggah ring ajeng. Ngawéntenang wewacénan palambang kitab-kitab suci olih Pasantian Satya Bhudi Desa Adat Téjakula.

Na. Bakti Panglebar miwah Pranian

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur katuran bakti panyambléh, pabaktiannyané patch kadi ring ajeng. Usan punika kalanturang sasolahan rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jojor, baris bedil, baris prisi. Sausan ilén-ilén Ida Bhatara masolah, Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti panglebar lan bakti pranian. Ring soang-soang palinggih, jempana, pénjor, panggungan, lebu,

munggah bakti nangun ayu. Bakti panglebar lan pranian kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Désa lan Jero Mangku Dangka. Sausan bakti panglebar katur, nglantur ngamargiang Puja Trisandya lan Kramaning Sembah. Kelian Désa Adat ngamargiang sambrama wacana indik daging-daging piodalan dangsil pénjor ring Pura Balé Agung. Nglantur dané-dané Jero Mangku ngamargiang wasuh pada lan bija, nunas sesedep, ngayab teenan, ngayab peras, ngayab pasepan. Klian Désa Adat ngaturin krama désa jagi ngamargiang bakti pranian. Usan nunas pranian ngaturang parama santi. Kelian désa nguningang majeng ring prajuru désa indik pasraman. Usan pasraman ngaturang bakti pangluar majeng kauh lan majeng kelod. Ri tatkala bakti pangluar majeng kauh, pragina cendek masolah. Ri sampun bakti pangluar katur, krama désa majeng ka jeroan jagi ngamargiang parama santi. Ri sampuné bakti panglebar katur, krama gong ageng, gong alit nyineb dué gong kapiturun ring Balé Lantang, gada, tamiang, pajeng pagut, tumbak, kobér, umbul-umbul putih selem lan sané lianan ring panyimpenan gong.

6. Bakti Pamutus

Ha. Bakti Pamlayag

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti piuning (ajengan pingit) jagi nedunang bakti panggungan. Usan bakti panggungan tedun, krama désa ngunggahang bakti pamlayag ring soang-soang palinggih. Ring palinggih Surya: blayag kélanan, canang atanding. Ring palinggih Naga Basukih: blayag kélanan, canang atanding. Ring palinggih Kamulan: blayag kélanan atanding, blayag kalih tanding. Ring palinggih Méru Tumpang Lima: blayag kélanan, canang atanding. Ring palinggih Pura Utus: blayag kalih atanding. Ring palinggih Batur: blayag kélanan atanding. Ring palinggih Sukawana: blayag kalih atanding. Ring palinggih Ratu Pandé: blayag kalih atanding. Ring palinggih Ratu Bendésa Mas: blayag kalih atanding. Ring palinggih Ratu Pasek: blayag kalih atanding. Ring palinggih Ratu Gedé Segara: blayag kélanan, canang atanding. Ring palinggih Ratu Gedé Tangluk: blayag kalih atanding. Ring palinggih Gunung Agung: blayag kalih atanding. Ring palinggih Gunung Sari: blayag kalih atanding. Ring palinggih Gedong

Bétél: kélanan kalih atanding. Ring palinggih Lepitan: blayag kalih atanding. Ring palinggih Ratu Gedé Panyarikan: blayag kélanan, canang atanding. Ring Piasan: blayag kalih atanding. Ring palinggih Manjangan Saluang: blayag kalih atanding. Ring Panggungan: blayag kélanan, canang kalih tanding. Ring Pénjor: blayag kalih tanding. Ring Balé Lantang utawi Balé Agung: blayag kélanan atanding. Ring Sri: blayag kélanan, canang atanding. Ring Ratu Gedé Suara: blayag kalih atanding. Ring Lebu Kelod: blayag kalih akélan. Ring Lebu Kauh: blayag kalih atanding. Ring Pangartian Parantenan: blayag kélanan, canang atanding. Ring Ratu Gedé Brahma: blayag kalih tanding. Krama désa nguningang jagi ngamargiang bakti pamlayag. Kasoroh ring pangungan (duang soroh gedé, gedong taman kalih). Ring soang-soang bongkol asagan madaging cawu petik majinah kéténg bolong. Sausan bakti pamlayag katur, krama désa nedunang pénjor, nedunang bakti dangsil miwah taring. Pamuput ngaturang parama santi.

Na. Bakti Pamutus

Rahina sore, ngamargiang bakti pamutus antuk bakti sorohan paneduh: pamungguh, palinggih, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan, dasaan (nyuh dasa bungkul, beras dasa catu, taluh dasa bungkul, gula dasa suwer), rantasan madaging saselet, gegadén antuk emas, jinah.

Bakti sorohan pamutus: pamungguh, palinggih, suci bébék asoroh, suci sari asoroh, masalaran ayam, canang pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, perang-perang, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan. Karuntutin galaan lima, maguling bawi, bébék, ayam, semung, gerang sami madaging urab-uraban. Maruntutan nyuh aijeng, kuud ental aijeng, buah jambé (pinang) aijeng, biyu aijeng, isén alingseh, kunyit alingseh, cekuh alingseh, jaé alingseh. Malih karuntutin caru manca sata.

Sasampuné katur bakti pamutus, kalanturang caru manca sata katur ring pamedal kauh karuntutin antuk sorohan paneduh. Usan katur caru manca sata, ring ajeng wénten bakti pranian pabaktiannyané inggih punika jaja kukus ketan, kukus injin maunti gula bali, arang-arang, kroncongan, tumbeg, bantal, apem, crorot, isin sanganan suci macem solas, biu kayu nasak aijas, madaging woh-wohan mawadah dados adulang, matangkeb sampian pangkonan. Pranian: popolan, pangkonan matangkeb taluh dadar, matangkeb sampian pangkonan, sisinnyané madaging ulam macem solas (udang pasih pantung, ulam roték pasih, ulam umbul-umbul pasih, ulam semung sutra pasih, gerang pasih, ulam ayam magoréng, ulam ayam mabasa, atin bawi, ulam bawi, taluh bébék, krupuk bawi, krupuk udang, saur, krutuk kacang gubah, sambel) dados adulang. Krama désa nunas pranian. Usan punika ngaturang prama santi.

Paos IV

Pakéling

Pangéling-éling sané patut rajegang.

1. Tirta pabersihan utawi panglukatan patut kamargiang, kadabdabang olih dané-dané Jero Mangku.
2. Ri tatkala ilén-ilén wayang wong masolah ring piodalan, ngawit paurukan katuran bakti piuning peras pejati, ring Pura Maksan. Ring pangebek, krama wayang wong ngaturang bakti dapetan katur ring Paruman antuk bakti selean, cadik buntut, miwah pabersihan.
3. Krama désa sané sampun marabian (kawin) nénten kadadosang rauh ring Pura Balé Agung, sadurung ngamargiang upacara biakala pinih kedik sané atémpéh.
4. Krama désa sané cuntaka kalayu sekaran nénten kadadosang rauh ring Pura Balé Agung.
5. Krama istri sané nénten ngamedalang rah lintangan ring asasih kabaos mobot, nénten kadadosang rauh ka pura genah dangsil.

6. Krama istri sané ngamedalang rah utawi cuntaka ring angga nénten kadadosang rauh ring Pura Balé Agung (ring genah pamargin dangsil).
7. Krama istri sané madué anak alit sadurung tigang sasih, nénten dados rauh ring pura genah dangsil.
8. Yadiastun sampun tigang sasih utawi lintangan, krama istri nénten kadadosang ngaturin anak alit susu (manyonyoin) ring palemahan pura.
9. Dangsil pénjor ring Pura Balé Agung nganggén pacaruan ayam biing brahma.

OM KSAMA SWAMAM, OM SIDDHIRASTU TATATTWASTU SWAHA.

Puput

ប្រកាសរបស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា កម្ពុជា

ក្នុងឈ្មោះ
ទ្រឹស្តីគន្លឹះ គ្រឹះស្ថានគ្រឹះស្ថាន

ក្នុងឈ្មោះទ្រឹស្តីគន្លឹះ
គ្រឹះស្ថានគ្រឹះស្ថាន

នាហិបបទសគិ

ដំបូង ១ ប្រា ប្រាប្រសិទ្ធ

បទសាមី ១៣១ ក្នុងនិមិត្តិយាភាសាប្រសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិ..... ១៣១

បទសាមី ១៣២ បសិទ្ធិប្រាប្រសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិ..... ១៣២

បទសាមី ១៣៣ ភាសាភាសាប្រសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិ..... ១៣៣

ប្រាសាទសិទ្ធិប្រាសាទសិទ្ធិ..... ១៣៣

១៣៤ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៥ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៦ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៧ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៨ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៩ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៧ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៨ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៩ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៧ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៨ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៩ ភាសាភាសា..... ១៣៣

១៣៧ ភាសាភាសា..... ១៣៣

181	អន្តិមបដំ	1275
181	មិន្តិមន្តិវិប្បវាសន៍	1276
191	អន្តិបក្ខិក៍	1277
191	អន្តិបក្ខិក៍	1277
181	អន្តិបក្ខិក៍មិប្បប្បតិ	1277
1៤1	អន្តិបឡាសិ	1278
191	អន្តិបឡាសិ	1278
181	អន្តិបឡាសិ	1278
ប្រាសាទ	131 ក្នុងបដំពិវាសន៍វិប្បវាសន៍	1279
171	អន្តិមក្កុសន៍	1279
191	អន្តិបក្ខិក៍មិប្បប្បតិ	1279
181	ឡាសិ	1280
1271	អន្តិបក្ខិក៍	1280
191	អន្តិបក្ខិក៍	1280
181	អន្តិមិវា	1280
181	អន្តិបក្កុសន៍	1327
181	អន្តិបក្ខិក៍	1327
181	អន្តិមបដំ	1327

១២១	ឯកសិទ្ធិបញ្ជីកង្កែប	១៣៤
១២១	ឯកសិទ្ធិបញ្ជីកង្កែប	១៣៤
១២១	ឯកសិទ្ធិបញ្ជីកង្កែបក្នុងប្រព័ន្ធប្រកួតប្រជែង	១៣៤
១៣១	ឯកសិទ្ធិបញ្ជីកង្កែប	១៣៧
១៣១	ឯកសិទ្ធិបញ្ជីកង្កែប	១៣៧
១៣១	ឯកសិទ្ធិបញ្ជីកង្កែប	១៣៧
ប្រកាស	ប្រកាសបញ្ជីកង្កែប	១៣៧

ບາບາສີໂຮງ
ບໍລິເວນປູກບຸນຊຸບຸນຮາມິປູກບາຕຽງ

ຮາມິ
ບໍລິເວນກາງຕົ້ນຮາມິນິເຕດເກີ

ບໍລິເວນກາງຕົ້ນຮາມິບາກິສາສີ

ပဟေၤကမၤခါၤ
ပၤမိၤတိုၣ်ကၢၤၤတၢ်ကၢၤတၢ်တၢ်တၢ်

ပၤမိၤတိုၣ်ကၢၤၤတၢ်ကၢၤတၢ်တၢ်တၢ်

ຍຕູວາຕາສຸວາໂປ່ງ
ບາບິນຊີງຊູຕູວາຕາສຸວາໂປ່ງກາລີ

ບາງຍາລີ
ບາບິນຊີງຊູຕູວາຕາສຸວາໂປ່ງກາລີ

ប្រាសាទ
បលិត្យុស្ថិតិ

ព្រះវិហារព្រះបាទ
បលិត្យុស្ថិតិ

ບາງຍາສູນນິທິທາດຮີ

ບານິຕິກາງບາງສູນ

ព្រះបរមរាជវាំង

ព្រះបរមរាជវាំង

ព្រះបរមរាជវាំង

ព្រះបរមរាជវាំង

ပဟန့်ကတၢ

ဆန့်ကံနွဲ

បុរាណសាស្ត្រ

ស្នាដៃរបស់វិទ្យាស្ថានស្ថិតិសាស្ត្រវិទ្យាស្ថានស្ថិតិ

១៧ ត្រីមាស

សម្រាប់មតិយោបល់ព្រះបាទសីហនុវរ្ម័នទី៧ (សម្តេចសីហនុវរ្ម័នទី៧ ហាតិក

ត្រីមាស) ទ្រង់ស្នើសុំឱ្យរាជការស្រុកស្រែតម្រាបយល់ និងត្រូវបានសេចក្តី

ស្នើសុំនេះឱ្យរាជការស្រុកស្រែតម្រាបយល់ និងត្រូវបានសេចក្តី

ហាតិកស្រុកស្រែតម្រាបយល់ និងត្រូវបានសេចក្តី

១៨ ឧទ្ធរណ៍

១៩ សម្រាប់ឧទ្ធរណ៍

រាជការស្រុកស្រែតម្រាបយល់ និងត្រូវបានសេចក្តី

ស្នើសុំនេះឱ្យរាជការស្រុកស្រែតម្រាបយល់ និងត្រូវបានសេចក្តី

១១ បូជនីយ៍សម្រាប់សាសនា ក្នុងប្រទេសនេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដោយប្រើប្រាស់ វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។ ដូច្នោះ ទើប គេ បាន ប្រើ ប្រាស់ វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។

ក្នុង បញ្ហា ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។ ដូច្នោះ ទើប គេ បាន ប្រើ ប្រាស់ វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។

១២១ គ្រប់ គ្រា ក្នុង ព្រះ ព្រះ វិញ្ញាណ វិញ

វា គឺ ជា វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។ ដូច្នោះ ទើប គេ បាន ប្រើ ប្រាស់ វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។

វា គឺ ជា វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។ ដូច្នោះ ទើប គេ បាន ប្រើ ប្រាស់ វិធីសាស្ត្រ ដើម្បី ឱ្យ អ្នកប្រើប្រាស់ អាច យល់ ពី ទិសដៅ របស់ ខ្លួន បាន ត្រឹមត្រូវ ដោយ មិន មាន បញ្ហា អ្វី ទាំង អស់ ទេ ។

តាមឱ្យប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជន។ មន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាល
បញ្ជូនបញ្ជីបញ្ជី

ប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជន។ មន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាល
បញ្ជូនបញ្ជីបញ្ជី

១៣១ ឱ្យប្រយោជន៍

រាជរដ្ឋាភិបាលប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជន។ មន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាល
បញ្ជូនបញ្ជីបញ្ជី

- 191 ປູກເຈເອິະບາກສາກຸກຸບາເນີຮູ້ກຸດາ ຍູຕຸກຸສິນິບິກິບິກິ ສາເນີສຸກກຕາສິນິ
ສິຕຸວາສິນິບາສິບາສິນິ
- 192 ປູກກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີຮູ້ກຸດາ ຍູຕຸກຸສິນິບິກິບິກິ ສິຕຸວາສິນິ
ກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສຸກກຕາສິນິ
- 193 ປູກກາເຈເອິະບາກສາກຸກຸບາເນີຮູ້ກຸດາ ຍູຕຸກຸສິນິບິກິບິກິ ສິຕຸວາສິນິ ສາເນີສຸກກຕາສິນິ
- 194 ປູກກາກຸບາເຈເອິະບາກສາກຸກຸບາເນີຮູ້ກຸດາ ຍູຕຸກຸສິນິບິກິບິກິ ສິຕຸວາສິນິ
ຕາກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສາສິນິ ອິບາກຸຍາກຸຍາເນີອິຍູ
ຕຸກຸສິນິສຸກກຕາສິນິ ກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສິຕຸວາສິນິ ສາເນີສຸກກຕາສິນິ
- 195 ປູກເລຕຸຍູຕິສິເອິະບາກສາກຸກຸບາເນີຮູ້ກຸດາ ຍູຕຸກຸສິນິບິກິບິກິ ສິຕຸວາສິນິ
ສາເນີສຸກກຕາສິນິ
- 196 ປູກເຈເອິະບາກສາກຸກຸບາເນີຮູ້ກຸດາ ຍູຕຸກຸສິນິບິກິບິກິ ສິຕຸວາສິນິ ຍູ
ຕຸກຸສິນິສິສິອິບາກຸບິກິເອເອິ ສາສິນິສຸກກຕາສິນິ ສິຕຸວາສິນິ ກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສາສິນິ
ຕາກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສາສິນິ
- 197 ປູກສາຕາກະຍູຕຸກຸກຸກຸບາເນີ ສິຕຸວາສິນິ ສາເນີສຸກກຕາສິນິ ສາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສາສິນິ
ສິນິ ສາເນີສຸກກຕາສິນິ ສິຕຸວາສິນິ ກາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສາສິນິ
ສາສິນິ
- 198 ປູກເລຕຸຍູຕິສິເອິະບາກສາກຸກຸບາເນີ ສິຕຸວາສິນິ ສາເງຕິກຸທະບາກສາກຸກຸບາເນີສາສິນິ
ສາສິນິ

- 131 ປຸມສູນຕະຫຼອດຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາສິ
 ພາ
- 141 ກາຍຸດິກຸທສາຕກຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບ
 ສາສິພາ
- 151 ກາຍຸທະສິນຸຕິທອຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາສິ
 ພາ
- 161 ຍະຫຼາຕະສຸມຸຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາສິ
 ພາ
- 171 ສາກິທິສະຣຸມຕິຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາສິ
 ພາ
- 181 ບາຍສະສິກິທິສະຣຸມຕິຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາ
 ສິພາ
- 191 ບລິຕິກະກາຍຸບາຍສະຣຸມຕິຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບ
 ສາສິພາ
- 201 ກິຕຸກຸງຸບຍິທສຸບາຍສະຣຸມຕິຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາ
 ສິພາ
- 211 ກິຕຸກຸງຸບຍິທສຸບາຍສະຣຸມຕິຍຕຸກຸງສິງຄາຕາຕະຫຼອດສາກກະຖາສາກູ່ວາຍເທວິທອບສາ
 ສິພາ

ៗគ្រុធិហត្ថទ្វិភិរាសិវេហិ ឬមទ្ធិសិលិវិហិវិហិហិហិវិហិហិ ឬមគ្គធិប្រិបិ
មហិ កាធាវាបមាធាវាធិ ក្រស្ងមមមិសម្យភស្ទិ

១១ មត្តិបក្ខិកា

១២ មត្តិបក្ខិកា

ភហិភិសិវិសិវិភាវាគ្រុធិភិភិភិ ភិសិសិសិសិសិសិសិសិសិសិសិសិ
ភិភិសិ
សិ

១៣ មត្តិបក្ខិកា

ភហិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ
ភិភិសិ

បុរាណសាស្ត្រ

ហេតុអ្វីបានជាយើងត្រូវដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ

១៧៧ ឲ្យយើងដឹង

១៧៨ អំពីបុរាណសាស្ត្រ

រហូតដល់យើងដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ
យើងដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ
យើងដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ
យើងដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ

សម្រាប់យើងដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ
យើងដឹងអំពីបុរាណសាស្ត្រ
និងបុរាណវិទ្យា
នេះហើយ

១៧៩១ រាជ្យព័រ្យនាសាតរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩២ រាជ្យព្រះត្រីសិរ្សព្រះឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
រាជ្យព្រះឲ្យព្រះបនាត្រីមៗ

១៧៩៣ បណិក្ខិរាជ្យបុត្រ ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩៤ បណិក្ខិរាជ្យបណិក្ខិរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩៥ បណិក្ខិរាជ្យបណិក្ខិរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩៦ ព្រះបណិក្ខិរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩៧ រាជ្យព័រ្យនាសាតរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩៨ រាជ្យព័រ្យនាសាតរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

១៧៩៩ រាជ្យព័រ្យនាសាតរា ឲ្យព្រះឲ្យសិរ្សព្រះព្រះត្រៃសាវរាវុ រាជ្យព្រះឲ្យព្រះ
បនាត្រីមៗ

ໝາຍໃຈໃນການຕອບສະໜອງ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ກຳລັງມາຫາເດີມ ມີຄູ່ທີ່ປະ
ຊາກທາງທຸກຊຸດ ຈຶ່ງດີກຳ

ເຮົາຮູ້ສຶກວ່າ ການສອນສູນພື້ນທີ່ ຕ່າງໆ ບໍ່ມີຄູ່ໃນກຳລັງສຶກສາ ທາງບາດານ
ທາງບາດານ ຕາມຄວາມຕ້ອງການ ຂອງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ

ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ
ສາມາດຕອບສະໜອງ ດ້ວຍການສອນ ທາງບາດານ ທາງບາດານ ທາງບາດານ

PURANA PURA PUSEH DESA ADAT TEJAKULA

**oleh :
Tim Penyusun
IHDN Denpasar**

**INSTITUT HINDU DHARMA NEGERI DENPASAR
2020**

DAGING WEWACÉN

SARGAH III PURA PUSEH

Paos I	Lelintihan Pura Puseh utawi Pura Agung	1
Paos II	Palinggih Pura Puseh Utawi Pura Agung	3
Paos III	Dudonan Pamargin Bakti Dangsil Tungguh ring Pura Puseh.....	11
1.	Nanceb Taring	11
2.	Mungkah Karya	11
Ha	Caru Mungkah Karya	11
Na	Bakti Ngingsah.....	12
Ca	Nangiang Dangsil Tungguh	12
3.	Bakti Mungguh Canang	14
Ha	Bakti Panganyar miwah Panyeeb.....	14
Na	Mungkah Lawang.....	15
4.	Bakti Pangebek	18
Ha	Bakti Panganyar	18
Na	Bakti Sider.....	18
Ca	Bakti Sanggar Tiga.....	20
Ra	Bakti Panggungan	21
Ka	Bakti Mapayang	23
Da	Mendem Bakti ring Pura Puseh.....	24
5.	Bakti Panglebar.....	24
Ha	Bakti Panganyar	24
Na	Bakti Panglebar miwah Pranian.....	24
6.	Bakti Pamutus.....	25
Ha	Bakti Pamlayag	25
Na	Bakti Pamutus	26
Paos IV	Nglantur Pamarginé ring Pura Balé Agung.....	27
1.	Mungguh Canang.....	27
Ha	Bakti Panganyar miwah Panyeeb.....	27

Na	Bakti Mungguh Canang.....	28
2.	Bakti Pangebek.....	29
Ha	Bakti Panganyar	29
Na	Bakti Sider.....	29
Ca	Bakti Panggungan	32
Ra	Bakti Pangebek.....	34
Ka	Bakti Mapayang	34
3.	Bakti Panglebar.....	35
Ha	Bakti Panganyar	35
Na	Bakti Panglebar miwah Pranian.....	35
4.	Bakti Pamutus.....	35
Ha	Bakti Pamlayag	35
Na	Bakti Pamutus	36
Paos V	Pakéling	37

SARGAH III

PURA PUSEH

Paos I

Lelintihan Pura Puseh utawi Pura Agung

Pura Puseh utawi Pura Agung Désa Adat Téjakula magenah ring Banjar Antapura, kirang langkung genahnyané 700 méter nglintang kalér saking genah pagubugan krama. Jimbar wewidangan Pura Puseh utawi Pura Agung kirang langkung petang dasa méter persegi. Palemahan Pura Puseh utawi Pura Agung kapah dados kalih mandala inggih punika utama mandala utawi jeroan miwah nista mandala utawi jabaan. Ring utama mandala wénten makudang-kudang wangunan palinggih inggih punika Palinggih Méru Tumpang Lima pinaka palinggih Ida Bhatara Mutering Jagat, Palinggih Ratu Gedé Panyarikan, Palinggih Patakson pinaka palinggih Ratu Ngurah Tangkeb Langit, Palinggih Padmasari pinaka palinggih Ratu Gedé Segara, Paruman pinaka palinggih Ida Bhatara Kabéh, Piasan madué kawigunan pinaka genah ngias, miwah Manjangan Saluang pinaka linggih Ratu Mas Pait. Tios ring punika, wénten panyungsungan Dadia Sangging marupa palinggih Piasan miwah panyungsungan Dadia Pandé marupa palinggih Bebaturan. Taler wénten kalih Candi Bentar, Balé Gong Gedé, Balé Gong Alit, Balé Patandingan, Parantenan miwah Balé Kulkul. Ring nista mandala wénten taman.

Ring Pura Puseh utawi Pura Agung Désa Adat Téjakula akéh wénten sarwa wastu utawi peninggalan purbakala sané marupa Arca, inggih punika Arca Gadésa rupa sakadi Agastia antuk Rambut Maprucut, Arca Bidadari, Arca Durga matangan nemnem, Arca Durga matangan pepitu, Lingga Yoni Lembu pragmén miwah Arca Ardhanaréswari. Makasamian arca puniki kalinggihang ring Méru Tumpang Lima. Tiosan ring arca, taler wénten sarwa wastu marupa watu padas sané akéh pisan. Sarahina-rahina watu padas punika ngiterin bebaturan Palinggih Méru. Kocap, watu padas punika prasida magingsir nanging nénten wenten sané ngingsirang. Di asapunapiné sagét wénten ring sisi kelod palinggih Méru, taler di asapunapiné wénten ring sisi kalér Méru. Bencahan watu padas punika taler

magingsir genah rauh ring tegal krama sané wénten ring wewidangan Pura Puseh. Krama nénten purun ngambil bencahan watu punika, duaning yéning sampun pikahyunan jagi mawali ring palinggih Méru pastika sampun wénten genah jatimula ring palinggih Méru.

Yéning uratiang saking sarwa wastu utawi paninggalan-paninggalan sané wénten ring Pura Puseh utawi Pura Agung, wénten kapatehan sarwa wastu utawi paninggalan sané wénten ring Pura Penulisan, sané marupa Gadésa. Sarwa wastu utawi paninggalan punika ngranjing ring pupulan periode Bali Madya inggih punika abad ke-13. Saking lembaga Arkéologi polih ngawéntenang panyelehan ring Pura Puseh utawi Pura Agung, rauh ring pamikukuh Pura Puseh utawi Pura Agung Désa Adat Téjakula kanggén silih tunggil Cagar Budaya ring Provinsi Bali.

Yéning uratiang saking lelintihan panglimbakannyané, Pura Puseh utawi Pura Agung Désa Adat Téjakula madué paiketan sané mabuat pisan ring Désa adat Subaya. Désa Adat Subaya magenah ring sisi kalér Désa Téjakula. Kawéntenan puniki kacihnayang antuk pamargi sakadi puniki.

Yéning Désa Adat Téjakula jagi mecikang palinggih ring Pura Puseh utawi Pura Agung, pamekasnyané jagi mecikang palinggih Méru, Krama Désa Adat Subaya sareng ngawantu pawangunan antuk ayah-ayahan miwah marupa wantuan duk kanggén ngrebin palinggih Méru Tumpang Lima. Punika taler, yéning Désa Adat Subaya jagi lunga ngawéntenang upakara makiis ring Segara Paya, sadurung ka Segara Paya, Krama Désa Subaya ngiring Ida Bhatara masandekan tur matur piuning rihin ring Pura Puseh utawi Pura Agung. Indiké punika rauh mangkin kantun mamargi.

Paos II
Palinggih Pura Puseh utawi Pura Agung

Foto 1

Méru
Palinggih Ratu Gedé Mutering Jagat

Foto 2

Palinggih Ratu Gedé Penyarikan

Foto 3

Patakson
Palinggih Ratu Ngurah Tangkeb Langit

Foto 4

Palinggih Ratu Gedé Segara

Foto 5

Manjangan Saluang
Palinggih Ida Bhatara Mpu Kuturan

Foto 6

Paruman
Palinggih Ida Bhatara Kabéh

Foto 7

Piasan
Palinggih Sang Hyang Wenang

Foto 8

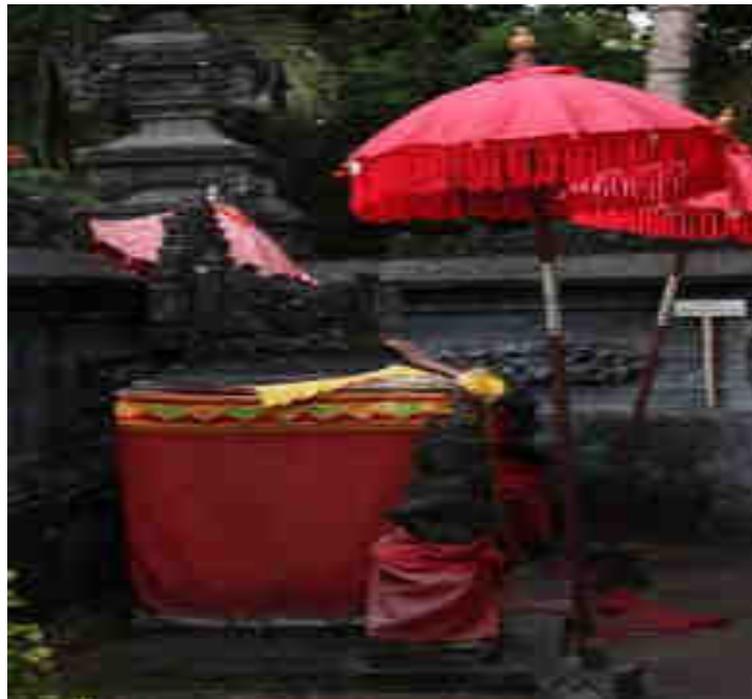
Karihinan Sangging
Palinggih Ida Bhatara Kawitan Sangging

Foto 9

Paruman Karihinan

Foto 10

Palingih Ratu Pandé

Foto 11

Balé Gong Ageng

Foto 12

Balé Gong Alit

Foto 13

Balé Kulkul

Foto 14

Balé Patandingan

Foto 14

Parantenan

Foto 15

Candi Bentar

Paos III

Dudonan Pamargin Bakti Dangsil Tungguh ring Pura Puseh

1. Nanceb Taring

Sadurung makarya, ngamargiang piuning antuk bakti peras daksina (canang daksina, ajengan pingit, tipat kélanan, peras, tapakan tirta, canang asiki, sekar taman, salinan, pasepan utawi dupa bija, miwah segehan). Usan punika krama désa makarya taring, asagan miwah mareresik.

2. Mungkah Karya

Ha. Caru Mungkah Karya

Rahina semeng, ngamargiang pacaruan éka sata nganggén ayam brumbun, cacahan telung dasa telu. Pabaktiannyané inggih punika ring sanggah cucuk malamak matatakan don tlujungan mungguh daksina, ajengan pingit, coblong genah tirta, gantung-gantungan, bungbung cangkling madaging tuak, arak. Bakti ring sor inggih punika caru ayam brumbun matatakan klakat taladen, cacahan caru manut urip, nasi cacahan manut urip, nasi wong-wongan manut warna, nasi bulan matanai, bangkal barong, tumpeng pakeem manut warna, tipat dampulan, isin lis, suci laksana, maapit antuk bakti selean (ajengan pingit, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, canang, tipat kélanan, pangiring). Madaging tabuan (tuak, arak, berem utawi yéh gula) dados awadah madasar sengkui manut cacahan. Maruntutan bayuan matumpeng manut warna urip, madaging coblong masesirat buu. Pabersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang dados awadah), teenan, sekar taman, salinan, bija, pasepan. Ring sor sanggah cucuk madaging segehan manca warna lan api takep. Kajangkepin antuk prakpak, bangkrak, tulud, sampat, kulkul, sungu, panimpug manut urip madaging canang.

Ngamargiang bakti pangartian kakalih, ring ajeng Méru asiki, ring Sang Hyang Tapini asiki. Pabaktiannyané inggih punika: palinggih, ajengan pingit, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana (nasi daar), tipat kélanan, sekar taman, salinan, pangiring, bija, pasepan, bersihan

(biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang) nglantur ngoréng, tur ngraja bakti.

Na. Bakti Ngingsah

Rahina soré, sadurung mamargi, ngaturang piuning masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring, katur ring palinggih Méru katebengin olih krama désa lanang istri, usan punika raris mamargi ka Pura Empelan. Pamarginé saking pamedal kauh, ring margi ageng nganginang, raris ngalérang nglantur ring Pura Empelan. Mungguing srana sané kaingsah inggih punika beras mawadah katumpung madaging cawu petik akéhnyané solas katumpung. Soang-soang katumpung madaging beras akilo karuntutin antuk cawu mumbul, madaging ajengan pingit mawadah kukusan kagenahang ring jun. Sasampuné rauh ring Pura Empelan ngaturang piuning antuk bakti peras daksina. Sasampuné bakti katur, raris Jero Mangku nunas tirta wasuh pada katatakin antuk kukusan sané madaging cawu mumbul kamargiang ring soang-soang galih. Usan punika, krama désa nglantur pamarginé ka ulun tukad kayoan. Rauh ring ulun tukad, ngaturang piuning antuk bakti ajengan pingit, coblong, pangiring. Tetujonné nunas pangening-ngening kasucian ring Ida Sang Hyang Manik Narmada. Usan punika raris ngingsah. Usan ngingsah mawali ka Pura Puseh, ngranjing ring pamedal kauh. Rauh saking ngingsah, galih miwah tirta wasuh pada kagenahang ring Balé Paruman. Galih kasahsahang, nangken rahina kaambil kanggén nyangkepin sarana upacara rauh puput.

Bénjang semeng krama désa tedun jagi ngamargiang bakti panganyar. Bakti panganyar kamargiang rauh bakti panglebar. Mungguing pabaktiannyané pateh sakadi bakti pangartian sané sampun mungguh ring ajeng. Tigang rahina sadurung bakti mungguh canang, krama désa nanging dangsil tungguh.

Ca. Nanging Dangsil Tungguh

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti panganyar. Usan bakti panganyar, nglantur ngamargiang bakti pacaruan ayat jagi nanging dangsil nganggén ayam selem, antuk cacahan petang tanding.

Pabaktiannyané ring sanggah cucuk, malamak matatakan don tlujungan, mungguh daksina, ajengan pingit, coblong genah tirta, gantung-gantungan, bungbung cangkling madaging tuak, arak.

Bakti ring sor inggih punika caru ayam selem matatakan klakat taladen, cacahan caru manut urip, nasi cacahan manut urip, nasi wong-wongan manut warna, nasi bulan matanai, bangkal barong, tumpeng pakeem manut warna, tipat dampulan, isin lis, suci laksana, maapit antuk bakti selean (ajengan pingit, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, canang, tipat kélanan, pangiring). Madaging tabuan (tuak, arak, berem utawi yéh gula, dados awadah) madasar sengkui manut cacahan. Maruntutan bayuan matumpeng manut warna urip, madaging coblong masesirat buu. Pabersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang dados awadah), teenan, sekar taman, salinan, bija, pasepan. Ring sor sanggah cucuk madaging segehan manca warna lan api takep. Kajangkepin antuk prakpak, bangkrak, tulud, sampat, kulkul, sungu, panimpug manut urip, madaging canang.

Usan punika raris dangsil tungguh katangiang. Akéh dangsil tungguh pat likur dangsil tungguh. Mungguing bacakannyané inggih punika tumpang pitu asiki tungguh arepan Jero Bendésa, tumpang lima petang tungguh arepan Jero Panyarikan, Gedé Supadi (dadia Sidemen), Made Udayana (dadia Tangkas), Gedé Alit Rangga (dadia Jelantik). Sané tiosan sami tumpang tiga (sané matumpang tiga akéhnyané pitulas tungguh). Indik genah dangsil tungguh manut dudonan ring sangkepan. Saking Dadia Sangging matumpang pitu atungguh, miwah saking Krama Pangastulan atungguh matumpang sia.

Soang-soang dangsil tungguh mungguh bakti aselé, canang pajegan, daksina, suci laksana, pungu-pungu, mungguh kawisan karangan. Ngawit mungguh canang lan pangebek, mapagarayas sanganan suci, sanganan wayang déwa nawa sanga: Iswara ngagem senjata Bajra malinggih ring Purwa, Mahéswara ngagem senjata Dupa malinggih ring Gnéya, Brahma ngagem senjata Gada malinggih ring Daksina, Ludra ngagem senjata Moksala malinggih ring Nériti, Mahadéwa ngagem senjata Nagapasa malinggih ring

Pacisma, Sangkara ngagem senjata Angkus malinggih ring Wayabia, Wisnu ngagem senjata Cakra malinggih ring Uttara, Sambu ngagem senjata Tri Sula malinggih ring Érsania, Siwa ngagem senjata Padma malinggih ring Madia. Karuntutin sanganan kayonan, punakawan (malén, wana). Tapuk manggis solas, pudakan madaging sanganan satuh, masanganan macem tiga inggih punika sanganan gina putih, sanganan gina barak gula bali, sanganan gina selem (injin). Ring bucu-bucu dangsil madaging pudakan, jrimpen pajegan miwah sampian gantung-gantungan. Ring pucak dangsil tungguh madaging sampian dangsil. Soang-soang bongkol dangsil tungguh madaging akah majinah bolong solas kéténg. Ring soang-soang dangsil tungguh mungghah suci bébék asoroh. Tigang rahina sadurung bakti mungghah canang, krama désa nangiing dangsil tungguh.

3. Bakti Mungghah Canang

Ha. Bakti Panganyar miwah Panyeeb

Rahina semeng kamargiang bakti panganyar, pabaktiannyané pateh sakadi ring ajeng. Usan katur bakti panganyar, para krama nglanturang nangiing pénjor. Ri sampuné puput nangiing pénjor, wau ngamargiang bakti panyeeb. Mungguing pabaktiannyané sorohan alit miwah sorohan gedé. Sorohan alit (pamungghah, ajengan pingit, canang panyacak tetiga, coblong genah tirta), palinggih alit, canang pajegan alit madaging canang pangraos, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan. Arepan perang-perang parebuan, galaan linggian, kala sepetan, sayut pengalang-ngalang telung tanding, peras pandan madui matumpeng ijin kalih, maulam ayam samelulung asiki, masampian ayam don andong gadang, tumpeng barak masampian ayam maulam ayam magoréng, wakul madaging canang masambuk akupak macelek kwangén majinah solas kéténg, sampian panyungsung, paon-paonan, payuk madaging tumpeng barak. Pabersihan inggih punika biakaon masrana antuk don pucuk, don intaran, tingkih, kunyit, gamongan sami mairis, areng, nasi abu madaging taluh ayam bali matatakan don kamuugan miwah sabun. Toya tasik, toya tabah, toya klungah, toya perang-perang (coblong sané

masaput don pisang madaging paketis basang-basang matatakan antuk beras, jinah, benang), parebuan (cobleng sané matatakan beras, jinah, benang paketis don kayu sugih). Sabet, bangkrak, tulud, sepit, ilih, linting, sibuh pepek (nyuh masibak makatik dadap madu), kukusan muncuknyané magantungan jinah bolong solas kéténg. Teenan, sekar taman, salinan alit, pasepan lan bija.

Sorohan gedé: pamungah ngantén (ajengan pingit matumpeng patpat maulam ayam asiki, maulam taluh asiki, matatakan kacang saur), tipat kélanan, canang panyacak lelima, coblong genah tirta, palinggih gedé, canang pajegan, canang mendak, laklak geti-geti, panerus, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, pangiring, tabuan (tuak, arak, yéh gula), pabersihan, teenan, sekar taman, salinan, pasepan, bija. Nglantur ngamargiang pula-pali pabersihan, mungguing éédannyané biakaon, tirta pabersihan, sabet, bangkrak, tulud, sepit, taluh, sabun, ilih, linting, ring soang-soang palinggih rauh ring palemahan pura.

Krama désa nglantur tedun maratengan. Ri sampun rateng ngamargiang unggah-unggahan katur ring ajeng, ring bakti Sang Tapini. Kalanturang bakti ka Pertiwi akéhnyané kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki, sané kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Pabaktiannyané selean, madaging kawisan karangan, sekar taman, salinan, pasepan miwah bija.

Na. Mungkah Lawang.

Rahina soré, krama gong ageng, gong alit tedun jagi ngamargiang bakti mungkah lawang. Pabaktiannyané peras gong katur ring Panyimpenan, ajengan pingit katur ring Balé Lantang. Nglantur dué ka jaba, kalanturang pamarginé ka Pura Puseh. Raris prajuru désa nguningang ring para krama désa lan pragina pacang ngamargiang bakti piuning ring ajeng ayat jagi makiis ka Pura Pangempingan, masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring. Usan punika kelihan désa nguningang éédan pamargin melis inggih punika kobér suastika, umbul-umbul selem putih, gada, téblun

(tamiang), pajeng pagut, senjata nawa sanga, dué (gong kapiturun), baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujug, cecepan, canang sari, salinan, palinggih, bakti panuur, dué bajra, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten tegeh, prasasti, pratima (sané kasungsung désa), jempana nganggén tetiga, jempana nomer siki linggih Ida Bhatara ring Pura Utus, nomer kalih linggih Ida Bhatara Ratu Sakti Madué Gama, nomer tiga linggih Bhatara Ratu Gedé Mutering Jagat, rejang, baris truna, umbul-umbul barak putih, kobér barak putih, baris kuning utawi jojor, gong alit, baris bedil, baris prisi, cendek, krama désa.

Mungguing marginé sané kalintangin, ngawit saking Pura Puseh, medal saking pamedal kauh, rauh ring margi ageng nglantur ring margi ka Baluangan, raris ring Pura Béji ngauhang rauh ring balé banjar, jagi mendak prasasti ring pura Mrajan Désa. Kamiletin olih umbul-umbul kalér, gong alit, baris jojor, jempana. Sadurung krama désa mendak prasasti, sampun katuran bakti dapetan. Pabaktiannyané canang pajegan, ajengan pingit, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, tipat kélanan, sekar taman, salinan, pangiring. Nglantur kapundut olih krama umbul-umbul kalér, raris nglodang rauh ring pamedal kauh pura Balé Agung, rauh ring margi ageng, raris nganginang nyantos ring margi Paya, raris nglodang nglantur ka Pura Pangempingan.

Ri sampun Ida Bhatara malingih ring Pura Pangempingan, krama désa ngamargiang bakti piuning ring ajeng jagi nunas tirta pasucian Ida Bhatara. Pabaktiannyané asoroh alit gedé maguling bébék, pamungguh kiwa tengen, palinggih gedé, pajegan nganggén canang mendak, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, arepan perang-perang, ulun guling, lis gedé, suci bébék, tapakan tirta pasucian, pabersihan (biakaon, tirta tasik, tirta tabah, tirta klungah, tirta perang-perang), panerus. Mungguing tirta pasucian masrana sekar macem solas madaging pérak mawadah gerning matatakan beras, benang, jinah, mungguh ring ajeng. Usan piuning ring ajeng, nglantur ngamargiang pasucian ring segara. Mungguing pabaktiannyané bakti panyeeb

maguling suku pat. Ring soang-song jempana, ring soang-soang pratima, mungguh ajengan pingit maulam ayam. Raris dané Jero Mangku ngwekasang bakti pasucian Ida Bhatara rauh ngamargiang sasedep. Usan punika Jero Mangku ngamargiang éteh-éteh pabersihan ring jempana rauh pratima miwah gong kapiturun.

Mungguing pamargin éédan (biakaon, toya pabersihan, sabet, bangkrak, tulud, sepit, ilih, taluh, sabun, linting, tirta pasucian Ida Bhatara). Usan punika Jero Mangku nglanturang ngaturang bakti rauh puput, raris nunas tirta lan bija. Ilén-ilén pragina baris makepuak apisan raris ngaturang parama santi. Raris madabdaban jagi ngiring Ida Batara mawali ka Pura Puseh. Pamarginé nganginang raris ngalérang ring margi ka Pura Sekar, margi Paya nglantur ring margi ageng nganginang, ngalérang rauh ring jaba Pura Puseh, kasanggra antuk suaran kulkul, raris Ida Bhatara katuran bakti panyambléh. Pabaktiannyané inggih punika selean (ajengan pingit), canang mendak, nasi wong-wongan selem, bulan matanai, pangkal barong, pakeem, nasi warna, isin lis, pangiring, teenan, salinan, sekar taman, panerus, pasepan, tabuan, kelapa makuping madaging kasuna, golok, ayam selem. Ri sampuné bakti panyambléh katur, krama désa ngranjing ka jeroan ngalinggihang Ida Bhatara.

Ri sampun Ida Batara malinggih, krama désa nabdabang bakti piuning masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring, jagi ngamargiang bakti pileh. Usan punika kelihan désa nabdabang pamargin pileh. Mungguing pamarginnyané kobér swastika, umbul-umbul selem putih, gada, tamiang (téblun), dué gong kapiturun, pajeng pagut, senjata nawa sanga, baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujug, bakti panuur, palinggih, selean, cecepan, canang sari, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten tegeh, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan, sayut agung, pulagémbal, pulakérti, padudusan, tutuan, galaan, tébog, tadah, pabangkit, salaran, atos matah, beras apikul, kacang, komak, undis, ketan, injin, kapas, karbasa, lengis, nyuh ategen, don ategen, bawi, angka, danyuh apesel, bija ratus, saang ategen, suci asoroh, selean, gong matabuh, baris

truna, rejang, umbul-umbul barak, kobér barak putih, baris kuning utawi jojor, gong alit, baris bedil, baris prisi, cendek, krama désa lanang istri. Pamargin pileh murwa daksina ping tiga. Nglantur ngranjing ka jeroan. Kelihan désa nguningang ring krama désa mangda gegawan sané kapundut mangda nglinggihang ring linggih soang-soang. Nglantur pragina baris makepuak apisan.

Malih kelihan désa adat nguningang ring krama désa jagi ngamargiang bakti dapetan lan bakti munggah canang. Bakti dapetan pabaktiannyané (sorohan gedé), bakti munggah canang pabaktiannyané (pamunggah kiwa tengen kalih, tipat kalih, canang adasa, teenan kalih, sekar taman kalih, panerus kalih, pangiring, tabuan). Nglantur ngaturang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, nunas tirta lan bija, gamargiang tebus, ayaban teenan, ngamargiang peras, dapetan, nglantur ayaban, pasepan. Ri sampun sami mamargi ngaturang parama santi.

4. Bakti Pangebek

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton désa miwah Kelihan Sampingan tedun nebengin bakti panganyar. Nglantur ngraja bakti, maratengan. Usan maratengan, ngaturang bakti ka Pertiwi kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki, antuk bakti selean alit madaging kawisan karangan, sekar taman, teenan, salinan, pangiring. Kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Usan punika dané Jero Tukang nabdabang bakti sider sané jagi kamargiang.

Na. Bakti Sider

Pamargin bakti sider ring pura-pura inggih punika:

1. Pura Ratu Ayu Mas Bintang: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
2. Pura Empelan: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
3. Ring Kepah: selean, kawisan karangan.
4. Pura Mrajan Désa: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.

5. Pura Jati: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, kawisan karangan, selean, pakeem.
6. Pura Ratu Gedé: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, Ratu Gedé Panyarikan munggah kawisan karangan.
7. Pura Béji: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
8. Pura Balé Agung: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean tetiga, Ratu Gedé Segara, Ratu Gedé Panyarikan, miwah Méru Tumpang Lima munggah kawisan karangan. Ratu Ketut Petung munggah selean, kawisan karangan.
9. Pura Dalem Kangin: asoroh alit gedé, munggah suci perang-perang, selean, kawisan karangan.
10. Pura Dangin Carik: kalih soroh, Ratu Gedé Pangastulan lan Ratu Ngurah. Munggah selean asiki miwah peras pejati. Canang mendak tampinan katur ring Ratu Gedé Panyarikan, madaging kawisan karangan.
11. Pura Segara, munggah sorohan, suci, kawisan karangan, katur ring ajeng kakalih, kawisan karangan katur ring Ratu Gedé Segara lan Ratu Gedé Panyarikan.
12. Pura Dalem Kauh: sorohan, selean kalih, katur ring Ratu Gedé Segara lan Ratu Gedé Panyarikan.

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jozor, baris bedil, baris prisi. Kalanturang bakti sider ring:

1. Palingih Ratu Gedé Panyarikan (asoroh alit gedé), munggah cadik, kawisan karangan.
2. Palingih Ratu Gedé Segara (asoroh alit gedé), munggah buntut, kawisan karangan.

Sasampuné bakti sider katur, Kelihan Désa Adat ngrauhang ring krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti pangebek.

Unggah-ungahan bakti ring soang-soang palinggih (sampun kaungghang usan ngraja bakti) inggih punika:

1. Palinggih Méru Tumpang Lima munggah suci duang soroh inggih punika suci bébék asoroh miwah suci nyari asoroh, tapakan linggih Ida Bhatara, prayunan, jrimpen pajegan, coblong madaging tapakan, tirta, jempana tetiga, munggah ajengan pingit maulam ayam, katur munggah canang rauh pangebek.
2. Palinggih Ratu Gedé Panyarikan munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
3. Paruman munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
4. Piasan Mabanjah munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
5. Ratu Gedé Segara munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
6. Ratu Gedé Tangkeb Langit munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
7. Manjangan Saluang munggah suci bébék asoroh gedé, coblong madaging tapakan tirta.
8. Karihinan Sangging munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
9. Paruman Karihinan munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
10. Palinggih Ratu Pandé munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
11. Ring Lebu Pamedal Kauh munggah pénjor, madaging asagan, madaging palinggih, bakti aselé, coblong madaging tapakan tirta.
12. Ring Lebu Pamedal Kelod munggah pénjor, madaging asagan, madaging palinggih, bakti aselé, coblong madaging tapakan tirta.

Ca. Bakti Sanggar Tiga

Pabaktiannyané: bakti asoroh alit gedé munggah suci bébék telung soroh, palinggih pamunggah (malinggih ring rong tengah), tutuan, prayunan,

gana, perang-perang, mungghah ngantén ring rong tengah, ring rong kiwa tengen mungghah ajengan pingit maulam taluh, masalaran bébék, peji lan pisang lalung ring luan, angdudu ring tebén. Ring sor sanggar tiga madaging bakti ka Pertiwi, mungghah peras pejati.

Ra. Bakti Panggungan

1. Panggungan Dulang Sawu: mungghah suci limang soroh (suci bébék telung soroh, suci sari duang soroh), sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran ayam asiki, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan kiwa tengen, mungghah saté telung katih (saté sepiit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman lan gedong sari. Pamungghah ngantén, palinggih, canang pajegan, mungghah canang mendak, laklak geti-geti, panerus, canang panyacak lelima, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng surya, tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng jan, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit pitulas), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan. Tébog kiwa tengen mungghah bakaran, bebangkit maguling bébék, pengideran lima mungghah ayam asiki, selean, suci laksana, tadah mungghah ayam asiki, galaan mungghah ayam asiki, kawes putih selem mungghah selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, sané putih saté asem, sané selem saté lambat), karuntutin sayut rah déwa, sayut manik sakecap, sayut bulan, sayut matanai, sayut sapuh, sayut nyumbah, sayut lumbung, sayut sudamala, sayut bangkal barong, sayut tumpeng méru, sayut panyapsap. Maulam dulang sawu, magenah ring tengah-tengah kawes, kaapit antuk saté pajegan kiwa tengen. Pénjor, gelar sanga, tapakan tirta miwah damar. Maruntutan catur kakalih, pulagémbal kakalih, pulakérti kakalih, madaging santun agung. Kalinggihang ring ajeng Méru kiwa tengen.

2. Panggungan Guling Suku Pat: mungguh suci telung soroh (suci bébék duang soroh, suci sari asoroh), bija ratus, sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran asiki, jrimpen pajegan jepitan kiwa tengen, mungguh saté telung katih (saté japit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman, lan gedong sari. Pamungguh ngantén, palinggih pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit akutus), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan. Tébog kiwa tengen mungguh bakaran, bebangkit maguling bébék, pangideran lima mungguh ayam asiki, selean, suci laksana, tadah mungguh ayam asiki, galaan mungguh ayam asiki, kawes putih selem, mungguh selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, urab-uraban barak putih, jeruk, madaging urutan, maulam guling bawi, magenah ring tengah-tengah kawes), pénjor, gelar sanga, kawisan karangan, saté lambat saté asem lebeng asibak matah asibak. Paon-paonan madaging pangoréngan madaging don intaran, sinduk, sesantun, balung gegending, tulang kepet, gugung acakep.
3. Panggungan Cepag inggih punika suci telung soroh (suci bébék duang soroh, suci nyari asoroh), tutuan, salaran bébék. Pabaktiannyané palinggih, pamungguh ngantén, canang pajegan gedé, canang lelima, canang mendak, laklak geti-geti, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, tébog kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, perang-perang, canang cepér, lis, pangiring, tabuan tuak siungan, gula pedawa, sayung ental, kaapit banjar Cekuh utawi Abasan, bersihan (biakaon, tirta tasik, tirta tabah, tirta klungah, tirta perang-perang), sekar taman, salinan, pasepan.

4. Surya Cepag: bakti asoroh (alit gede), suci asoroh.

Bakti pangebek kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Tiga lan Jero Mangku Dangka. Katebéngin olih Jero Mangku Dadia, Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang, Prajuru Désa, Cendek, Kelihan Sampingan Kalér Kelod, PHDI, Peradah, Kepala Désa, Sekaa Gong Gedé, Gong Alit, Pacalang, Pasantian, miwah krama désa lanang istri. Sausan Jero Mangku ngamargiang tetebus, nglantur ngamargiang pabersihan ring soang-soang palinggih.

Sasampuné punika, Jero Mangku Dadia ngayabang bakti ring soang-soang palinggih. Kapertama ngadegang Ida Bhatara ring sanggar tiga, suci, catur, gana, Pertiwi, surya cepag, suci, Pertiwi cepag, palinggih sami, pénjor, nglantur ngayabang dangsil tungguh, punggu-punggu, panggungan, bakti krama, panggungan cepag, gelar sanga, nglantur ngaturang bakti piodalan, prayunan, pulagémbal, pulakérti, padudusan, pajaya-jaya, peras, tipat, pangiring, panerus, nunas tirta wasuh pada, pangaksama. Usan katur bakti ring ajeng raris wénten bakti ring palinggih Karihinan Sangging pabaktiannyané asoroh gedé maruntutan guling suku pat. Sausan bakti katur, para pamangku ngamargiang pabersihan ring para pamedek. Nglantur ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah. Usan ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, para pamedek nunas tirta lan bija.

Ka. Bakti Mapayang

Kalanturang ngamargiang bakti mapayang antuk bakti sorohan gedé, panyejeg, pangambéan, madaging guling gayah lebeng matah antuk bawi wadon, maruntutan cacahan putih selem dua likur, karuntutin nasi bluburan, kaapit antuk urab-uraban, madaging bersihan, lis, pasepan, coblong, sekar taman, salinan, suci. Ri sampun bakti mapayang katur, raris nunas nasi bluburan, usan nunas nasi bluburan nglantur kataburang ka luhur (ngaturang rasa angayubagia majeng ring Ida Sang Hyang Widi Wasa). Nglantur ngamargiang pasraman, kamiletin olih dané-dané Jero Mangku sami, Prajuru Désa Negak, lan Kelihan Sampingan Kalér Kelod. Usan masolah raris ngaturang parama santi.

Da. Mendem Bakti ring Pura Puseh

Usan masolah nglantur mendem bakti ring ulu palinggih Méru Pura Puseh. Sané kapendam ulun cepag karuntutin bakti cepag, catur, pulagémbal, pulakérti, padudusan, jrimpen, sayut agung, suci, tadah, pabangkit, galaan, tutuan, tébog, kawes asibak, bija ratus. Usan mendem bakti ring ajeng, nglantur ngamargiang bakti papendeman ring Pura Balé Agung. Bakti sané kapendem inggih punika awak cepag, karuntutin antuk bakti panggungan asibak. Kairingang antuk kobér swastika, umbul-umbul selem putih, gada sareng téblun (tamiang), pajeng pagut, dué gong kapiturun, prasasti, senjata nawa sanga, baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujuk, bakti panuur (palinggih, selean), cecepan, canang sari, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten tegeh. Kamiletin olih prajuru, pamangku miwah krama désa. Sampun rauh saking Pura Puseh, nglantur ngamargiang bakti piuning ring Kamulan Desa antuk bakti peras pejati. Prasasti kalinggihang ring palinggih Paruman ring jeroan. Nglantur ngamargiang bakti papendeman ring ajeng Kamulan. Usan ngamargiang papendeman, ngaturang parama santi, nglantur mawali ka Pura Puseh.

5. Bakti Panglebar

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton Désa Negak, Kelihan Sampingan Kalér Kelod tedun nebengin bakti panganyar. Pabaktiannyané pateh sakadi mungguh ring ajeng. Ngawéntenang wewacénan palambang kitab-kitab suci olih Pasantian Satya Bhudi Desa Adat Téjakula.

Na. Bakti Panglebar miwah Pranian

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur katuran bakti panyambléh, pabaktiannyané pateh kadi ring ajeng. Usan punika kalanturang sasolahan rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jojor, baris bedil, baris prisi. Sausan ilén-ilén Ida Bhatara masolah, Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti panglebar lan bakti pranian. Ring soang-soang palinggih, jempana, pénjor, panggungan, lebu, mungguh bakti nangun ayu. Bakti panglebar lan pranian kaénter olih Jero

Mangku Kahyangan Désa lan Jero Mangku Dangka. Sausan bakti panglebar katur, nglantur ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah. Kelihan Désa Adat ngamargiang sambrama wacana indik daging-daging piodalan dangsil tungguh ring Pura Puseh. Nglantur dané-dané Jero Mangku ngamargiang wasuh pada lan bija. Usan punika nunas sasedep, ngayab teenan, ngayab peras, ngayab pasepan. Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa jagi ngamargiang bakti pranian. Usan nunas pranian ngaturang parama santi. Kelihan désa nguningang majeng ring prajuru désa indik pasraman.

Usan pasraman ngaturang bakti pangluar majeng kauh, nglantur pragina cendek masolah. Ri sampun bakti pangluar katur, krama désa majeng ka jeroan jagi ngamargiang prama santi. Raris krama gong nyineb dué gong kapiturun, sareng panawasanaan, tumbak, kobér miwah sané lianan, nglantur kalinggihang ring Paruman Pura Balé Agung.

6. Bakti Pamutus

Ha. Bakti Pamlayag

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti piuning (ajengan pingit) jagi nedunang bakti panggungan. Usan bakti panggungan tedun, krama désa ngunggahang bakti pamlayag ring soang-soang palinggih. Sané katuran bakti blayag kélan ring Méru duang kélan, ring Jempana telung kélan, ring Sangar Tiga telung kélan, ring Ratu Gedé Panyarikan akélan, ring Sri akélan, ring Pangartian Tapini akélan, ring Paruman duang kélan, ring Piasan atanding, ring Ratu Gedé Segara akélan, ring Ratu Gedé Tangkeb Langit atanding, ring Manjangan Saluang atanding, ring Karihinan Sangging atanding, ring Paruman Sangging atanding, ring Ratu Pandé atanding, ring Sanggar Tiga munggah akélan ring rong tengah, ring rong kiwa tengen munggah atanding, ring Panggungan duang kélan, ring Ratu Gedé Suara atanding, ring Pangartian Gong Ageng atanding, ring Pangartian Parantenan atanding, ring Parantenan atanding, ajengan atanding, ring linggih Toya atanding, ring pemedal kauh munggah atanding, ring pemedal kelod munggah atanding.

Krama désa nguningang jagi ngamargiang bakti pamlayag. Kasoroh ring panggungan (duang soroh gedé, gedong taman kalih). Sausan bakti pamlayag katur, krama désa nedunang taring, pénjor, miwah dangsil, nglantur kapundut ka Pura Balé Agung raris katangiang. Sadurung nagiang dangsil ngamargiang piuning lan caru ayam ijo.

Na. Bakti Pamutus

Rahina soré, ngamargiang bakti pamutus antuk bakti sorohan paneduh: pamungguh, palinggih, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan, dasaan (nyuh dasa bungkul, beras dasa catu, taluh dasa bungkul, gula dasa suwer), rantasan madaging saselet, gegadén antuk emas, jinah.

Bakti sorohan pamutus: pamungguh, palinggih, suci bébék asoroh, suci sari asoroh, masalaran ayam, canang pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, perang-perang, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan. Karuntutin galaan lima, maguling bawi, bébék, ayam, semung, gerang sami madaging urab-uraban. Maruntutan nyuh aijeng, kuud ental aijeng, buah jambé (pinang) aijeng, biyu aijeng, isén alingseh, kunyit alingseh, cekuh alingseh, jaé alingseh. Malih karuntutin caru manca sata.

Sasampuné katur bakti pamutus, kalanturang caru manca sata katur ring pamedal kauh karuntutin antuk sorohan paneduh. Usan katur caru manca sata, ring ajeng wénten bakti pranian. Pabaktiannyané inggih punika jaja kukus ketan, kukus injin maunti gula bali, arang-arang, kroncongan, tumbeg, bantal, apem, crorot, isin sanganan suci macem solas, biu kayu nasak aijas, madaging woh-wohan mawadah dados adulang, matangkeb sampian pangkonan. Pranian: popolan, pangkonan matangkeb taluh dadar, matangkeb sampian pangkonan, sisinnyané madaging ulam macem solas (udang pasih pantung, ulam roték pasih, ulam umbul-umbul pasih, ulam semung sutra pasih, gerang pasih, ulam ayam magoréng, ulam ayam mabasa, atin bawi,

ulam bawi, taluh bébék, krupuk bawi, krupuk udang, saur, krutuk kacang gubah, sambel) dados adulang. Krama désa nunas pranian. Usan punika ngaturang prama santi.

Nglantur krama désa nedunang jempana sami. Purana kapundut olih krama désa ka Pura Balé Agung kalinggihang ring Paruman Pura Balé Agung ring jeroan.

Paos IV

Asapunika Mungguing Pamargin Bakti Dangsil Tungguh ring Pura Puseh.

Sané Mangkin Nglantur Pamarginé ring Pura Balé Agung.

1. Munggah Canang

Ha. Bakti Panganyar miwah Panyeeb

Rahina semeng, krama désa ngamargiang bakti panganyar kakalih, asiki katur ring ajeng, malih asiki katur ring Balé Panjang. Pabaktiannyané canang pajegan, sayut pajegan, sayut japi tunggal, sayut darsana (nasi daar), tipat kélanan, popolan solas, ployoan solas, pabersihan, segau, salinan, sekar taman, pasepan, pangiring, miwah bija. Usan bakti panganyar kalanturang ngraja bakti.

Sausan para krama nagiang dangsil tungguh miwah pénjor wau ngamargiang bakti panyeeb, katur ring Paruman Desa. Pabaktiannyané sorohan alit miwah sorohan gedé. Sorohan alit (pamungguh, ajengan pingit, canang panyacak tetiga, coblong genah tirta), palinggih alit, canang pajegan alit madaging canang pangraos, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, arepan perang-perang, parebuan, galaan linggihan, kala sepetan, sayut pangalang-ngalang telung tanding, peras pandan madui matumpeng ijin kalih, maulam ayam samelulung asiki, masampian siap don andong gadang, tumpeng barak masampian ayam, maulam ayam magoréng, wakul madaging canang masambuk akupak, macelek kwangén majinah solas kéténg, sampian panyungsung, paon-paonan, payuk madaging tumpeng barak. Pabersihan:

biakaon masrana antuk don pucuk, don intaran, tingkih, kunyit, gamongan sami mairis, areng, nasi abu madaging taluh ayam bali matatakan don kamuugan miwah sabun. Toya tasik, toya tabah, toya klungah, perang-perang (coblong sané masaput don pisang madaging paketis basang-basang, matatakan antuk beras jinah benang), parebuan (coblong sané matatakan beras jinah benang paketis don kayu sugih). Sabet, bangkrak, tulus, sepit, ilih, linting, sibuh pepék (nyuh masibak makatik dadap madu), kukusan muncuknyané magantungan jinah bolong solas kéténg, teenan, sekar taman, salinan alit, pasepan lan bija.

Sorohan gede: pamunggh ngantén (ajengan pingit matumpeng patpat maulam ayam asiki, maulam taluh asiki, madaging kacang saur, tipat kélanan, canang panyacak lelima, coblong genah tirta), palinggih gedé, canang pajegan, canang mendak, laklak geti-geti, panerus, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japi tunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, pangiring, tabuan (tuak, arak, yéh gula), pabersihan, teenan, sekar taman, salinan, pasepan, bija. Nglantur ngamargiang pula-pali pabersihan. Mungguing éédannyané biakaon, tirta pabersihan, sabet, bangkrak, tulus, sepit, taluh, sabun, ilih, linting. Krama désa nglantur tedun maratengan. Ri sampun rateng, ngamargiang unggah-unggahan katur ring ajeng, ring bakti, ring bakti sang tapini, kalanturang bakti ka Pertiwi akéhnyané kakalih, majeng ka jeroaan asiki, ka jaba asiki, sané kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Pabaktiannyané selean, madaging kawisan karangan, sekar taman, teenan, salinan, pasepan miwah bija.

Na. Bakti Munggh Canang

Rahina soré, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti munggh canang. Pabaktiannyané pamunggh kiwa tengen kalih, tipat kalih, canang dasa, teenan kalih, sekar taman kalih, panerus kalih, pangiring, tabuan kalih. Raris ngamargiang puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, nunas tirta lan bija, margiang tebus, teenan, pamuput ngaturang parama santi.

2. Bakti Pangebek

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton désa rauhing krama tedun nebengin bakti panganyar, nglantur ngraja bakti, maratengan. Usan maratengan, ngaturang bakti ka Pertiwi kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki, kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Pabaktiannyané selean, madaging kawisan karangan, sekar taman, teenan, salinan, dupa.

Na. Bakti Sider

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jojol, baris bedil, baris prisi. Kalanturang ngamargiang bakti sider ring:

1. Palinggih Kamulan (asoroh alit gedé), mungguh cadik buntut.
2. Palinggih Ratu Gedé Segara (asoroh alit gedé), mungguh cadik buntut.
3. Ring Ratu Gedé Tangluk (asoroh alit gedé), mungguh cadik buntut.
4. Ring Paruman (asoroh alit gedé), mungguh cadik buntut.

Sasampuné bakti sider katur, Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti pangebek.

Ungguh-unggahan bakti ring soang-soang palinggih (sampun kaungganghang usan ngraja bakti) inggih punika:

1. Palinggih Ratu Gedé Panyarikan, mungguh suci bébék asoroh, selean coblong madaging tapakan tirta.
2. Palinggih Manjangan Saluang, mungguh suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
3. Palinggih Gedong Bétel, mungguh suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
4. Palinggih Gunung Agung, mungguh suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
5. Palinggih Gunung Sari, mungguh suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
6. Palinggih Pasarén mungguh suci limang soroh (sici bébék telung soroh, suci nyari duang soroh), tapakan tirta, selean.

7. Palingih Méru Tumpang Tiga Ratu Gedé Tangluk munggah suci asoroh, tapakan tirta.
8. Palingih Surya munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
9. Palingih Pura Utus munggah suci asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
10. Palingih Basukihan munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
11. Palingih ring Pura Batur munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
12. Palingih ring Pura Sukawana munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
13. Paruman munggah suci bébék asoroh, suci nyari asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
14. Piasan munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
15. Ratu Gedé Segara munggah suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
16. Ratu Sakti Ketut Petung munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
17. Palingih Ratu Pandé munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
18. Palingih Ratu Pasek munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
19. Palingih Bendésa Mas munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
20. Balé Panjang munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
21. Ratu Gedé Suara munggah suci bébék asoroh, selean, coblong madaging tapakan tirta.
22. Ring Lebu Pamedal Kauh munggah pénjor madaging asagan, madaging palingih bakti aselé, suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.

23. Ring Lebu Pamedal Kelod, munggah pénjor madaging asagan, madaging palinggih bakti aselé, suci bébék asoroh, coblong madaging tapakan tirta.
24. Palinggih Méru Tumpang Lima, munggah suci duang soroh (suci bébék asoroh, suci nyari asoroh, munggah cadik buntut, tapakan palinggih Ida Bhatara, prayunan, jrimpen pajegan, coblong, madaging tapakan, jempana tetiga, munggah ajengan pingit maulam ayam.
25. Ring Sanggar Tiga munggah bakti asoroh alit gedé, munggah suci bébék telung soroh, palinggih pamungghah (malinggih ring rong tengah), tutuan, prayunan, gana, perang-perang, munggah ngantén ring rong tengah, ring rong kiwa tengen munggah ajengan pingit maulam taluh, masalaran bébék, peji lan pisang lalung ring luan, angdudu ring tebén, ring sor Pertiwi munggah peras pejati.

Unggah-unggahan ratengan ring soang-soang palinggih:

1. Palinggih Surya munggah pakeem.
2. Palinggih Naga Basukih munggah pakeem.
3. Sanggar Tiga munggah kawisan karangan.
4. Palinggih Kamulan munggah cadik buntut, kawisan karangan.
5. Palinggih Méru Tumpang Lima munggah cadik buntut, kawisan karangan.
6. Palinggih Pura Utus munggah pakeem.
7. Palinggih Pura Sukawana munggah kawisan karangan.
8. Palinggih ring Pura Batur munggah kawisan karangan.
9. Palinggih Ratu Pandé munggah kawisan karangan.
10. Palinggih Bendésa Mas munggah kawisan karangan.
11. Palinggih Ratu Pasek munggah kawisan karangan.
12. Ratu Gedé Segara munggah kawisan karangan.
13. Palinggih Méru Tumpang Tiga munggah kawisan karangan.
14. Gunung Agung munggah kawisan karangan.
15. Gunung Sari munggah kawisan karangan.
16. Palinggih Gedong Bétél munggah kawisan karangan.

17. Palinggih Lepitan mungguh kawisan karangan.
18. Palinggih Ratu Gedé Panyarikan mungguh kawisan karangan.
19. Palinggih Piasan mungguh kawisan karangan.
20. Palinggih Manjangan Saluang mungguh kawisan karangan.
21. Paruman mungguh cadik buntut, kawisan karangan.
22. Palinggih Balé Agung (Lantang) mungguh kawisan karangan.
23. Palinggih Ratu Gedé Suara mungguh selean, kawisan karangan.
24. Lebu Pamedal Kauh miwah Kelod mungguh kawisan karangan, tapakan tirta.
25. Palinggih Sri mungguh kawisan karangan, nasi jit kukusan.
26. Palinggih Ratu Ketut Petung mungguh kawisan karangan.
27. Bakti Panggungan:
 - Panggungan dulang sawu mungguh kawisan karangan.
 - Panggungan suku pat mungguh kawisan karangan.

Ca. Bakti Panggungan

1. Panggungan dulang sawu: mungguh suci limang soroh inggih punika suci bébék tigang soroh miwah suci sari duang soroh, sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran bébék asiki, jrimpen pajegan jepitan kiwa tengen, mungguh saté telung katih (saté sepit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman, lan gedong sari. Pamungguh nganten, palinggih, canang pajegan, mungguh canang mendak, laklak geti-geti, panerus, canang panyacak lelima, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru. Tumpeng wayang-wayangan (tumpeng surya, tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng jan, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit pitulas), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan, tébog kiwa tengen, mungguh bakaran, bebangkit maguling bébék. Pangideran lima mungguh ayam asiki, selean, suci laksana. Tadah mungguh ayam asiki. Galaan mungguh ayam asiki, kawes putih selem mungguh selean (kawes putih telung dasa telu, canang pamubug pitulas,

kawes selem telung dasa telu, canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, sané putih saté asem, sané selem saté lambat), karuntutin antuk sayut rah déwa, sayut manik sakecap, sayut bulan, sayut matanai, sayut sapuh, sayut nyumbah, sayut lumbung, sayut sudamala, sayut bangkal barong, sayut tumpeng méru, sayut panyapsap, maulam dulang sawu, magenah ring tengah-tengah kawes, kaapit antuk saté pajegan kiwa tengen.

2. Panggungan guling suku pat: munggah suci tigang soroh (suci bébék duang soroh, suci sari asoroh), bija ratus, sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran asiki, jrimpen pajegan jepitan kiwa tengen, munggah saté telung katih (saté jipit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman lan gedong sari. Pamunggah ngantén, palinggih, pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut jipitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng lawangan karuntutin tumpeng alit akutus), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan. Tébong kiwa tengen, munggah bakaran, bebangkit maguling bébék, pangideran lima munggah ayam asiki, selean, suci laksana. Tadah munggah ayam asiki, galaan munggah ayam asiki, kawes putih selem munggah selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, urab-uraban barak putih, jeruk, madaging urutan. Maulam guling bawi, magenah ring tengah-tengah kawes. Pénjor, gelar sanga, kawisan karangan, saté lambat, saté asem lebung asibak matah asibak. Paon-paonan madaging pangoréngan madaging don intaran, sinduk sesantun, balung gegending, tulang kepet, gugung acakep. Pénjor, gelar sanga, tapakan tirta miwah damar. Maruntutan catur kalaih, pulagémbal kakalih, pulakérti kakalih, madaging santun agung. Kalinggihang ring Paruman.

Ra. Bakti Pangebek

Bakti pangebek kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Tiga lan Jero Mangku Dangka. Katebéngin olih Jero Mangku Dadia, Jero Bendésa, Jero Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang, Prajuru Désa, Cendek, Kelihan Sampingan Kalér Kelod, PHDI, Pradah, Kepala Désa, Sekaa Gong Gedé, Gong Alit, Pacalang, Pasantian, miwah krama désa lanang istri. Sausan Jero Mangku ngamargiang tetebus, nglantur ngamargiang pabersihan ring soang-soang palinggih. Usan punika Jero Mangku Dadia ngayabang bakti ring soang-soang palinggih. Kapertama ngadegang Ida Bhatara ring banten suci, sanggar tiga, ka Pertiwi, Surya, palinggih sami, pulagémbal, pulakéрти, padudusan, pénjor, dangsil, pungu-pungu, panggungan, gelar sanga, muktiang buta ngaksama buta, bakti piodalan, prayunan, pajaya-jaya, ngayabang peras, tipat, pangiring, panerus. Nunas tirta wasuh pada. Sausan bakti katur, para pamangku ngamargiang pabersihan ring para pamedek. Nglantur ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah. Usan ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, para pamedek nunas tirta lan bija. Raris pamuput ngaturang parama santi.

Ka. Bakti Mapayang

Kalanturang ngamargiang bakti mapayang antuk bakti sorohan gedé, panyejeg, pangambéan, madaging guling gayah lebeng matah antuk bawi wadon, maruntutan cacahan putih selem dua likur, karuntutin nasi bluburan, kaapit antuk urab-uraban, madaging bersihan, lis, pasepan, coblong, sekar taman, salinan, suci. Ri sampun bakti mapayang katur, raris nunas nasi bluburan, usan nunas nasi bluburan nglantur kataburang ka luhur (ngaturang rasa angayubagia majeng ring Ida Sang Hyang Widi Wasa). Nglantur ngamargiang pasraman, kamiletin olih dané-dané Jero Mangku sami, Prajuru Désa Negak, lan Kelihan Sampingan Kalér Kelod. Usan masolah raris ngaturang parama santi.

3. Bakti Panglebar

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, krama désa nebengin bakti panganyar. Pabaktiannyané pateh sakadi munggah ring ajeng. Ngawéntenang wewacéan palambang kitab-kitab suci olih Pasantian Satya Bhudi Desa Adat Tékakula.

Na. Bakti Panglebar miwah Pranian

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur katuran bakti panyambléh. Nglantur sasolahan rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jojor, baris bedil, baris prisi. Sausan ilén-ilén Ida Bhatara masolah, Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti panglebar. Ring soang-soang palinggih, jempana, pénjor, panggungan, lebu, munggah bakti nangun ayu. Bakti panglebar lan pranian kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Désa lan Dangka. Sausan bakti panglebar katur, nglantur ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah. Nglantur dané-dané Jero Mangku ngamargiang wasuh pada lan bija, nunas sasedep, ngayab teenan, ngayab peras, ngayab pasepan. Klian Désa Adat ngaturin krama désa jagi ngamargiang bakti pranian. Usan nunas pranian ngaturang parama santi. Prajuru désa nguningang indik pasraman. Usan pasraman ngaturang bakti pangluar majeng kauh lan majeng kelod. Ri tatkala bakti pangluar majeng kauh, pragina cendek masolah. Ri sampun bakti pangluar katur, krama désa majeng ka jeroan jagi ngamargiang parama santi. Ri sampuné bakti panglebar katur, krama gong nyineb dué gong kapiturun, tumbak, kobér miwah sané lianan.

4. Bakti Pamutus

Ha. Bakti Pamlayag

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti piuning (ajengan pingit), jagi nedunang bakti panggungan. Usan bakti panggungan tedun krama désa ngunggahang bakti pamlayag ring soang-soang palinggih. Ring palinggih Surya: blayag kélanan, canang atanding, ring palinggih Naga Basukih: blayag kélanan, canang atanding, ring palinggih Kamulan: blayag kélanan atanding, blayag kalih tanding, ring Méru Tumpang Lima: blayag

kélanan, canang atanding, ring palinggih Pura Utus: blayag kalih atanding, ring palinggih Batur: blayag kélanan atanding, ring palinggih Sukawana: blayag kalih atanding, ring palinggih Ratu Pandé: blayag kalih atanding, ring palinggih Ratu Bendésa Mas: blayag kalih atanding, ring palinggih Ratu Pasek: blayag kalih atanding, ring palinggih Ratu Gedé Segara: blayag kélanan, canang atanding, ring palinggih Ratu Gedé Tangluk: blayag kalih atanding, ring palinggih Gunung Agung: blayag kalih atanding, ring palinggih Gunung Sari: blayag kalih atanding, ring palinggih Gedong Bétél: kélanan kalih atanding, ring palinggih Lepitan: blayag kalih atanding, ring palinggih Ratu Gedé Panyarikan: blayag kélanan, canang atanding, ring Piasan: blayag kalih atanding, ring palinggih Manjangan Saluang: blayag kalih atanding, ring Panggungan: blayag kélanan, canang kalih tanding, ring Pénjor: blayag kalih tanding, ring Balé Lantang utawi Balé Agung: blayag kélanan atanding, ring Sri: blayag kélanan, canang atanding, ring Ratu Gedé Suara: blayag kalih atanding, ring Lebu ring kelod: blayag kalih akélan, ring Lebu kauh: blayag kalih atanding, Pangartian parantenan: blayag kélanan, canang atanding, ring Ratu Gedé Brahma: blayag kalih tanding. Krama désa nguningang jagi ngamargiang bakti pamlayag. Kasoroh ring panggungan (duang soroh gedé, gedong taman kalih). Ring soang-soang bongkol asagan madaging cawu petik majinah kéténg bolong. Sausan bakti pamlayag katur, krama désa nedunang pénjor, nedunang bakti dangsil muang taring, lan parama santhi.

Na. Bakti Pamutus

Rahina soré, ngamargiang bakti pamutus antuk bakti sorohan paneduh: pamunggah, palinggih, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan, dasaan (nyuh dasa bungkul, beras dasa catu, taluh dasa bungkul, gula dasa suwer), rantasan madaging saselet, gegadén antuk emas, jinah.

Bakti sorohan pamutus: pamunggah, palinggih, suci bébék asoroh, suci sari asoroh, masalaran ayam, canang pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, perang-

perang, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan. Karuntutin galaan lima, maguling bawi, bébék, ayam, semung, gerang sami madaging urab-uraban. Maruntutan nyuh aijeng, kuud ental aijeng, buah jambé (pinang) aijeng, biyu aijeng, isén alingseh, kunyit alingseh, cekuh alingseh, jaé alingseh. Malih karuntutin caru manca sata, madaging pranian.

Sasampuné katur bakti pamutus, kalanturang caru manca sata katur ring pamedal kauh karuntutin antuk sorohan paneduh. Usan katur caru manca sata, ring ajeng wénten bakti pranian, pabaktiannyané inggih punika jaja kukus ketan, kukus injin maunti gula bali, arang-arang, kroncongan, tumbeg, bantal, apem, crorot, isin sanganan suci macem solas, biu kayu nasak aijas, madaging woh-wohan mawadah dados adulang, matangkeb sampian pangkonan. Pranian: popolan, pangkonan matangkeb taluh dadar, matangkeb sampian pangkonan, sisinnyané madaging ulam macem solas (udang pasih pantung, ulam roték pasih, ulam umbul-umbul pasih, ulam semung sutra pasih, gerang pasih, ulam ayam magoréng, ulam ayam mabasa, atin bawi, ulam bawi, taluh bébék, krupuk bawi, krupuk udang, saur, krutuk kacang gubah, sambel) dados adulang. Krama désa nunas pranian. Usan punika ngaturang prama santi.

Paos V

Pakéling

Pangéling-éling sané patut rajegang.

1. Tirta pabersihan utawi panglukatan patut kamargiang, kadabdabang olih dané-dané Jero Mangku.
2. Tabuan nganggén Tuak Siungan mawadah Sayung Ental, sané kakaryanin olih Banjar Abasan utawi Banjar Cekuh (Kaja Kauh).
3. Jaja dangsil nganggén gula Pedawa.
4. Yéning dangsil ring Pura Puseh nganggén kebo.
5. Dangsil tungguh ring Pura Puseh nganggén pacaruan ayam selem.

6. Ri tatkala ilén-ilén wayang wong masolah ring piodalan, ngawit paurukan katuran bakti piuning peras pejati, ring Pura Maksan. Ring pangebek, krama wayang wong ngaturang bakti dapetan katur ring paruman antuk bakti selean, cadik buntut, miwah pabersihan.
7. Krama désa sané sampun marabian (kawin) nénten kadadosang rauh ring Pura Puseh lan Pura Balé Agung, sadurung ngamargiang upacara biakala pinih kedik sané atémpéh.
8. Krama désa sané cuntaka kalayu sekaran nénten kadadosang rauh ring Pura Puseh lan Pura Balé Agung.
9. Krama istri sané nénten ngamedalang rah asasih kabaos mobot, nénten kadadosang rauh ka pura genah dangsil.
10. Krama istri sané ngamedalang rah nénten kadadosang rauh ring Pura Puseh lan Pura Balé Agung (ring genah pamargin dangsil).
11. Krama istri sané madué anak alit sadurung tigang sasih, nénten dados rauh ka pura ring genah dangsil.
12. Yadiastun sampun tigang sasih utawi lintangan, krama istri nénten kadadosang ngaturin anak alit susu (manyonyoin) ring palemahan pura.

OM KSAMA SWAMAM, OM SIDDHIRASTU TATATTWASTU SWAHA.

Puput

ប្រកាសប្រកាសពង្រឹងប្រកាសសេចក្តីស្នើសុំ

ក្នុងឈ្មោះ
ទំនើបត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ

ក្នុងឈ្មោះទំនើបត្រូវបានប្រើប្រាស់
ក្នុងឈ្មោះ

នាពិបបទសាសនា

ឯក ១៣១ បូរាណក្រម្យ្យ

បរាសាសិ ១៧១ ក្រម្យ្យនិក្ខិបាតបូរាណក្រម្យ្យ..... ១៧១

បរាសាសិ ១៧២ បរិក្ខិបបូរាណក្រម្យ្យ..... ១៣១

បរាសាសិ ១៧៣ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាតបូរាណក្រម្យ្យ

ក្រម្យ្យ..... ១៧៣

១៧១ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៣

១៧២ ឡក្រម្យ្យ..... ១៧៣

១៧៣ សាឡក្រម្យ្យ..... ១៧៣

១៧៤ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៣

១៧៥ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៤

១៧៦ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៥

១៧៧ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៥

១៧៨ ឡក្រម្យ្យ..... ១៧៥

១៧៩ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៦

១៧៩ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៦

១៨០ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៦

១៨១ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៦

១៨២ ភ្នំសាគរាម៉ែតិក្ខនិក្ខិបាត..... ១៧៧

១១	ឆន្ទិបក្ខិក្ខវ៌្ណ	១៨៨
១២	ឆន្ទិបកក្ខវ៌្ណ	១៨៨
១៣	ឆន្ទិបក្ខិក្ខវ៌្ណធិបន្តប្បវត្តិ	១៨៨
១៤	ឆន្ទិបឡាសិ	១៨៨
១៥	ឆន្ទិបន្តយកិ	១៨៨
១៦	ឆន្ទិបឡាសិ	១៨៩
ប្រាសាទ	១៧ ប្រាសាទ	១៨៩

ບາບາສີໂຮງ
ບໍລິເວນກິນຢາກະຕູສູງ

ບູຮູ
ບໍລິເວນກາງບາບາພູມສູງຢາກະຕູສູງ

ຕົກຂາ
ບໍລິເວນກາງຕົກຂາຍູ່ທີ່ນີ້

ຖ້ຳເີ່ເຕ
ບໍລິເວນຖ້ຳເີ່ເຕສູ່ສາຍບາດຳ

ເຕເຕເຍກຳ
ບໍລິເວນກາເຍກກາຍສູ່ບາດຳ

ຕາຕູງກາສີ
ບໍລິເວນຕູງກາສີທາງທາງຕາເວັນຕົກ

ບູຮານກີ
ບໍລິເວນກາງຕາເວັນຕົກທາງທາງຕາເວັນຕົກ

ဓာတ်ကျွန်းကုန်း
မင်းဦးကော့ဘိဝံသပရိယတ္တိ။

မန္တ
မင်းဦးမင်းဟိပ္ပတပရိယတ္တိ။

ປຽມລຽກບໍ່ທິ

ບາງຄຳສັ່ງຕາກ
ບໍ່ມີຖືກບາງຄຳສັ່ງຕາກສູງ

ບາງຄາສູ່ກາທາ
ບາຍຢູ່ທີ່ຕູ້ທາທາກາສາຍີ່

ບາຍຢູ່ທີ່ຕູ້ທາທາກາສາຍີ່

ပျံ့မာရ်ပျံ့ကွဲ
ပရိသတ်ကံပိတုကောဗျာဠာဓိ

ပရိသတ်ကံပိတုကောဗျာဠာဓိ

ព្រះបរមរាជវាំង

ព្រះបរមរាជវាំង

ព្រះបរមរាជវាំង

បរមរាជវាំង

ក្រុងកម្ពុជាធិបតី

បុរាណសាស្ត្រ

គ្រូបង្រៀនសិក្សាបុរាណសាស្ត្រប្រវត្តិសាស្ត្រ

១៧១ គម្ពីរព្រឹត្តិ

សង្គ្រោះនៃយុវជនក្នុងសង្គម (សង្គមនិយម) ហើយ
គឺជាមូលដ្ឋាននៃបុរាណសាស្ត្រ សង្គមសាស្ត្រ សិក្សាបុរាណសាស្ត្រ
សិក្សាបុរាណសាស្ត្រ គឺជាមូលដ្ឋាននៃបុរាណសាស្ត្រ គឺជាមូលដ្ឋាន
នៃបុរាណសាស្ត្រ គឺជាមូលដ្ឋាននៃបុរាណសាស្ត្រ

មនោរម្យសម្រាប់ពិភពលោក (គ្រប់គ្រងសីលធម៌) ជាមួយគ្នា
អាចទទួលបានភាពស្រស់ស្អាត និងសុខភាពល្អបាន។

១៧១ ធម៌ពិភពលោក

អរិយធម៌គឺជាអាយុវិញ្ញាណដ៏វិនិច្ឆ័យ មិនអាចកែប្រែបាន
មួយភ្លែតឡើយ តាមរយៈការប្រព្រឹត្តិការណ៍ល្អ និងការជៀសវាង
ការប្រព្រឹត្តិការណ៍អាក្រក់។ អរិយធម៌គឺជាអាយុវិញ្ញាណដ៏
វិនិច្ឆ័យ មិនអាចកែប្រែបាន មួយភ្លែតឡើយ តាមរយៈការ
ប្រព្រឹត្តិការណ៍ល្អ និងការជៀសវាងការប្រព្រឹត្តិការណ៍
អាក្រក់។ អរិយធម៌គឺជាអាយុវិញ្ញាណដ៏វិនិច្ឆ័យ មិន
អាចកែប្រែបាន មួយភ្លែតឡើយ តាមរយៈការប្រព្រឹត្តិការណ៍
ល្អ និងការជៀសវាងការប្រព្រឹត្តិការណ៍អាក្រក់។ អរិយធម៌
គឺជាអាយុវិញ្ញាណដ៏វិនិច្ឆ័យ មិនអាចកែប្រែបាន មួយ
ភ្លែតឡើយ តាមរយៈការប្រព្រឹត្តិការណ៍ល្អ និងការជៀសវាង
ការប្រព្រឹត្តិការណ៍អាក្រក់។ អរិយធម៌គឺជាអាយុវិញ្ញាណ
ដ៏វិនិច្ឆ័យ មិនអាចកែប្រែបាន មួយភ្លែតឡើយ តាមរយៈ
ការប្រព្រឹត្តិការណ៍ល្អ និងការជៀសវាងការប្រព្រឹត្តិការណ៍
អាក្រក់។ អរិយធម៌គឺជាអាយុវិញ្ញាណដ៏វិនិច្ឆ័យ មិន
អាចកែប្រែបាន មួយភ្លែតឡើយ តាមរយៈការប្រព្រឹត្តិការណ៍
ល្អ និងការជៀសវាងការប្រព្រឹត្តិការណ៍អាក្រក់។

ៗក្នុងសិល្បៈព្រមទាំងព្រឹត្តិការណ៍ផ្សេងៗទៀតដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុង
គ្រប់ប្រភេទសិល្បៈ។ ឲ្យយើងយល់ពីស្ថានភាពសិល្បៈក្នុងសង្គមខ្មែរ
ក្នុងសម័យនេះ។ ទាំងនេះគឺជាសិល្បៈដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុង
សង្គមខ្មែរ។

១.៧ គ្រឹះស្ថានសិល្បៈខ្មែរ

សិល្បៈខ្មែរដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងសង្គមខ្មែរ គឺជាសិល្បៈ
ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងសង្គមខ្មែរ។ ឲ្យយើងយល់ពីស្ថានភាព
សិល្បៈក្នុងសង្គមខ្មែរ។ ទាំងនេះគឺជាសិល្បៈដែលបានប្រើប្រាស់
ក្នុងសង្គមខ្មែរ។

សិល្បៈខ្មែរដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងសង្គមខ្មែរ គឺជាសិល្បៈ
ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុងសង្គមខ្មែរ។ ឲ្យយើងយល់ពីស្ថានភាព
សិល្បៈក្នុងសង្គមខ្មែរ។ ទាំងនេះគឺជាសិល្បៈដែលបានប្រើប្រាស់
ក្នុងសង្គមខ្មែរ។

PURANA PURA DALEM KAUH DESA ADAT TEJAKULA

**oleh :
Tim Penyusun
IHNDN Denpasar**

INSTITUT HINDU DHARMA NEGERI DENPASAR

2020

DAGING WEWACÉN

SARGAH IV PURA DALEM KAUH

Paos I	Lelintihan Pura Dalem Kauh	1
Paos II	Palinggih Pura Dalem Kauh	4
Paos III	Dudonan Pamargin Bakti Dangsil Pénjor Ring Pura Dalem Kauh	13
1.	Nanceb Taring	13
2.	Mungkah Karya	13
	Ha Caru Mungkah Karya	13
	Na Bakti Ngingsah	14
	Ca Nangiang Dangsil Pénjor	15
3.	Bakti Mungghah Canang	16
	Ha Bakti Panganyar miwah Panyeeb	16
	Na Mungkah Lawang	18
4.	Bakti Pangebek	20
	Ha Bakti Panganyar	20
	Na Bakti Sider	20
	Ca Bakti Panggungan	23
	Ra Bakti Mapayang	25
5.	Bakti Panglebar	26
	Ha Bakti Panganyar	26
	Na Bakti Panglebar miwah Pranian	26
6.	Bakti Pamutus	27
	Ha Bakti Pamlayag	27
	Na Bakti Pamutus	27
Paos IV	Pakéling	28

LELEPIHAN

SARGAH IV

PURA DALEM KAUH

Paos I

Lelintihan Pura Dalem Kauh

Kawastanin Pura Dalem Kauh duaning Désa Adat Téjakula madué Pura Dalem kakalih. Pura Dalem Kauh magenah ring sisi kauh désa,, inggih punika ring Banjar Sukadarma. Antuk kawéntenan genah punika raris kawastanin Pura Dalem Kauh olih krama désa. Punika taler Pura Dalem sané magenah ring sisi kangin désa kawastanin Pura Dalem Kangin olih krama désa. Jimbar wewidangan Pura Dalem Kauh kirang langkung telung dasa méter persegi, sané kapah dados tigang mandala inggih punika utama mandala, madia mandala miwah nista mandala. Ring utama mandala wénten palinggih utama marupa wangunan Padma sané madaging Arca, pinaka palinggih Ida Ratu Ayu Mas Dalem utawi Ratu Ayu Laksmi. Tios ring punika, wénten palinggih Kamulan pinaka palinggih Ida Sang Hyang Tiga Sakti, palinggih Gedong pinaka pangayatan Ida Bhatara Mutering Jagat sané malinggih ring Pura Puseh, Bebaturan pinaka palinggih Ratu Nyoman Sakti Pengadangan, pinaka genah nunas kasidian dalang miwah balian, Paruman Gunung Rata pinaka palinggih pasamuan Ida Bhatara kabéh, Piasan Banjah Singa Rata kawigunanyané pinaka palinggih Ida Bhatara mahias, Bebaturan pinaka linggih Ratu Pakenca utawi Ratu Gedé Panyarikan, Padmasari pinaka palinggih Ratu Gedé Segara, Bebaturan pinaka linggih Ida Ratu Ayu Sedaan Pangénter utawi Ida Ratu Ayu Sedaan Dabdab, kawigunanyané pinaka genah nunas taksu srati utawi tukang banten, Piasan Karihinan Tangkas kasungsung olih Dadia Tangkas Tegeh Kori pinaka palinggih Ratu Tangkas miwah Karihinan Ratu Ketut Songkét pinka palinggih Ratu Ketut Songkét. Ring utama mandala taler wénten wangunan Balé Gong Gedé, Balé Gong Alit, Balé Patandingan, Paduraksa miwah pamedal kakalih. Ring madia mandala wénten palinggih Padmasari pinaka linggih Sang Hyang Prajapati miwah Piasan kawigunanyané pinaka genah ngias. Ring

nista mandala sisi kelod wénten Balé Kulkul pinaka palinggih Ratu Gedé Suara, taler wénten taman.

Kirangnyané sasuratan-sasuratan sané marupa lontar, prasasti miwah paninggalan-paningglan, mawinan méweh antuk maosang indik pangawit nanging Pura Dalem Kauh puniki. Manut kadi pangandikan Prajuru Pura Dalem Kauh, duk riin Pura Dalem Kauh wantah kasungsi olih pamaksan, nanging kawigunannyané sampun kanggén olih krama désa Tékakula ri tatkala wénten upacara Pitra Yadnya. Pujawali ring Pura Dalem Kauh sadurung kasukserahang ring Désa Adat Tékakula, nemonin purnama sasih kanem Wuku Medangia. Pura Dalem Kauh kasukserahang ring Désa Adat Tékakula olih pamaksan kirang langkung sasampun warsa 1965. Ngawit kasukserahang punika, raris pujawali ring Pura Dalem kauh taler mabinayan. Pangentosan pujawali punika kamargiang mangda nénten sinarengan ring pujawalin pura-pura sané tiosan, sané kasungsi olih Krama Désa Tékakula. Raris pujawali ring Pura Dalem Kauh kamargiang nyabran ngadasa warsa inggih punika nemonin purnama sasih kalima, antuk ngamargiang bakti dangsil pénjor. Malih limang warsa sané jagi rauh nemonin purnama sasih kanem, malih kamargiang bakti ngenemang. Ring rahina Tilem sasih kawulu kamargiang upacara pacaruan nganggén wewalungan banténg sané kamargiang ring madia mandala utawi jaba tengah.

Yéning uratiang saking wangun palinggih sané wénten ring Pura Dalem Kauh, wénten sané pinih mabuat pisan, inggih punika palinggih utama ring Pura Dalem Kauh marupa Palinggih Padma matumpang-tumpang, ring pucaknyané madaging arca anak istri sané kaiterin olih senjata. Padma punika kakaryanin antuk padas tur madaging payasan ukiran patra. Ring sisi kelod palinggih madaging sasuratan pangéling-éling, kasurat antuk aksara Bali sakadi puniki:

Makarya Parhyangan Pura Dalem duk rahina, su, pa, wara, Ugu, titi, pang 15, rah 2 tenggek 0, yuaning warsa 1802.

Tegesnyané:

Pakéling makarya Pura Dalem nemonin rahina sukra Paing, Wuku Ugu, panglong ping 15, tenggek 0, warsa 1802.

Pangéling-éling puniki nlatarang indik puputnyané pawangunan punika sané pidabdab pawangunannyané sampun kamargiang riinan ring warsa 1802. Indiké punika malih kajantenang antuk wéntenyané palinggih Karihinan sané kasungsung olih pamomong utawi jan bangul Ida Bhatara ring Pura Dalem Kauh, sané kawéntenan undag-undagan ngiring dados pamomong sampun pitung udag rauh mangkin.

Paos II
Palinggih Pura Dalem Kauh

Foto 1

Padma
Palinggih Ratu Ayu Mas Dalem utawi Ratu Ayu Laksmi

Foto 2

Gedong
Palinggih Ratu Gedé Mutering Jagat

Foto 3

Rong Tiga
Palinggih Sang Hyang Tiga Sakti Kamulan

Foto 4

Bebaturan
Palinggih Ratu Nyoman Sakti Pangadangan

Foto 5

Bebaturan
Palinggih Ida Sedahan Pangénter

Foto 6

Padma Sari
Palinggih Ratu Gede Dalem Segara

Foto 7

Bebaturan/Sanggaran
Linggih Ida Ratu Gedé Pakenca

Foto 8

Padma
Palingih Sang Hyang Prajapati

Foto 9

Piasan Prajapati

Foto 10

Paruman Singarata
Palinggih Paruman Ida Ratu Mas Dalem

Foto 11

Paruman Gunung Rata
Pasamuan Ida Bhatara Sami

Foto 12

Palinggih Tugu

Foto 13

Piasan Plangkiran
Palinggih Karihinan Ratu Tangkas

Foto 14

Palinggih Karihinan Ratu Ketut Songkét

Foto 15

Bale Gong Gedé

Foto 16

Balé Gong Alit

Foto 17

Balé Patandingan

Foto 18

Parantenan

Foto 19

Balé Kulkul Kumis

Paos III

Dudonan Pamargin Dangsil Pénjor ring Pura Dalem Kauh

1. Nanceb Taring

Sadurung makarya, ngamargiang piuning antuk bakti peras daksina (canang daksina, ajengan pingit, tipat kélanan, peras, tapakan tirta, canang asiki, sekar taman, salinan, pasepan utawi dupa bija, miwah segehan). Usan punika krama désa makarya taring, asagan miwah mareresik.

2. Mungkah Karya

Ha. Caru Mungkah Karya.

Rahina semeng, ngamargiang pacaruan éka sata nganggén ayam brumbun, cacahan telung dasa telu. Pabaktiannyané inggih punika ring sanggah cucuk malamak matatakan don tlujungan mungguh daksina, ajengan pingit, coblong genah tirta, gantung-gantungan, bungbung cangkling madaging tuak, arak. Bakti ring sor inggih punika caru ayam brumbun matatakan klakat taladen, cacahan caru manut urip, nasi cacahan manut urip,

nasi wong-wongan manut warna, nasi bulan matanai, bangkal barong, tumpeng pakeem manut warna, tipat dampulan, isin lis, suci laksana, maapit antuk bakti selean (ajengan pingit), sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, canang, tipat kélanan, pangiring. Madaging tabuan (tuak, arak, berem utawi yéh gula) dados awadah madasar sengkui manut cacahan. Maruntutan bayuan matumpeng manut warna urip, madaging coblong masesirat buu. Pabersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang dados awadah), teenan, sekar taman, salinan, bija, pasepan. Ring sor sanggah cucuk madaging segehan manca warna lan api takep. Kajangkepin antuk prakpak, bangkrak, tulud, sampat, kulkul, sungu, panimpug manut urip madaging canang.

Ngamargiang bakti pangartian kakalih, ring ajeng Padma asiki, ring Sang Hyang Tapini asiki. Pabaktiannyané inggih punika palinggih, ajengan pingit, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana (nasi daar), tipat kélanan, sekar taman, salinan, pangiring, bija, pasepan, bersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang) nglantur ngoréng, tur ngraja bakti.

Na. Bakti Ngingsah.

Rahina soré, sadurung mamargi, ngaturang piuning masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring, katur ring palinggih Padma katebengin olih krama désa lanang istri, usan punika raris mamargi ka Pura Empelan. Pamarginé saking pamedal kauh, ring margi ageng nganginang, raris ngalérang nglantur ring Pura Empelan. Mungguing srana sané kaingsah inggih punika beras mawadah katumpung madaging cawu petik akéhnyané solas katumpung. Soang-soang katumpung madaging beras akilo karuntutin antuk cawu mumbul, madaging ajengan pingit mawadah kukusan kagenahang ring jun. Sasampuné rauh ring Pura Empelan ngaturang piuning antuk bakti peras daksina. Sasampuné bakti katur, raris Jero Mangku nunas tirta wasuh pada katatakin antuk kukusan sané madaging cawu mumbul kamargiang ring soang-soang galih. Usan punika, krama désa nglantur pamarginé ka ulun tukad kayoan. Rauh ring ulun tukad, ngaturang piuning antuk bakti ajengan

pingit, coblong, pangiring. Tetujonné nunas pangening-ngening kasucian ring Ida Sang Hyang Manik Narmada. Usan punika raris ngingsah. Usan ngingsah mawali ka Pura Dalem Kauh, ngranjing ring pamedal kelod. Rauh saking ngingsah, galih miwah tirta wasuh pada kagenahang ring Balé Paruman. Galih kasahsahang, nangken rahina kaambil kanggén nyangkepin sarana upacara rauh puput.

Bénjang semeng krama désa tedun jagi ngamargiang bakti panganyar. Bakti panganyar kamargiang rauh bakti panglebar. Mungguing pabaktiannyané pateh sakadi bakti pangartian sané sampun munggah ring ajeng. Tigang rahina sadurung bakti munggah canang, krama désa nangiing dangsil pénjor.

Ca. Nangiing Dangsil Pénjor

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti panganyar. Usan bakti panganyar, nglantur ngamargiang bakti pacaruan ayat jagi nangiing dangsil pénjor nganggén ayam brumbun, antuk cacahan kutus tanding. Pabaktiannyané ring sanggah cucuk malamak matatakan don tlujungan, munggah daksina, ajengan pingit, coblong genah tirta, gantung-gantungan, bungbung cangkling madaging tuak, arak.

Bakti ring sor inggih punika caru ayam brumbun matatakan klakat taladen, cacahan caru manut urip, nasi cacahan manut urip, nasi wong-wongan manut warna, nasi bulan matanai, bangkal barong, tumpeng pakeem manut warna, tipat dampulan, isin lis, suci laksana, maapit antuk bakti selean (ajengan pingit, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, canang, tipat kélanan, pangiring). Madaging tabuan (tuak, arak, berem utawi yéh gula, dados awadah) madasar sengkui manut cacahan. Maruntutan bayuan matumpeng manut warna urip, madaging coblong masesirat buu. Pabersihan (biakaon, toya segara, toya tabah, toya klungah madaging canang dados awadah), teenan, sekar taman, salinan, bija, pasepan. Ring sor sanggah cucuk madaging segehan manca warna lan api takep. Kajangkepin antuk prakpak, bangkrak, tulud, sampat, kulkul, sungu, panimpug manut urip, madaging canang.

Usan punika raris dangsil pénjor katangiang. Akéh dangsil pénjor inggih punika papat amongan désa adat, miwah asiki dangsil pénjor amongan karihinan Ratu Ketut Songkét, aturan saking krama Karihinan. Soang-soang dangsil pénjor munggah bakti aselé, canang pajegan, daksina, suci laksana, pungu-pungu, munggah kawisan karangan. Ngawit munggah canang lan pangebek, mapagarayas sanganan suci, sanganan wayang déwa nawa sanga: Iswara ngagem senjata Bajra malinggih ring Purwa, Mahéswara ngagem senjata Dupa malinggih ring Gnéya, Brahma ngagem senjata Gada malinggih ring Daksina, Ludra ngagem senjata Moksala malinggih ring Nériti, Mahadéwa ngagem senjata Nagapasa malinggih ring Pacisma, Sangkara ngagem senjata Angkus malinggih ring Wayabia, Wisnu ngagem senjata Cakra malinggih ring Uttara, Sambu ngagem senjata Tri Sula malinggih ring Érsania, Siwa ngagem senjata Padma malinggih ring Madia. Karuntutin sanganan kayonan, punakawan (malén, wana). Tapuk manggis solas, pudakan madaging sanganan satuh, masanganan macem tiga inggih punika sanganan gina putih, sanganan gina barak gula bali, sanganan gina selem (injin). Ring bucu-bucu dangsil madaging pudakan, jrimpen pajegan miwah sampian gantung-gantungan. Ring pucak dangsil pénjor madaging sampian dangsil. Soang-soang bongkol dangsil pénjor madaging akah majinah bolong solas kéténg. Ring soang-soang dangsil pénjor munggah suci bébék asoroh. Tigang rahina sadurung bakti munggah canang, krama désa nangiang dangsil pénjor.

3. Bakti Munggah Canang

Ha. Bakti Panganyar miwah Panyeeb

Rahina semeng, kamargiang bakti panganyar, pabaktiannyané pateh sakadi ring ajeng. Usan katur bakti panganyar, para krama nglanturang nangiang pénjor. Ri sampuné puput nangiang pénjor, wau ngamargiang bakti panyeeb. Mungguing pabaktiannyané sorohan alit miwah sorohan gedé. Sorohan alit (pamungguh, ajengan pingit, canang panyacak tetiga, coblong genah tirta), palinggih alit, canang pajegan alit madaging canang pangraos, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan. Arepan perang-perang

parebuan, galaan linggian, kala sepetan, sayut pengalang-ngalang telung tanding, peras pandan madu matumpeng ijin kalih, maulam ayam samelulung asiki, masampian ayam don andong gadang, tumpeng barak masampian ayam maulam ayam magoréng, wakul madaging canang masambuk akupak macelek kwangén majinah solas kéténg, sampian panyungsung, paon-paonan, payuk madaging tumpeng barak. Pabersihan inggih punika biakaon masrana antuk don pucuk, don intaran, tingkih, kunyit, gamongan sami mairis, areng, nasi abu madaging taluh ayam bali matatakan don kamuugan miwah sabun. Toya tasik, toya tabah, toya klungah, toya perang-perang (coblong sané masaput don pisang madaging paketis basang-basang matatakan antuk beras, jinah, benang), parebuan (coblong sané matatakan beras, jinah, benang paketis don kayu sugih). Sabet, bangkrak, tulud, sepit, ilih, linting, sibuh pepek (nyuh masibak makatik dadap madu), kukusan muncuknyané magantungan jinah bolong solas kéténg. Teenan, sekar taman, salinan alit, pasepan lan bija.

Sorohan gedé: pamungah ngantén (ajengan pingit matumpeng patpat maulam ayam asiki, maulam taluh asiki, matatakan kacang saur), tipat kélanan, canang panyacak lelima, coblong genah tirta, palinggih gedé, canang pajegan, canang mendak, laklak geti-geti, panerus, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, pangiring, tabuan (tuak, arak, yéh gula), pabersihan, teenan, sekar taman, salinan, pasepan, bija. Nglantur ngamargiang pula-pali pabersihan, mungguing éédannyané biakaon, tirta pabersihan, sabet, bangkrak, tulud, sepit, taluh, sabun, ilih, linting, ring soang-soang palinggih rauh ring palemahan pura.

Krama désa nglantur tedun maratengan. Ri sampun rateng ngamargiang unggah-unggahan katur ring ajeng, ring bakti Sang Tapini. Kalanturang bakti ka Pertiwi akéhnyané kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki, sané kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Pabaktiannyané selean, madaging kawisan karangan, sekar taman, salinan, pasepan miwah bija.

Na. Mungkah Lawang

Rahina soré, krama gong ageng, gong alit tedun jagi ngamargiang bakti mungkah lawang. Pabaktiannyané peras gong katur ring Panyimpenan, ajengan pingit katur ring Balé Lantang. Nglantur dué ka jaba, kalanturang pamarginé ka Pura Dalem Kauh. Dué pajenengan sané kasungsung olih Jero Mangku Dalem taler kamedalang kapundut ka Pura Dalem Kauh, kalinggihang ring jempana. Sasampuné jangkep duéne sami, raris prajuru désa nguningang ring para krama désa lan pragina pacang ngamargiang bakti piuning ring ajeng ayat jagi makiis ka Pura Pangempingan, masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring. Usan punika kelihan désa nguningang éédan pamargin melis inggih punika kobér suastika, umbul-umbul selem putih, gada, téblun (tamiang), pajeng pagut, senjata nawa sanga, dué (gong kapiturun), baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujuk, cecepan, canang sari, salinan, palinggih, bakti panuur, dué bajra, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten tegeh, prasasti, pratima (sané kasungsung désa), jempana nganggén tetiga, jempana nomer dasa, rejang, baris truna, baris bedil, umbul-umbul barak putih, kobér barak putih, baris kuning utawi jojo, gong alit, baris bedil, baris prisi, cendek, krama désa.

Mungguing marginé sané kalintangin, ngawit saking Pura Dalem Kauh, medal saking pamedal kelod, nglantur pamarginé ring margi Pura Bétél Tingal, rauh ring pasisi segara, raris nganginang nyujur Pura Pangempingan. Jempana lan pratima malinggih ring jaba pura, raris Jero Mangku, Prajuru sami ngranjing ring jeroan, pacang nunas tirta pasucian. Pabaktiannyané asoroh alit gedé maguling bébék, pamunggah kiwa tengen, palinggih gedé, pajegan, nganggén canang mendak, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, arepan perang-perang, ulun guling, lis gedé, suci bébék, tapakan tirta pasucian, pabersihan (biakaon, tirta tasik, tirta tabah, tirta klungah, tirta perang-perang), panerus, mungguing tirta pasucian masrana sekar macem solas madaging pérak mawadah gerning matatakan beras,

benang, jinah, mungguh ring ajeng. Usan piuning ring ajeng, nglantur ngamargiang pasucian ring segara. Mungguing pabaktiannyané bakti panyeeb maguling suku pat. Ring soang-song jempana, ring soang-soang pratima, mungguh ajengan pingit maulam ayam. Raris dané Jero Mangku ngwekasang bakti pasucian Ida Bhatara rauh ngamargiang sasedep. Usan punika Jero Mangku ngamargiang éteh-éteh pabersihan ring jempana rauh pratima miwah gong kapiturun.

Mungguing pamargin éédan (biakaon, toya pabersihan, sabet, bangkrak, tulud, sepit, ilih, taluh, sabun, linting, tirta pasucian Ida Bhatara). Usan punika Jero Mangku nglanturang ngaturang bakti rauh puput, raris nunas tirta lan bija. Ilén-ilén pragina baris makepuak apisan raris ngaturang parama santi. Raris madabdaban jagi ngiring Ida Bhatara mawali ka Pura Dalem Kauh. Pamarginé ring pasisi nganginang, raris ngalérang ring margi Paya, ngauhang ring margi ageng, rau ring Pintuné kasanggra suaran pajenengan kulkul Kumis, raris ngelodang, rauh ring jaba Pura Dalem Kauh pamedal kelod, Ida Bhatara masandekan katuran bakti panyambléh. Pabaktiannyané inggih punika selean (ajengan pingit), canang mendak, nasi wong-wongan selem, bulan matanai, pangkal barong, pakeem, nasi warna, isin lis, pangiring, teenan, salinan, sekar taman, panerus, pasepan, tabuan, kelapa makuping madaging kasuna, golok, ayam selem). Ri sampuné bakti panyambléh katur, krama désa ngranjing ka jeroan ngalinggihang Ida Bhatara.

Ri sampun Ida Batarata malinggih, krama désa nabdabang bakti piuning masrana antuk ajengan pingit, sekar taman, pangiring, jagi ngamargiang bakti pileh. Usan punika kelihan désa nabdabang pamargin pileh. Mungguing pamarginnyané kobér swastika, umbul-umbul selem putih, gada, tamiang (téblun), dué gong kapiturun, pajeng pagut, senjata nawa sanga, baris blongsong, gong gedé, pasepan, bajra, canang mendak, panyujuk, bakti panuur, palinggih, selean, cecepan, canang sari, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten teguh, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan, sayut agung, pulagémbal, pulakérti, padudusan, tutuan, galaan, tébog, tadah,

pabangkit, salaran, atos matah, beras apikul, kacang, komak, undis, ketan, injin, kapas, karbasa, lengis, nyuh ategen, don ategen, bawi, nangka, danyuh apesel, bija ratus, saang ategen, suci asoroh, selean, gong matabuh, baris truna, rejang, umbul-umbul barak, kobér barak putih, baris kuning utawi jozor, gong alit, baris bedil, baris prisi, cendek, krama désa lanang istri. Pamargin pileh murwa daksina ping tiga. Nglantur ngranjing ka jeroan. Kelihan désa nguningang ring krama désa mangda gegawan sané kapundut mangda ngalinggihang ring linggih soang-soang. Nglantur pragina baris makepuak apisan.

Malih Kelihan Désa Adat nguningang ring krama désa jagi ngamargiang bakti dapetan lan bakti munggah canang. Bakti dapetan pabaktiannyané (sorohan gedé), bakti munggah canang pabaktiannyané (pamunggah kiwa tengen kalih, tipat kalih, canang adasa, teenan kalih, sekar taman kalih, panerus kalih, pangiring, tabuan). Nglantur ngaturang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, nunas tirta lan bija, gamargiang tebus, ayaban teenan, ngamargiang peras, dapetan, nglantur ayaban, pasepan. Ri sampun sami mamargi ngaturang parama santi.

4. Bakti Pangebek

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton désa miwah Kelihan Sampingan tedun nebengin bakti panganyar. Nglantur ngraja bakti, maratengan. Usan maratengan, ngaturang bakti ka Pertiwi kakalih, majeng ka jeroan asiki, ka jaba asiki. Kaénter olih Jero Mangku utawi Jero Sedaan. Sider jagi kamargiang antuk bakti sorohan, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.

Na. Bakti Sider

Pamargin bakti sider ring soang-soang pura inggih punika:

1. Pura Ratu Ayu Mas Bintang: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan. Tirta pasucian masrana sekar macem solas madaging pérak mawadah gerning matatakan beras, benang, jinah.

2. Pura Balé Agung: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang. Selean tetiga Ratu Gedé Segara, Ratu Gedé Panyarikan lan Méru Tumpang Lima kawisan karangan.
3. Pura Puseh: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang. Selean katur ring Ratu Gedé Panyarikan, kawisan karangan.
4. Pura Dalem Kangin: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
5. Pura Béji: selean, kawisan karangan.
6. Pura Ratu Gedé: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang. Selean katur ring Ratu Gedé Panyarikan, kawisan karangan.
7. Pura Danguin Carik: kalih soroh (Ratu Gedé Pangastulan lan Ratu Murah) selean asiki, lan peras pejati. Canang mendak tampinan katur ring Ratu Gedé Panyarikan.
8. Pura Segara: sorohan. Selean kakalih katur ring Ratu Gedé Panyarikan.
9. Mrajan Désa: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, selean, kawisan karangan.
10. Pura Jati: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, kawisan karangan. Selean katur ring ajeng. Pakeem katur ring Surya.

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jozor, baris bedil. Kalanturang bakti sider ring palinggih-palinggih:

1. Ring Kamulan: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, kawisan karangan.
2. Ring Ratu Gedé Segara: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, kawisan karangan.
3. Ring Ratu Gedé Pakenca: asoroh alit gedé, munggah suci, perang-perang, kawisan karangan.

Sasampuné bakti sider katur, Kelian Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti pangebek.

Unggah-unggahan pabaktian ring soang-soang palinggih (kaunggahang sausan ngraja bakti) inggih punika:

1. Ring palinggih Padma munggah suci bébék asoroh lan suci sari asoroh.
2. Ring Gedong munggah suci bébék asoroh.
3. Ring Kamulan munggah suci bébék kalih soroh, suci sari asoroh.
4. Palinggih Ratu Nyoman munggah suci bébék asoroh.
5. Ring Paruman munggah suci bébék asoroh, suci sari asoroh.
6. Ring Karihinan munggah suci bébék asoroh.
7. Ratu Gedé Pakenca munggah suci bébék asoroh.
8. Ring Ratu Ayu Pasedaan Dabdab munggah suci bébék asoroh.
9. Ring Ratu Gedé Dalem Segara munggah suci bébék asoroh.
10. Ring Karihinan Ratu Ketut Songkét munggah suci bébék asoroh.
11. Ring Paruman Kelod munggah suci bébék asoroh.
12. Ring Prajapati munggah suci bébék asoroh.
13. Ring Piasan Prajapati munggah suci sari asoroh.
14. Ring Rerégék munggah suci bébék asoroh.
15. Ring Ratu Gedé Suara (Kukul Kumis) munggah suci bébék asoroh.
16. Ring Tugu Pamedal Kaja Kauh munggah suci bébék asoroh.

Unggah-unggahan ratengan ring soang-soang palinggih (wau kaungghang ring bakti pangebek ayat katur) inggih punika:

1. Ring palinggih Padma munggah pakeem.
2. Ring Gedong munggah cadik buntut, kawisan karangan, gibungan.
3. Ring Kamulan munggah kawisan karangan, gibungan.
4. Palinggih Ratu Nyoman munggah kawisan karangan, gibungan.
5. Ring Paruman munggah kawisan karangan, gibungan.
6. Ring Karihinan munggah kawisan karangan, gibungan.
7. Ratu Gedé Pakenca utawi Panyarikan munggah cadik buntut, kawisan karangan, gibungan.
8. Ratu Ayu Pasedaan Dabdab munggah kawisan karangan, gibungan.
9. Ratu Gedé Dalem Segara munggah buntut, kawisan karangan, gibungan.
10. Ring Karihinan Ratu Ketut Songkét munggah kawisan karangan, gibungan.
11. Ring Paruman Kelod munggah kawisan karangan, gibungan.

12. Ring Prajapati munggah cadik, kawisan karangan, gibungan.
13. Ring Piasan Prajapati munggah kawisan karangan, gibungan.
14. Ring Rerégék munggah kawisan karangan, gibungan.
15. Ring Ratu Gedé Suara (Kukul Kumis) munggah kawisan karangan, gibungan.
16. Ring Tugu Pamedal Kaja Kauh munggah kawisan karangan, gibungan.
17. Ring Dué Gong Kapiturun munggah kawisan karangan, gibungan.
18. Bakti Sanggar Tiga munggah kawisan karangan, gibungan.
19. Bakti Panggungan:
 - Panggungan dulang sawu munggah kawisan karangan, gibungan.
 - Panggungan guling suku pat munggah kawisan karangan, gibungan.
20. Ring soang-soang pénjor munggah kawisan karangan, gibungan.
21. Ring Gelar Sanga munggah kawisan karangan, gibungan.

Ca. Bakti Panggungan

1. Panggungan Dulang Sawu: munggah suci limang soroh (suci bébék telung soroh, suci sari duang soroh), sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran ayam asiki, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan kiwa tengen, munggah saté telung katih (saté sepit gunting, saté kacu, saté kakuung).
Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman lan gedong sari.
Pamungguh ngantén, palinggih, canang pajegan, munggah canang mendak, laklak geti-geti, panerus, canang panyacak lelima, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng surya, tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng jan, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit pitulas), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan.
Tébog kiwa tengen munggah bakaran, bebangkit maguling bébék, pengideran lima munggah ayam asiki, selean, suci laksana, tadah munggah ayam asiki, galaan munggah ayam asiki, kawes putih selem munggah selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug

ratengan nuut kawes, sané putih saté asem, sané selem saté lambat), karuntutin sayut rah déwa, sayut manik sakecap, sayut bulan, sayut matanai, sayut sapuh, sayut nyumbah, sayut lumbung, sayut sudamala, sayut bangkal barong, sayut tumpeng méru, sayut panyapsap. Maulam dulang sawu, magenah ring tengah-tengah kawes, kaapit antuk saté pajegan kiwa tengen. Pénjor, gelar sanga, tapakan tirta miwah damar. Maruntutan catur kakalih, pulagémبال kakalih, pulakérti kakalih, madaging santun agung. Kalinggihang ring ajeng Padma kiwa tengen.

2. Panggungan Guling Suku Pat: munggah suci telung soroh (suci bébék duang soroh, suci sari asoroh), bija ratus, sayut agung asiki ring ulu, tutuan asiki, salaran asiki, jrimpen pajegan jepitan kiwa tengen, munggah saté telung katih (saté japit gunting, saté kacu, saté kakuung). Gedong-gedongan: gedong pedati, gedong taman, lan gedong sari. Pamunggah ngantén, palinggih pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, tumpeng wayang-wayangan (tumpeng méru, tumpeng gedong, tumpeng lawangan, karuntutin tumpeng alit akutus), peras, tipat kélanan, perang-perang, parebuan, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan. Tébog kiwa tengen munggah bakaran, bebangkit maguling bébék, pangideran lima munggah ayam asiki, selean, suci laksana, tadah munggah ayam asiki, galaan munggah ayam asiki, kawes putih selem, munggah selean (kawes putih telung dasa telu canang pamubug pitulas, kawes selem telung dasa telu canang pamubug nembelas, mapupug ratengan nuut kawes, urab-uraban barak putih, jeruk, madaging urutan, maulam guling bawi, magenah ring tengah-tengah kawes), pénjor, gelar sanga, kawisan karangan, saté lambat saté asem lebeng asibak matah asibak. Paon-paonan madaging pangoréngan madaging don intaran, sinduk, sesantun, balung gegending, tulang kepet, gugung acakep.

Bakti Pangebek, kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Désa lan Jero Mangku Dangka, ketebengin olih Jero Mangku Dadia, Jero Bendésa, Jero

Bau, Jero Panyarikan, Jero Tukang, Prajuru Désa, Cendek, Kelian Sampingan Kalér Kelod, PHDI, Peradah, Kepala Désa, Pacalang, Pasantian, miwah krama désa lanang istri. Sausan Jero Mangku ngamargiang tetebus, nglantur ngamargiang pabersihan ring soang-soang palinggih. Usan punika, Jero Mangku Dadia ngamargiang bakti ayaban. Kapertama ngadegang Ida Bhatara ring Sanggar Tiga, ka Pertiwi, ka Surya, palinggih sami, pulagémbal, pulakéрти, pénjor, panggungan, bakti piodalan, gelar sanga, nglantur ngaturang prayunan, pajaya-jaya, ngayabang bakti peras, tipat, pangiring, panerus, muktiang buta, miwah ngaksama buta.

Puput bakti panggungan katur, nglantur ngaturang bakti wewalungan caru banténg. Cacahannyané sangang dasa sia tanding, mau lu unusan, mabugbug kawes nuut cacahan (putih séket, selem petang dasa sia), pamugbug canang manut cacahan (putih séket, selem petang dasa sia), mungguh selean, melis degdeg, maruntutan bakti sorohan gedé, pamungguh, palinggih, suci bébék asoroh, suci sari asoroh, pajegan, panyejeg, pangambéan, sayut pajegan kiwa tengen, sayut japitunggal kiwa tengen, sayut darsana kiwa tengen, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, perang-perang, lis gedé, pabersihan, salinan, sekar taman, teenan, tutuan, tébog kiwa tengen, masalaran ayam, katur ring pamedal kelod ngarepin pamedal. Usan punika, ngaturang bakti ring Karihinan linggih Ratu Ketut Songkét, antuk bakti sorohan gedé, maguling suku pat, suci, salaran, prayunan. Sausan bakti katur, para pamangku ngamargiang pabersihan ring para pamedek. Nglantur ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah. Usan ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah, para pamedek nunas tirta lan bija.

Ra. Bakti Mapayang

Kalanturang ngamargiang bakti mapayang antuk bakti sorohan gedé, panyejeg, pangambéan, madaging guling gayah wadon, maruntutan cacahan putih selem dua likur, madaging pabersihan, lis, pasepan, coblong. Ri sampun bakti mapayang katur raris ngamargiang pasraman utawi masolah, kamiletin olih dané Jero Mangku sareng sami, Prajuru Désa Negak, lan Kelian Sampingan Kalér Kelod. Usan masolah nglantur ring

tengahing wengi, krama désa madabdaban pacang mendem bakti ring kiwa tengen Palinggih Padma. Bakti sané kapendem inggih punika: bakti panggungan dulang sawu asibak, bakti panggungan guling asibak, sayut agung, jrimpen pajegan, jrimpen jepitan, tadah, pabangkit, galaan, tébog, kawes asibak, suci asoroh, saté pajegan. Sasampun puput mendem bakti raris nganyut wewalungan ring segara. Ri tatkala nganyut ring segara, karuntutin antuk suaran Kukul Pajenengan Kukul Kumis, mairingan Bleganjur, karuntutin bakti pamendak, pasepan, bajra, canang mendak, panyujug, bakti panuur, palinggih, selean, cecepan, canang sari, rantasan, tapakan, sayut sroja lanang, sayut sroja istri, banten teguh, lan krama désa. Sampun rauh ring segara katuran bakti peras pejati, nglantur pakelem rauh puput, raris mawali ka Pura Dalem Kauh.

5. Panglebar.

Ha. Bakti Panganyar

Rahina semeng, sameton Désa Negak, Kelihan Sampingan Kalér Kelod tedun nebengin bakti panganyar. Pabaktiannyané sakadi munggah ring ajeng. Taler ngraja bakti nangun ayu. Nglantur ngamargiang wewacénan kitab-kitab suci olih Pasantian Satya Budi Désa Adat Téjakula.

Na. Bakti Panglebar miwah Pranian

Rahina soré, wayang wong masolah, nglantur katuran bakti panyambléh, pabaktiannyané pateh kadi ring ajeng. Usan punika kalanturang sasolahan rejang, baris truna, baris blongsong, baris kuning utawi jojor, baris bedil, baris prisi. Sausan ilén-ilén Ida Bhatara masolah, Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa lanang istri jagi ngamargiang bakti panglebar lan bakti pranian. Ring soang-soang palinggih, jempana, pénjor, panggungan, lebu, munggah bakti nangun ayu. Bakti panglebar lan pranian kaénter olih Jero Mangku Kahyangan Désa lan Jero Mangku Dangka. Sausan bakti panglebar katur, nglantur ngamargiang Puja Tri Sandya lan Kramaning Sembah. Kelihan Désa Adat ngamargiang sambrama wacana indik daging-daging piodalan dangsil penjor ring Pura Dalem Kauh. Nglantur dané-dané Jero Mangku ngamargiang wasuh pada lan bija. Usan punika nunas sasedep,

ngayab teenan, ngayab peras, ngayab pasepan. Kelihan Désa Adat ngaturin krama désa jagi ngamargiang bakti pranian. Usan nunas pranian ngaturang parama santi. Kelihan désa nguningang majeng ring prajuru désa indik pasraman. Usan pasraman ngaturang bakti pangluar ring pamedal kelod lan pamedal kalér, nglantur pragina cendek masolah. Ri sampun bakti pangluar katur, krama désa majeng ka jeroan jagi ngamargiang parama santi. Raris krama gong nyineb dué gong kapiturun, sareng panawasanaan, tumbak, kobér miwah sané lianan, nglantur kalinggihang ring Gedong Panyimpenan.

6. Bakti Pamutus

Ha. Bakti Pamlayag

Rahina semeng, krama désa tedun jagi ngamargiang bakti piuning (ajengan pingit) jagi nedunang bakti panggungan. Usan bakti panggungan tedun, krama désa ngunggahang bakti pamlayag ring soang-soang palinggih. Sané katuran bakti blayag kélanan: ring Padma, Kamulan, Gedong, Panggungan, Pasedaan, Ratu Gedé Dalem Segara, Sangar Tiga, Ratu Gedé Panyarikan (Pakenca), Sri, Parantenan, Pataksuan, Prajapati, Pasedaan, Pangartian Paon, Pangartian Gong, Sri Pataksuan, sami munggah blayag akélan. Palinggih Ratu Nyoman, Paruman Kalér Kelod, Karihinan Kalér Kelod, Pénjor, Lebu, Tugu ring jaba kauh, Piasan Prajapati, Paon Ajengan, sami munggah blayag kalih atanding. Ring sor tampul asagan miwah pénjor munggah cawu petik asiki-siki. Puput bakti pamlayag, para krama nglebarang dangsil lan pénjor, mungkah taring miwah sané lianan.

Na. Bakti Pamutus

Rahina sore, ngamargiang bakti pamutus antuk bakti sorohan paneduh: pamunggah, palinggih, canang pajegan, sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan, dasaan (nyuh dasa bungkul, beras dasa catu, taluh dasa bungkul, gula dasa suwer), rantasan madaging saselet, gegadén antuk emas, jinah.

Bakti sorohan pamutus: pamunggah, palinggih, suci bébék asoroh, suci sari asoroh, masalaran ayam, canang pajegan, panyejeg, pangambéan,

sayut pajegan, sayut japitunggal, sayut darsana, sorohan adiguru, perang-perang, peras, tipat kélanan, lis gedé, teenan, sekar taman, salinan, canang lelima, pabersihan, pangiring, panerus, tabuan. Karuntutin galaan lima, maguling bawi, bébék, ayam, semung, gerang sami madaging urab-uraban. Maruntutan nyuh aijeng, kuud ental aijeng, buah jambé (pinang) aijeng, biyu aijeng, isén alingseh, kunyit alingseh, cekuh alingseh, jaé alingseh. Malih karuntutin caru manca sata.

Sasampuné katur bakti pamutus, kalanturang caru manca sata katur ring pamedal kelod karuntutin antuk sorohan paneduh. Usan katur caru manca sata, ring ajeng wénten bakti pranian pabaktiannyané inggih punika jaja kukus ketan, kukus injin maunti gula bali, arang-arang, kroncongan, tumbeg, bantal, apem, crorot, isin sanganan suci macem solas, biu kayu nasak aijas, madaging woh-wohan mawadah dados adulang, matangkeb sampian pangkonan. Pranian: popolan, pangkonan matangkeb taluh dadar, matangkeb sampian pangkonan, sisinnyané madaging ulam macem solas (udang pasih pantung, ulam roték pasih, ulam umbul-umbul pasih, ulam semung sutra pasih, gerang pasih, ulam ayam magoréng, ulam ayam mabasa, atin bawi, ulam bawi, taluh bébék, krupuk bawi, krupuk udang, saur, krutuk kacang gubah, sambel) dados adulang. Krama désa nunas pranian. Usan punika ngaturang prama santi.

Paos IV

Pakéling

Pangéling-éling sané patut rajegang.

1. Tirta pabersihan utawi panglukatan patut kamargiang, kadabdabang olih dané-dané Jero Mangku.
2. Dangsil péjor ring Pura Dalem Kauh nganggén godél selem.
3. Caru nangiang dangsil nganggén ayam brumbun.
4. Samian pabaktian nganggén bébék putih.

5. Ri kenjekan ngawitin paurakan, krama wayang wong ngaturang piuning peras daksina jagi mungkah lawang ring Pura Maksan. Ring pangebek, krama wayang wong nedunang dué tapel jagi ngigum. Usan punika katuran bakti dapetan aselé, cadik buntut, kawisan karangan katur ring Paruman. Ri tatkala wayang wong masolah ring pangebek, ring Kamulan wénten bakti asoroh gedé maguling suku pat, aturan saking Dadia Tangkas kulawarga Nyoman Simpen Madu.
6. Krama désa sané sampun marabian (kawin) néten kadadosang rauh ring Pura Dalem Kauh, sadurung ngamargiang upacara biakala pinih kedik sané atémpéh.
7. Krama istri sané nénten ngamedalang rah asasih kabaos mobot, nénten kadadosang rauh ring pura genah dangsil.
8. Krama istri sané ngamedalang rah nénten kadadosang rauh ring Pura Dalem Kauh ring genah pamargin dangsil.
9. Krama istri sané madué anak alit sadurung tigang sasih, nénten dados rauh ka pura ring genah dangsil.
10. Yadiastun sampun tigang sasih utawi lintangan, krama istri nénten kadadosang ngicén anak alit susu (manyonyoin) ring palemahan pura.

OM KSAMA SWAMAM, OM SIDDHIRASTU TATATTWASTU SWAHA.

Puput

DUDONAN DESA ADAT TÉJAKULA

No.	N a m a	Jabatan	Alamat
1	Drs. I Gedé Darmawan	Jero Bendésa	Banjar Sila Darma
2	Made Imawan	Jero Bahu	Banjar Tegal Sumaga
3	Km Eka Juliana	Désa Negak	Banjar Kanginan
4	Gede Alit	Désa Negak	Banjar Suka Darma
5	Nyoman Arcana	Désa Negak	Banjar Tegal Sumaga
6	Gedé Sukarsa	Désa Negak	Banjar Antapura
7	Ketut Surya Santika	Désa Negak	Banjar Kajanan
8	Nengah Widiarta	Désa Negak	Banjar Kelodan
9	Ketut Partayasa	Désa Negak	Banjar Kelodan
10	Gedé Suarsana	Désa Negak	Banjar Kelodan
11	Wayan Sukarti	Désa Negak	Banjar Kelodan
12	Gedé Pasek Karang	Désa Negak	Banjar Tengah
13	Gedé Sukayana	Désa Negak	Banjar Kanginan
14	Nyoman Suartika	Désa Negak	Banjar Kanginan
15	Gedé Suartama	Désa Negak	Banjar Sila Darma
16	Gedé Gunaya	Désa Negak	Banjar Kajanan
17	Gedé Astawa	Désa Negak	Banjar Kanginan
18	Kadék Udayana	Désa Negak	Banjar Antapura
19	GedéSupadi	Désa Negak	Banjar Kajanan
20	Madé Suratnya	Jero Mangku Pura Balé Agung	Banjar Kelodan
21	Nyoman Swéta	Jero Mangku Pura Puseh	Banjar Sila Darma
22	Madé Mangku	Jero Mangku Pura Dalem Kauh	Banjar Kawanan

23	Gedé Sudiarsa	Jero Mangku Pura Dalem Kangin	Banjar Antapura
24	Nyoman Dari	Jero Tukang Banten	Banjar Kawanan
25	Nyoman Susara	Panyarikan Pangastulan	Banjar Antapura
26	Ketut Nuarsa	Panyarikan Maksan Kaja	Banjar Kawanan
27	Gedé Widiadnyana	Panyarikan Umbul-umbul Kalér	Banjar Kawanan
28	Gedé Guna Jaya	Panyarikan Cendek	Banjar Kawanan
29	Gedé Pasek	Panyarikan Gong Cerik	Banjar Kelodan
30	Gedé Santara	Panyarikan Gong Gedé	Banjar Sila Darma
31	Bagus Madé Arca	Panyarikan Maksan Kelod	Banjar Kelodan
32	Wayan Ginarsa	Panyarikan Pemijian	Banjar Kelodan
33	Gedé Astawa R	Panyarikan Umbul-umbul Kelod	Banjar Sila Darma
34	Nengah Astawa	Panyarikan Baris	Banjar Suka Darma
35	Kt. Suwastika Prana Jaya	Panyarikan Mamas	Banjar Tegal Sumaga
36	KadéK Suadnyana	Panyarikan SekaaTruna	Banjar Kawanan

BIODATA TIM PENYUSUN

1. Ketua

Nama : Prof. Dr. Drs. I Nengah Lestawi, M.Si.
NIP : 195703101984021001
Jabatan : Guru Besar IHDN Denpasar
Pangkat/gol. : Pembina Utama Muda/IVc

2. Anggota:

Nama : Dr. Drs. Ida Bagus Gede Candrawan, M.Si.
NIP : 196803051994031003
Jabatan : Lektor Kepala
Pangkat/gol. : Pembina/IVa

Nama : I Nyoman Ranem, S.Pd.B., M.Pd.H.
NIDN : 2405058201
Jabatan : Asisten Ahli
Pangkat/gol. : Penata Muda Tk. 1 -III/b

Nama : I Gde Suryawan, S.Pd., M.Sn.
NIDN : 2429048701
Jabatan : Asisten Ahli
Pangkat/gol. : Penata Muda Tk. 1 -III/b

ISBN 978-603-7094-22-1

9 786237 294221